

Ardahan Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

**YEREL YÖNETİMLERDE KENT
KONSEYLERİNİN ETKİNLİĞİ:
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNDE
KURULAN KENT KONSEYLERİNİN
İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR
ÇALIŞMA**

Evren GÜZEL

Dr. Öğr. Üyesi. Kutay ÜSTÜN

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2019

YEREL YÖNETİMLERDE KENT KONSEYİNİN ETKİNLİĞİ: BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYELERİNDE KURULAN KENT KONSEYLERİNİN İNCELENMESİ
ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Evren GÜZEL

Dr. Öğr. Üyesi. Kutay ÜSTÜN

Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2019

KABUL VE ONAY

Evren GÜZEL tarafından hazırlanan “Yerel Yönetimlerde Kent Konseyinin Etkinliği: Büyükşehir Belediyelerinde Kurulan Kent Konseylerinin İncelenmesi Üzerine Bir Çalışma” başlıklı bu çalışma, 23.09.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İ m z a

Doç. Dr. Serkan Kükreer (Başkan)

İ m z a

Dr. Öğr. Üyesi Kutay ÜSTÜN (Üye)

İ m z a

Dr. Öğr. Üyesi Murat DEMİREL (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Prof. Dr. Günay KARAAĞAÇ

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Ardahan Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / Ardahan Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

İmza

Evren GÜZEL

“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

- (1) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (2) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

- (3) * Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Tez Danışmanının **Dr. Öğr. Üyesi. Kutay ÜSTÜN** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

İmza

Evren GÜZEL

ÖZET

GÜZEL, Evren. *Yerel Yönetimlerde Kent Konseylerinin Etkinliği: Büyükşehir Belediyelerinde Kurulan Kent Konseylerinin İncelenmesi Üzerine Bir Çalışma*, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan, 2019.

Geçtiğimiz yüzyılın başında dünyada yaşanan ekonomik ve teknolojik gelişmeler; ülkeler içinde yeni yaklaşımları, yeni kavramları beraberinde getirmiştir. 1990'ların ortasından itibaren dünyada konuşulmaya başlanan yönetim kavramı da bu kavramlardan birisidir. 1990'ların sonlarına doğru da bu kavram Türkiye'nin gündemine gelmiştir.

Yönetim kavramını ortaya atanların deyimiyle bu kavram; "sürdürülebilir bir dünya" için yerelde bütün unsurların yönetime dahil edilmesini içermektedir. Bu yolla yerelde daha etkili ve verimli bir yönetim şekli meydana getirilerek, daha fazla hesap sorulabilir bir yapı oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu hesap sorulabilir yapının da daha fazla şeffaflığı beraberinde getireceği düşünülmektedir. Bu durumların da bir sonraki adımda yerelde yapılacak bütün eylemleri optimum seviyede verimli hale getireceği düşünülmektedir.

Bu gelişmeler ışığında Türkiye'de Kent Konseyleri oluşumu ortaya çıkmıştır. Bu oluşumla; yerelde katılımın artırılması, yerelde yaşayanların konseyler aracılığı ile yereli kapsayan konularda alınan kararlara ortak olabilmeleri amaçlanmaktadır. Bu yöntemlerle yerelde ortak karar alma mekanizmaları oluşturulduğunda, bunun yerelde yaşanan pek çok problemi çözebileceği düşünülebilir. Bunların yanında teknolojide yaşanan hızlı gelişmelerin gelecekte yerelde bazı konularda doğrudan demokrasi yönteminin uygulanabilmesine imkân verebileceği öngörülmekte bunun içinde kent konseylerinin gerekli bir oluşum olduğu düşünülmektedir.

Bir kurumun olumlu ve olumsuz yönlerinin ortaya konarak daha doğru değerlendirmeler yapılabilir. Bu düşünce ışığında yaptığımız çalışmada amaçlanan; bahsedilen amaçlar ve beklentilerle kurulan kent konseyleri hakkında bir durum tespiti yapılmasıdır. Bu yapılan çalışmayla da gelecekte yapılacak düzenleme veya çalışmalara bir projeksiyon tutulması hedeflenmektedir. Tüm bunlar içinde kent konseyi başkanlarıyla görüşmeler ve anket çalışması yapılmış ve bilgiler paylaşılmıştır.

Çalışmanın I. Bölümünde dünyada Kent Konseyleri ile ilgili yaşanan gelişmeler ele alınmıştır. II. Bölümünde “Yerel Gündem 21” başlığı ve “Türkiye’de Yerel Gündem 21” çalışmaları değerlendirilmiştir. III. Bölümde Kent Konseylerinin çıkış noktası olan yönetim kavramı açıklanmaya çalışılmıştır. IV Bölümde Türkiye’de Kent Konseylerinin kuruluş aşaması ve yapısı ele alınmıştır V. Bölümde de 23 Büyük Şehir Belediye Kent Konseyi başkanı ile görüşmeler yapılmış, yapılan çalışma ve elde edilen veriler paylaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler

Kent Konseyleri, Yönetişim, Yerel Gündem 21, Büyükşehir Belediyesi, Yerel Yönetim

ABSTRACT

GÜZEL, Evren. *Effectiveness of City Councils in Local Governments; A Study on Investigation of City Councils Established in Metropolitan Municipality*, Master's Thesis, Ardahan 2019.

The economic and technological developments in the world in the last century and at the beginning of this century have brought new concepts within the countries.

One of these concepts is governance, which has been discussed since mid 1990's and has become on Turkey's agenda since the end of 1990's.

According to this concept all local elements are expected to be involved in this governance for a sustainable world. The intention hereby is the creation of an accountable structure, which is an effective and efficient management style. This accountability may lead to more transparency. It is thought that this process will optimize all the other actions to be taken in the next step.

As a result of these developments, city councils have emerged in Turkey. With this formation, it is aimed to increase the involvement of locals in decision-making and participation in local issues and projects. By establishing common decision-making mechanisms many problems could be solved in local areas. Besides this, it is thought that rapid development in technology may allow the implementation of direct democratic methods in some areas. Therefore, creating new city councils is necessary.

Revealing benefits and disadvantages of an institution can make more accurate evaluations. In light of this, the councils' due diligence on expectations and purposes can be evaluated. With this study, it is aimed to keep a projection for future arrangements and studies. In all of these, interviews and surveys were conducted with the heads of city councils and the information was shared.

In the I. part of the study, emergences of city councils in the world were taken into consideration. In the II. part Local Agenda 21 header and studies of Local Agenda 21 in Turkey were analysed. In part III establishment phases and structures of departments of city councils in Turkey were discussed. Part IV evaluates the starting point of the

concept of governance. In part V, obtained data and conducted studies from Metropolitan Municipality were evaluated.

Keywords

City Councils, Governance, Local Agenda 21, Metropolitan Municipality, Local Government

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	
ETİK BEYAN	
ÖZET	4
ABSTRACT	6
İÇİNDEKİLER	8
KISALTMALAR	
TABLOLAR DİZİNİ	
ŞEKİLLER DİZİNİ	
ÖNSÖZ	
GİRİŞ	16
BİRİNCİ BÖLÜM	
DÜNYA’DA KENT KONSEYLERİYLE İLGİLİ YAŞANAN GELİŞMELER	19
1.1.BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN ÇEVRE KONFERANSI	
(SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA)	20
1.2.HABİTAT-I TOPLANTISI-1976	21
1.3.BRUNDTLAND RAPORU “ORTAK GELECEĞİMİZ” 1987	21
1.4.BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÜRDÜRÜLEBİLİR	
KALKINMA KONFERANSI (RİO)	22
1.5.İSTANBUL HABİTAT II ZİRVESİ (1996)	25
İKİNCİ BÖLÜM	
YEREL GÜNDEM 21	26
2.1.GÜNDEM 21’DEN YEREL GÜNDEM 21’E	26
2.2.YEREL GÜNDEM 21 TÜRKİYE	27
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
YÖNETİŞİM	36
3.1.YÖNETİŞİMİN ORTAYA ÇIKIŞI	36
3.2.YÖNETİŞİMİN GELİŞİM SÜRECİ	38
3.3.YÖNETİŞİMİN TANIMLARI	40
3.4.İYİ YÖNETİŞİMİN UNSURLARI	42
3.4.1. Şeffaflık	43
3.4.2. Hesap Verilebilirlik	45

3.4.2.1.Hesap Verilebilirliğin Türleri	47
3.4.3. Katılımcılık	47
3.4.4.Cevap Verebilirlik.....	49
3.4.5.Hukukun Üstünlüğü	50
3.4.6.Etkinlik.....	52
3.4.7.Eşitlik	53
3.4.8.Stratejik Vizyon.....	54
3.5.YÖNETİŞİM VE YEREL YÖNETİMLER	55
3.6.YÖNETİŞİME YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER	57
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
TÜRKİYE’DE KENT KONSEYLERİ	60
4.1.KENT KONSEYLERİNİN HUKUKSAL GELİŞİMİ	63
4.2.KENT KONSEYİ YÖNETMELİĞİ	65
4.3.KENT KONSEYLERİNİN YEREL DEMOKRASİYE KATKISI.....	66
4.3.1.Yerelde Demokrasi ve Uzlaşım Kimliğini Geliştirme	66
4.3.2.Kent Konseylerinin Yerelde Kadın ve Gençlerin Yönetime Katılmadaki Katkısı	68
4.3.3.Kent Konseylerinin Kentlilik Bilincine Katkısı.....	69
4.4.KENT KONSEYİNE YÖNELİK ELEŞTİRİLER	71
4.4.1.5393 Sayılı Belediye Kanununun 76’ncı Maddesindeki Kent Konseyi Bölümüne Getirilen Eleştiriler	72
4.4.2.Kent Konseyi Mevzuatına Getirilen Eleştiriler	72
BEŞİNCİ BÖLÜM	
TÜRKİYE’DE KENT KONSEYLERİNİN ETKİNLİĞİ: BÜYÜKŞEHİR KENT KONSEYLERİ ÇERÇEVESİNDE YAPILAN BİR ARAŞTIRMA	75
5.1.ARAŞTIRMANIN TANIMI	75
5.2.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	76
5.3.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE EVRENİ	76
5.4.KARŞILAŞILAN ZORLULAR.....	77
5.5.ARAŞTIRMANIN BULGULARI	77
5.6.SONUÇ DEĞERLENDİRME	106
DİPNOTLAR.....	109
KAYNAKÇA	110
EK 1.	
ORJİNALLİK RAPORU	114

EK 2.	
ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU	115
EK 3.	
GÜNDEM 21'İN BÖLÜM BAŞLIKLARI	116
EK 4.	
KENT KONSEYİ YÖNETMELİĞİ	119
EK 5.	
ANKET ÖRNEĞİ	129

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
BKH	: Bin Yıllık Kalkınma Hedefleri
BM	: Birleşmiş Milletler
G21	: Gündem 21
IMF	: Uluslararası Para Fonu
IULAEMME	: Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
UCLGMEWA	: Uygulamalar Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı
UNCED	: Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı
UNCHE	: Birleşmiş Milletler İnsan Çevre Konferansı
UNCSD	: Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
YG-21	: Yerel Gündem 21
WCED	: Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu
WB	: Dünya Bankası

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Türkiye’de Yerel Gündem 21 Programının Aşamaları.....	33
Tablo 2: Araştırma kapsamında görüşü alınan Kent Konseyi başkanlarının yaş dağılımı.....	78
Tablo 3: Araştırma kapsamında görüşü alınan Kent Konseyi başkanlarının cinsiyet dağılımı.....	79
Tablo 4: Araştırma kapsamında görüşü alınan Kent Konseyi başkanlarının eğitim durumunun dağılımı.....	80

ŞEKİLLER DİZİNİ

- Şekil 1.** Kent konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyleri belediyelerden bağımsız hareket eder.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 1’deki gibidir.....**82**
- Şekil 2.** Kent konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Belediye meclisinin aldığı kararlar üzerinde Kent Konseylerinin etkisi vardır.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 2’deki gibidir.....**84**
- Şekil 3.** Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyinin aldığı kararlar belediye meclisi tarafından dikkate alınır.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 3’teki gibidir.....**86**
- Şekil 4.** Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyi, belediye meclisinin aldığı kent ile ilgili tüm kararlara karşı belediye meclisine hesap sorabilir.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 4’teki gibidir.....**88**
- Şekil 5.** Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyleri kent yönetimine katılırlar.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 5’teki gibidir.....**90**
- Şekil 6.** Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyi ile Belediye Meclisi arasındaki ilişkiler bireysel ilişkilere bağlıdır.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 6’daki gibidir.....**92**
- Şekil 7.** Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyinin aldığı kararlar üzerinde belediyenin etkisi vardır.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 7’deki gibidir.....**94**
- Şekil 8.** Kent Konseyi başkanında oluşan 23 katılımcıya “Yaşadığımız şehirde yerel halkın Kent Konseyi bilinci vardır.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 8’deki gibidir.....**96**
- Şekil 9.** Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyi çalışma grupları etkin olarak faaliyet gösterir.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 9’daki gibidir.....**98**

Şekil 10. Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseylerinin personel ihtiyacı belediye tarafından karşılanır.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 10’daki gibidir.....**100**

Şekil 11. Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyinin aldığı hangi kararlar belediye tarafından daha çok uygulanır?” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 11’deki gibidir.....**102**

Şekil 12. Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyi sizce daha etkin hale nasıl getirilebilir?” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 12’deki gibidir.....**104**

ÖNSÖZ

Bu araştırma; çalışmalarında bulunduğum ve katılımcılığını da yaptığım ve gelecekte önemli bir pozisyona sahip olabileceğini düşündüğüm Kent Konseylerinin “Daha verimli hale getirilmesi için neler yapılabilir?” sorusunun cevabını ararken ortaya çıktı. Bu soruyu zihnimde oluşturan çalışma ise; 2015 yılında poster sunumu ile katıldığım Bursa’da düzenlenen 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu’dur. Sempozyumda yapılan konuşmalar ve ortaya konan çalışmalar beni bu sorunun cevabını aramaya yöneltmiştir. Bu cevabı bulabilmek içinde; o kurumun neleri yapabildiğinin veya neleri yapamadığının bunun yanında güçlü ve zayıf yönlerinin neler olduğunun ortaya konması gerekmektedir. Bu çalışma ile de amaçlanan bunu gerçekleştirmektir. Çalışmamda bana destek olan bütün hocalarım ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Yaptığım çalışma süresince bana son aşamaya kadar sabır gösteren, çalışmamı zenginleştirmek için zihnimi genişleten ve desteğini hiç esirgemeyen tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Kutay ÜSTÜN’e teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmanın kafamda oluşmasını sağlayan, düşündüklerimi sabırla dinleyen ve çalışmamda bana ilham veren sevgili hocam Prof. Dr. Derya ALTUNBAŞ’a teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak çalışma süresince bana gösterdiği sabır ve yardımlarından dolayı eşim ve kızıma teşekkür ederim.

Çalışmamın ilgili kişilere faydalı olması dileğiyle.

GİRİŞ

Bir önceki yüzyılın II. yarısından itibaren dünyada ekonomik ve teknik olarak birçok gelişme yaşanmıştır. Bu gelişmeler de toplumun her alanına yansıyan birçok değişimi beraberinde getirmiştir. Ortaya çıkan bu durum, her krizin kendi içinde çözümler üretme zorunluluğundan meydana gelmektedir. 1929 buhranından sonraki süreçte liberal sistemin daha etkin olmaya başlaması diğer yandan 1970'lere gelindiğinde liberalizmin sorgulanmaya başlanıp neo liberalizmin güçlenmesi gibi durumlar, krizlerin içinde barındırdığı çözümlere örnek gösterilebilir.

1990'ların başlarından itibaren konuşulmaya başlanan yönetim de bu süreçte ortaya çıkan bir kavramdır. İlk başta Dünya Bankası tarafından Afrika kıtasında yaşanan yönetim krizini çözüme amacıyla ortaya konulmuş bir yöntemdir. Bu kavram daha sonra dünyanın birçok yerinde kullanılmıştır. Bununla beraber, farklı uygulamaları ortaya konmaya başlanmıştır. Dünyada yaşanan değişimler, kendini bir sonraki gelişmeye hazırlayan bir sistem olarak düşünülebilir. Liberalizmden neo liberalizme, neoliberalizmden yönetişime (tam içeriği doldurulmasa da) doğru bir gelişim süreci izlediği görülmektedir.

Yönetişim kavramının bu kadar gündemde tutulmasının altında, yönetişime yönelik yapılan eleştirilerde bahsedilen konular olabilir. Ama uygulama farklılıkları dikkate alındığında bazı uygulamaların gelecekte yönetim konusunda iyi örnekler ortaya koyabileceği düşünülebilir. Bu düşüncüyü destekleyen en iyi örnek olarak da Avrupa Birliği gösterilebilir.

Diğer yandan 1992 Rio Konferansından sonra yaşanılabilir bir dünya için sürdürülebilir kalkınmanın öneminin vurgulanmasından sonra dünya genelinde Yerel Gündem 21 oluşumları kurulmuştur. Yerel Gündem 21 ile sürdürülebilir kalkınma kontrol altına alınmaya ve yönetilmeye çalışılmıştır. Gündem 21'in amacı yerelde daha fazla katılımı sağlayarak, yerelde yaşayanların sürdürülebilir kalkınma konusunda sorumluluk almalarını sağlamaktır. Bu sayede hem yerelde daha etkili ve verimli yöntemler oluşturulabilecek hem de yetki paylaşımı sayesinde yerel yönetimlerin denetimi konusunda önemli yol kat edilebilecektir.

Meydana gelen bu gelişmeler sonucunda yönetim kavramı; içinde barındırdığı düşünülen potansiyelini kullanabileceği en uygun alan olan Yerel Gündem 21 içinde etkin bir şekilde kullanılmak istenmiştir. Özü itibari ile yönetim; hiyerarşik bir düzen olmadan karar alma noktasında ortak bir uzlaşmayı ifade etmektedir. Alınan kararın uzlaşmaya dayanılarak ve daha çok katılımcıyı barındırarak alınması, yönetimin en güçlü tarafı olduğu söylenebilir. Yönetim için ifade edilecek tabir; bir yuvarlak masa etrafında bütün paydaşların toplanması ve uzlaşma ile karara varılmasıdır. Yerel Gündem 21'in amacı yerelde daha fazla katılım sağlayarak ortak sorumluluk almak olarak ifade edilirse, bu iki kavramın birbirini doğru bir şekilde tamamladığı söylenebilir.

1990'ların ikinci yarısından sonra dünyada etkili bir şekilde konuşulmaya başlanan Yerel Gündem 21 Türkiye'de de "Gündem 21"nin oluşturulması ile gündeme geldiği görülmektedir. Özellikle 2000'li yıllardan sonra daha da etkili bir şekilde çalışmaya başladığı görülmektedir. 2007 yılından itibaren de Kent Konseyi olarak adlandırılan oluşumun bu süreçten sonra daha etkili çalışmalarla gündeme geldiği bilinmektedir.

Bu şekilde bir gelişim süreci olan Kent Konseyleri, Türkiye'de birçok belediyenin (birçok ilçe belediyesi dahil) desteği ile kuruluş çalışmalarına devam etmektedir.

Türkiye'de Kent Konseyi işleyişi; yerelde bütün paydaşların bir araya getirmek ve paydaşlarla ortak kararlar alıp bunu yerel yönetimlere bildirmek şeklindedir. Konseyler yerelde paydaşlarla bir araya gelip yuvarlak masa etrafında hepsini işe koşarak en yüksek katılımı sağlamak amacındadır. Tabii bunları oluşturup, bu yapının harekete geçirilmesi noktasında birçok zorlukla karşılaşmaktadır.

Bu noktada çalışmanın amacı; "Kent Konseylerinin var olan durumunu belirlemek" olarak kararlaştırılmıştır. Bir yapının gelişim ve değişiminin gözlenmesi için veya o yapıya yönelik eleştiri yapılabilmesi için ilk başta o yapının ne durumda olduğunun belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu çalışma; 23 Büyükşehir Kent Konseyi Başkanı ile anket çalışması, yüz yüze görüşmeler ve mail yolu ile iletişim kurularak yapılmıştır. Başkanların paylaştıkları bilgilere dayanılarak Kent Konseyleri ile ilgili veriler toplanmış ve çalışmada paylaşılmıştır.

Çalışmada; Kent Konseylerinin istenilen seviyede olmasa da artık Türkiye'de etkin bir şekilde faaliyet gösterdikleri görülmüştür. Yapılan çalışmalarla yerel katılımın zamanla arttığı, bunun da yerelde kendi kentine ve kent ile ilgili kararlara katılmayı ve sorumluluk almayı arttırdığı ifade edilmiştir. Diğer yandan Kent Konseyleri; yerel yönetimler ile iletişim halinde olması ve yerel yaşayanlardan aldığı tepkiyi ve istekleri yerel yönetimlere iletmesi nedeni ile önemli bir görev de yüklenmiştir. Konsey bu yolla yerel ile yerel yönetim arasında bir “tampon kurum” olarak faaliyet göstermeye başlamıştır. Aynı zamanda yerelde, yerel yönetim kararlarını “bazı konularda” etkileyebilme güçlerinin olduğu görülmüştür

Tüm bunlar Kent Konseylerinin artık Türkiye'nin bir gerçeği olarak kabul edilebileceğini ortaya koymaktadır. Bunun yanında Kent Konseylerinin yaşanan teknolojik gelişmeler ile beraber gelecekte kimi yerel konularda karar alma noktasında doğrudan demokrasi uygulamasına da imkan verebileceği bir temenni olarak ifade edilebilir. Tüm bu yönleri ile Kent Konseylerinin katılımcı yönetime iyi örnekler sunması ve iyi uygulamalar gerçekleştirmesinin demokratik uygulamaları daha etkin bir seviyeye taşıyacağı söylenebilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

DÜNYA'DA KENT KONSEYLERİYLE İLGİLİ YAŞANAN GELİŞMELER

Sanayi devriminin ortaya çıkışıyla birlikte dünyada büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Sanayi devrimi teknolojik gelişmeleri tetiklemiş, teknolojik gelişmeler de bu dönemden sonra yeryüzündeki her türlü doğal kaynağın üretime katılması için yeni yöntemler ortaya koymuştur. Bu durum hem doğayı tahrip etmiş, hem de elde edilen ürünün ardında kalan atıkların doğaya daha fazla zarar vermeye başlamasına sebep olmuştur. Nüfusun hızla yükselmesi ekonomik faaliyetlerin artmasına, bunun sonucu olarak da yeraltı zenginliklerinin daha çok kullanılmasına sebep olmuştur. Hızlı nüfus artışı aynı zamanda insanoğlunu daha fazla ürün ortaya koymaya yöneltmiştir. Bundan dolayı doğal zenginliklerin ölçüsüzce kullanımı ve tahribatı ortaya çıkmıştır. Bütün bunların bir araya gelmesi ile ekonomik ve teknolojik alanda meydana gelen ilerleme çabaları çevresel sorunları ortaya çıkarmıştır (Tıraş, 2012, s. 57-73).

1900'lerin ikinci yarısından itibaren hem teknolojik gelişmelerin verdiği imkânlar hem de dünyada hâkim olan sürekli üretim amacı, yeryüzündeki kıt olan kaynakların kullanılması konusunda çok rahat davranılmasına yol açmıştır. II. Dünya Savaşı sonucu savaştan galip çıkan veya mağlup olan ülkeler gelişmişlik potansiyellerinin verdiği avantajlarla bu kaynakları sadece kendi imkânları için kullanmayı amaçlamış, sürekli üretim mantığıyla bu kaynakları tüketmeye başlamışlardır.

1900'lerin sonlarına doğru dünyadaki bu ekonomik düşüncenin yavaş yavaş yeryüzüne verdiği tahribatlar gözle görülür bir hal almaya başlamıştır. Gelişmiş teknolojilerini kullanarak bu tahribatın ortakları olan ülkeler, izlenen bu yolun yeniden gözden geçirilmesi için küresel anlamda toplantılar yaparak çözüm arayışları içine girmişlerdir.

1.1.BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN ÇEVRE KONFERANSI

(SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA)

Haziran 1972’de İsveç’in başkenti Stockholm’de “Birleşmiş Milletler İnsan Çevre Konferansı”(UNCHE) düzenlenmiştir. Kavram olarak “Sürdürülebilir Kalkınma” uluslararası manada burada kullanılmıştır. 1987 yılında yayımlanan Brundtland Raporu’nda “Bugünün gereksinim ve beklentilerini, gelecek kuşakların kendi gereksinimlerini ve beklentilerini karşılama olanaklarını tehlikeye atmaksızın karşılamaktır.” şeklinde yer almıştır. Sürdürülebilir kalkınma konusunda ülke katılımlarının önemi düşük bir seviyede de olsa ortaya konmuş, ilk defa uluslararası belgelerdeki yerini bu konferansta almıştır (Emre Alp, 2005, s. 13).

Birleşmiş Milletler İnsan Çevre Konferansı (UNCHE) genel sekreteri Maurice STRONG başlangıçta, UNCHE hazırlık komitesine Stockholm Konferansında insanın bulunduğu ortamın korunması ve geliştirilmesini göz önünde bulundurarak, vatandaşların ve devletlerin hak ve yükümlülüklerini düzenleyen bir bildirgenin kabul edilmesini önermiştir. Ancak konferansın hazırlık aşamasında birçok devletin sürdürülebilir kalkınma bildirgesinin bakış açısı ve hukuksal konumu yönünden, kendilerine bağlayıcı olduğu için öneriye sıcak bakmadığı anlaşılmaktadır. Bundan dolayı kimi devletler çevre açısından devletlerin haklarını ve ödevlerini ortaya koyan ve genel ilkeleri içeren bir bildirge yayımlamayı düşünmelerine karşın kendilerini hukuki açıdan bir yaptırıma maruz bırakan bir belge hazırlamamışlardır. Bildirgenin doğasından ötürü özellikle devletlerle bireyler ve bireylerin kendi aralarındaki ilişkileri ile ilgili bağlayıcı kararlara sahip olmaması gerektiğini belirtmişlerdir (Pallemaerts, 1997, s. 614).

Stockholm bildirgesi sonucunda devletler, yaşanılabilir bir çevre için tüm dünya insanların isteklerini yansıtmak ve bu istekler için gerekenleri yapmak yerine, siyasal ve ahlaki açıdan söz vermelerini yansıtan, bağlayıcı olmayan ilkeler bildirgesini yeğlemişlerdir. Yine de, devletleri bağlayıcılığı olmayan bir belge olmasına karşın Stockholm Bildirgesi, genellikle çoğulculuğa dayalı uluslararası çevre hukukunun temeli olarak ele alınmaktadır. Stockholm bildirgesinin bazı kısımları sadece devletlerin

burada değerlendirdiği gibi ahlaki bir metin olarak kalmayıp, günümüzde uluslararası hukukta yerini almıştır. Bunlardan dolayı bazı devletleri bağlayıcı konuma gelmiştir. Özellikle Stockholm Bildirgesinin 21. ilkesi zamanla katı hukuk (hard law) niteliğini kazanmıştır (Pallemaerts, 1997, s. 614).

Buna ek olarak Stockholm deklarasyonu önümüzdeki yıllarda uluslararası evre hukukunun gelişimi için bir altyapı oluşturmuştur. Bunun yanında iki veya daha çok taraflı antlaşmaların ve diğer bağlayıcı belgelerin oluşturulmasına olanak sağlamıştır. İlk olarak Stockholm Bildirgesinde dile getirilen çok sayıda ilke ve kavram yalnızca uluslararası evre antlaşmalarının girişinde yer almakla kalmamış, başka bağlayıcı hükümlerde, hatta çeşitli ülkelerin anayasalarında ve iç hukuklarında da etkisini göstermiştir (Pallemaerts, 1997, s. 614).

1.2.HABİTAT-I TOPLANTISI-1976

1900'lerin ikinci yarısından itibaren Dünya'da meydana gelen tahribat, yeryüzü zirvelerinin çok gerekli ve acil olduğunu ortaya koymuştur. "Sürdürülebilir Kalkınma" yolunda, insan yerleşmelerinin evre ile ilişkisinin kurulmasını amaç edinen ilk Habitat toplantısı, 1976 yılında Kanada Vancouver'da gerçekleşmiştir. Toplantı, yerleşim sorunlarının önemini dünya gündemine taşımakta büyük bir görevi yerine getirmiştir. Toplantının ana hedeflerinde; sorunlara temel ihtiyaçlar olarak yaklaşma, çözümleri devlet eliyle gerçekleştirme veya devletin öncülük etmesini isteyerek gerçekleştirme yer almıştır. Bu iş bölümüyle dünyada gelişmekte olan Kuzey-Güney çelişkisinin azaltılacağı dşnlmştir (Karabulut, 2009, s. 65). Bu toplantıda devletlere daha çok rol biçilerek, yapılacak olan eylemlerin devletler eliyle yapılması belirlenmiştir.

1.3.BRUNDTLAND RAPORU "ORTAK GELECEĞİMİZ" 1987

Dünya evre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) evrensel bir hukuksal belgenin düzenlenmesini ve "Sürdürülebilir kalkınmaya geçme sürecinde devletlerin davranışlarına yol gösterici olmak için konuyla ilgili hukuksal ilkelerin yeni bir şartın içinde birleştirilmesini" nermiştir. Günümüzde uluslararası hukuk ve çevreyle ilgili sorunlara yönelik olarak; sektörel anlamda parça parça konuları ele alan farklı

konularda, sözleşmelere ve diğer belgelere dağılmış durumda bulunuyor. Bu dağınıklık hem çevreyle ilgili sorunlarının takibini zorlaştırmış hem de yaptırım konusunda sonuç almayı engellemiştir. Dünya Çevre Kalkınma Komisyonu, uluslararası çevre hukuku sisteminin bu güçsüz yapısının üzerine giderek çalışmalar yapıp, çevre koruma alanındaki genel hukuksal ilkeleri göz önünde bulundurularak güçlendirilmesi gerektiğinin farkına varmıştır (Pallemarts, 1997, s. 616).

Dünya Çevre Kalkınma Komisyonu, BM Genel Kurulu'na, bir evrensel bildirme ve sonunda da, çevre koruma ve sürdürülebilir kalkınma üzerine küresel bir sözleşme hazırlanmasını önermiştir. Böylece Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu, bir grup seçkin çevre hukuku uzmanından, BM Genel Kurulu'nun yönergelerine uyacak, şimdi ya da 2000 yılından önce yer alacak hukuksal ilkelerin taslağını hazırlamasını istemiştir. Hazırlanan taslak gelişmekte olan ülkelerin yapacağı ekonomik faaliyetlerin çevreyle ilgili olmasını gerektirip bu yönde adımlar atarak doğayı tahrip etmeden sürdürülebilir bir gelişme sağlanmasını hedeflemiştir. Ne yazık ki bu ilkeler, Kuzey ve Güney'in ünlü uzmanları tarafından oldukça dikkatlice ve yetkin bir biçimde hazırlanmış olsa da, Rio Konferansı şöyle dursun, BM Genel Kurulu ve UNCED Hazırlık Komitesince de dikkate alınmamıştır (Pallemarts, 1997, s. 616).

1.4.BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÜRDÜRÜLEBİLİR

KALKINMA KONFERANSI (RİO)

Yerel Gündem 21 1992 yılında Rio de Janeiro'da yapılan BM Çevre ve Kalkınma Konferansının bir ürünüdür. Yerel Gündem 21: Kalkınma ve çevre arasında ki ilişkiyi gözeterek denge kurmayı amaçlayan "Sürdürülebilir Kalkınma" kavramının verimli bir şekilde uygulanmasına yönelik uluslararası alanda uzlaşmanın ve politik sözlerin en üst düzeydeki bir eylem planı olarak ortaya çıkmasıdır (Göktürk, 2008).

1992 yılında Rio de Janeiro'da yapılan BM Çevre ve Kalkınma Konferansı (UNCED), "Dünya Zirvesi" dünyada çevre ve kalkınma konularında tüm dünya ülkelerini ilk kez küresel düzeyde bir araya getiren bir konferanstır. Stockholm Konferansının

20.yıldönümü ile aynı zamana denk gelen bu konferans, çevresel değerleri korumak için son 20 yılda önemli bir adım atılmadığını da göstermiştir.

Konferans sonucunda;

- 1) Rio Deklarasyonu,
- 2) Gündem 21,
- 3) Orman Prensipleri,
- 4) İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi,
- 5) Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi

adı altında 5 temel belge ortaya çıkmıştır. Türkiye bu belgelerden, İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesinin dışında kalanlarına tarafı olmuştur. Ardından Mayıs 2004'te Türkiye "İklim Değişikliği Çevre Sözleşmesi"ni kabul eden ülkeler arasına girmiştir.

1992 yılında Rio de Janeiro'da yapılan Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansının sonuçlarının uygulanmasından ve takibinden sorumlu olmak üzere BM Ekonomik ve Sosyal Konseye (ECOSOC) bağlı olarak "Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu" (UNCSD) kurulmuştur. Komisyon, coğrafi dağılımına göre 53 üyeden oluşmaktadır. Türkiye de üç yıl süreyle Avrupa ve diğerleri grubunda üyeliğe seçilmiştir. Türkiye'nin üyeliği 31 Aralık 1995 tarihinde sona ermiştir.

1992 Rio Konferansı'nı çevresel sorunlarının ilk toplantısı olan 1972 Stockholm Konferansından ayıran; Rio'da sivil toplumun daha geniş katılımıdır. Stockholm Konferansı sadece hükümet ve devlet düzeyinde gerçekleşirken, Rio Konferansında devletin yansıra iş dünyası temsilcilerinden sivil toplum kuruluşlarına, bilim dünyasından basın mensuplarına kadar on binlerce katılımcı yer almıştır. Bu katılım Rio Konferansını Stockholm'den daha meşru olmasının da önünü açmıştır. Rio'daki katılımcıların fazla olması ve her kesimden katılımcının bulunması Rio'daki alınan kararların daha fazla kişiye ulaşmasının önünü açmıştır. Bu da Rio Konferansı'nın anlamını ve alınan kararların uygulanması noktasında önemini arttırmaktadır. Uygulamada önemli olan alınan kararların daha fazla kişiye ulaştırılıp benimsetilmesidir. Rio'daki katılımcıların gönüllü olarak burada bulunmaları, alınan kararların benimsenmesini ve bu kararların uygulanmasını daha da kolaylaştırmıştır.

Rio'nun içerik olarak da bugüne kadar değinilmemiş konulara daha fazla değinmesi ve bu konularda çok katılımcı bir şekilde kararını ortaya koyması Rio Konferansının birçok konuda örnek olmasının da önünü açmıştır. Hatta Konferans'ın kapanışında, zirve insanlık için “tarihi bir an” olarak tanımlanmıştır. 1992 Rio Konferansı; insan hakları, nüfus, sosyal gelişme, kadınlar ve yerleşimlerle ilgili kendinden sonra yapılan tüm Birleşmiş Milletler toplantılarını etkilemiştir (Kavas & Sezer, 2002, s. 1-25).

1992 Rio Konferansı'nda Birleşmiş Milletler, hükümetlerin “kalkınma sorunu” üzerinde tekrar düşünmesini bu sorunun yeryüzüne yansımalarının hesap edilmesini ve doğal kaynakların tüketimi ile kirliliğin önlenmesi için ortak politikalar üretilmesini amaçlamıştır. Rio Konferansı gelecekle ilgili kaygıları ortaya koyarken acilen bir şeyler yapılması gerektiğinin sinyalini vermiştir. Konferans'ta verilen “gerekli değişikliklerin ancak alışkanlık ve davranışlarımızın değişmesiyle gerçekleştirilebileceği” şeklindeki mesajı, dünyanın karşı karşıya bulunduğu sorunun ciddiyetini yansıtmaktadır. Bunun yanında yoksulluğun, gelişmiş ülkelerdeki aşırı tüketimin çevre üzerinde olumsuz etkileri olduğunu vurgulamaktadır (Kavas & Sezer, 2002). Buradaki amaç günümüzde yapılan birçok faaliyetin etkisinin yeryüzüne çok ağır faturalar çıkarttığını ortaya koymaktır. Ortaya çıkan bu olumsuz etkiyi düzeltmenin yolu olarak da; yaşayan bütün insanların ortak yanlışlarını düzeltmekle sağlanabileceği ortaya konmaktadır. Bu yolla da dünyanın doğal dengesinin yeniden kurulacağı öngörülmektedir.

Hükümetler Rio Konferansı'nda, doğa ile gelişim arasındaki dengenin sağlanması sonucunda; gelecekte insani temel ihtiyaçların rahatlıkla karşılanabileceği ve daha makul koşullarda yaşam sürdürmenin ve sürdürülebilir doğal ekosistemin sağlanabileceği konusunda mutabakata varmışlardır. Hükümetler burada ortaya koydukları tavırla bir nokta da kendilerini eleştirerek gelecek için çok doğru bir adım atmışlardır. Daha önceki yıllarda devletler düzeyinde alınan kararların ve politikaların bu kararları uygulayanlar tarafından sahiplenilmediği tecrübe edilmiş ve bundan sonraki süreçte, gerek karar alma mekanizmasında, gerekse uygulamada, katılımcılığa önem verilmesi hedeflenmiştir (Kavas & Sezer, 2002). Bu durum artık yerelin merkezden daha etkin ve aktif olmasının da önünü açmıştır.

1.5.İSTANBUL HABİTAT II ZİRVESİ (1996)

3-14 Haziran 1996 tarihleri arasında İstanbul’da “Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı” (Habitat II), gerçekleştirilmiştir. Bu konferans; dünyadaki insan yerleşmeleri ve konut konularını sorgulayan ve ülkelerin bu sorunlarla başa çıkmaları için gerekli kurumsal, yasal, sosyal, ekonomik ve idari çözümlere işaret eden 21. yüzyılın en kapsamlı konferanslarından bir olmuştur.

1996 yılında İstanbul’da gerçekleştirilmiş olan Habitat II Konferansı sonucunda UN-HABITAT’ın temel belgelerinden olan “Habitat Agenda” ile “İstanbul Deklarasyonu” kabul edilmiştir. Bu belgelerle, hükümetler, tüm vatandaşlara barınma imkanlarını sağlamayı ve sürdürülebilir insan yerleşimlerini geliştirmeyi taahhüt etmişlerdir (Dışişleri Bakanlığı, 2018).

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL GÜNDEM 21

2.1.GÜNDEM 21'DEN YEREL GÜNDEM 21'E

1992 Rio Yeryüzü Zirvesi'nde "Sürdürülebilir Kalkınma"; yeryüzünde yaşayan bütün insanların ortak hedefi olarak benimsenmiştir. Bu vizyonla 21. yüzyılda çevre ve kalkınma sorunları düzeltilerek sürdürülebilir kalkınma hedefinin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu ülkeleri ve eylem alanlarını ortaya koyan Gündem 21 başlıklı eylem planı Rio Zirvesinin sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu eylem planı Birleşmiş Milletler üyelerince kabul edilmiştir (Emre Alp, 2005, s. 16).

Yerelliğin önemi Rio bildirgesinde daha çok ortaya çıkmıştır. Çevresel ve kentsel sorunların ortaya çıkmadan ya da çıktığında en aza indirmek, yerelde önlemler alınmasıyla sağlanabilir. Bu durum hem geleneksel yerinden yönetimin hem de Avrupa Birliğince benimsenen "hizmetin halka en yakın yönetim birimince görülmesi" yerellik(subsidiarity) ilkesinin gereğidir (Görmez & Aaltınışık Uçar, 2010, s. 38-39).

Yerel Gündem 21'in amaçlarından en etkili olanı katılımın artırılması ve yereldeki STK ve bireylerin karar alma sürecinde aktif olmalarını sağlamasıdır. Gündem 21 de merkezi yapılarda halka en yakın birim olan yerellerin katılımıyla karar alma süreçlerinin işlenmesi istenmektedir. Sürdürülebilir kalkınmanın tüm sorumluluğunun devlette olmadığı ve insanların katılımcı yönetişime davet edildiği bu proje, demokrasinin gelişimi ve sorunların çözümü hakkında çok taraflı bir bakış getirmiştir. Rio Zirvesinde çoğulcu bir yapı oluşturularak demokrasiye katkı sunması Gündem 21'i daha önemli hale getirmektedir. Gündem 21'in "yerel yönetimleri kendi topluluklarına danışması gerektiği" çağrısı, Yerel Gündem 21 ile karşılık bulmaya başlamıştır (Yıldız, 2010, s. 61-62).

Gündem 21 yeryüzü zirvesinden sonra çok ortaklı yönetimin "yönetişim" dünya tarihi için kaçınılmaz bir durum olduğunu belgeleyen bir zirvedir. Bu zirvede sadece gelişmiş ülkelerin gelecek ile ilgili kaygıları değil küresel anlamda gelecekle ilgili kaygıların ortaya koyulduğu bir dünya zirvesidir. Yeryüzü zirvesi diğer zirvelerden katılım

manasında çok farklılık gösterir. Burada sivil toplum örgütlerinden büyük işletmelere dünyanın dört bir yanından katılımcıların desteklediği bir toplantı yapılmıştır.

Gelişmiş ülkeler geçmişteki deneyimlerinden doğayı ne kadar tahrip ettiklerini çok iyi tecrübe ettikleri için bu zirvede yol gösterici pozisyonda yer almışlardır. Dünya'nın dört bir yanında yaşanan doğal tahribatlar önlenemez bir konuma gelmeden bu zirveyle bu sorunun görüşülüp engellenmesi için çalışmalar yapılmıştır. Önceki toplantılardan çıkan sonuç bu tahribatın sadece devletler yardımıyla çözülemeyeceğini ortaya koymuştur. Bu zirveden sonra çok paydaşlı bir ortaklık modeli ile yerelde çözümler aranarak, katılımcı bir yapı içinde daha geniş bir tabana ulaşılmaya çalışılmıştır.

Gündem 21'in başlangıç cümlesi olan "İnsanlık tarihsel bir dönüm noktasındadır." Tanımlaması aslında, toplantının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu öneme rağmen birçok ülkenin Gündem 21'in uygulayıcı planı olan "Yerel Gündem 21" taslağına karşı çıktığı görülmektedir. Burada ülkeler açısından önemli olan kendi stratejik ve ekonomik gelişmelerini engelleyebilecek bir anlaşmaya imza atmamaktır. Zirvenin son gününde sivil toplum örgütlerinin de etkisiyle birçok ülke bu konuda ikna edilmiş ve ortak bir metine ulaşılmıştır¹.

2.2.YEREL GÜNDEM 21 TÜRKİYE

Yerel Gündem 21 uygulama yılından bu yana 135'ten fazla ülkede ve binden fazla kentte uygulanmaktadır. Gündem 21 adı geri planda bırakılarak daha farklı isimler altında (Sürdürülebilir Kentler Programı, Sağlıklı Kentler Programı vb.) yapılan çalışmalar göz önüne alındığında bu süreçteki şehir sayısı daha da artmaktadır. Gündem 21'in dünya ölçeğindeki koordinatör kuruluşu olan UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 85 ülkede, "Yerel Gündem 21" süreçlerini desteklemektedir. 2000'li yılların başında Avrupa'da 4000'in üzerinde belediyenin "Yerel Gündem 21"sürecini etkin olarak yürüttüğü bilinmektedir (Göktürk, 2008).

UNDP ile Türk Hükümeti arasında imzalanan Ülke İşbirliği Anlaşması'nda Türkiye YG-21 Programı; "iyi yerel yönetişimin ve yerel demokrasinin geliştirilmesindeki temel

¹ Bakınız Ek 3 Gündem 21'in Bölüm Başlıkları

araç” olarak tanımlanmıştır. Bu kapsamda; Türkiye’de YG-21 Programı, yerel yönetim uygulamaları açısından, kamu kuruluşları, yerel yönetimler ve sivil toplum üçgeninde yerel karar alma süreçlerini geliştirerek ve zenginleştirerek, Türkiye’de yeni bir “yerel yönetim” modelinin gelişmesine katkı sunmuştur. Bu modelin merkezinde yer alan Kent Konserlerinin, “kentine sahip çıkma”, “etkin katılım” ve “çözümde ortaklık” ilkeleri, kentleri sürdürülebilir geleceğe taşıyan bir “ortaklık” yapısı olarak şekillenmiştir. Belediyelerin öncülüğünde yerel “paydaşları” bir araya getirerek tüm kenti kucaklayan bir “ortak akıl” oluşturulması amaçlanmıştır. Sağlanan bu ortaklık modeli; aynı zamanda Kadın ve Gençlik Meclisleri, Engelliler, Çocuklar ve Yaşlılar için platformlar, mahalle ölçeğinde “Katılım ve Çalışma Grupları” başta olmak üzere, diğer katılımcı yapılar ve süreçler için de çok elverişli bir şemsiye işlevini görmüştür. Türkiye’de Yerel Gündem 21 programı çerçevesinde uygulanan “katılımcı, demokratik yerel yönetim” uygulamalarının, dünyadaki en iyi örneklerden biri olduğu UNDP tarafından kabul edilmiştir. Uygulamalar “Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı”nın (UCLG-MEWA) koordinatörlüğünde hayata geçirilmiştir (UCLG-MEWA, 2015). Yerel Gündem 21 Programı 4 aşamalı olarak uygulanmıştır.

Türkiye’deki “Yerel Gündem 21” uygulamaları 1997 yılının sonunda UNDP’nin desteğiyle IULA-EMME (Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı)’nın koordinatörlüğünde yürütülen 1.aşama; “Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi” projesiyle başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunun kararıyla başlatılan proje, 2 yıllık bir uygulama dönemi sonrasında Aralık 1999 yılında tamamlanmıştır (Emre Alp, 2005, s. 30).

Proje 18 aylık olarak planlanmış, projeye katılım için 9 kent belirlenmiştir.² Bir sonraki yıl kesinleşen projeye 3 büyükşehir belediyesi ve 10 belediye ile 1 il özel idaresi de dâhil edilmiştir.³ Aralık 1998 de Denizli ve İznik Belediyelerinin katılımıyla proje ortağı kent sayısı 25’e çıkmıştır.

Projenin ilk aşaması için 18 aylık bir dönem planlanmış olmasına rağmen 2 yılı aşan bir uygulama dönemi sonunda Aralık 1999’da tamamlanmıştır. Projenin iki ana hedefi

² Bakınız Dipnot 1

³ Bakınız Dipnot 2

vardır. Birincisi; ülke genelinde Yerel Gündem 21 kavramının ve bunun yerel “yönetişim” üzerinde ki etki ve sonuçlarının tanıtımı; ikinci olarak da “proje ortağı kentlerde çalışmaya ilgi gösteren toplulukların katılımını planlanması, bu sürece katkı sağlayacak çalışmaların oluşturulması ve bunların faaliyete geçirilmesi” olarak hedeflenmiştir. Birinci hedef; YG21’in Türkiye’de tanıtımını ve yaygınlaştırılmasını ele alırken; diğer hedef ise; proje ortağı kentlerde yürütülecek faaliyetler üzerinde yoğunlaşmıştır. Yerel Gündem 21’in birinci aşamasının uygulanmasında ya Kent Konseyleri ve benzeri yapıların Çalışma Gruplarının oluşturulması ya da kozaların ve destekleyici mekanizmaların oluşturulması, öngörülen noktalar olarak gözlenmektedir. Türkiye ilk aşamada iyi bir performans göstererek bu süreci tamamlamıştır. YG21’de yerelin temsiliyeti genellikle belediye yapısı içerisinde işlevsel olarak anlam kazanabilirken, bunun yanında beş yılda bir yapılan seçimlerin süre açısından temsiliyete dair ortaya çıkardığı olumsuzlukların da önüne geçilmeye çalışılmıştır. Kent Konseylerinin birçoğu oluşum şeklini (katılımcılar, organlar) tanımlayan birbirinin benzeri yönergeler düzenlemişlerdir. Burada çok fazla deneyimin ve bilginin paylaşımı “Yerel Gündem 21”ler arasında bir ağ oluşmasına fırsat vermiştir. Az deneyimli olan “Yerel Gündem 21”ler daha fazla deneyim sahibi olan “YG-21”lerden bilgi ve doküman paylaşımını sağlayarak aradaki deneyim farkını ortadan kaldırmaya çalışmıştır. Birinci aşamanın sonuçlanmasından sonra yapılan değerlendirmelerde bazı belediyelerde bilgilendirme toplantısı dışında çalışma yapılmazken, Bursa, İzmir, Antalya Büyükşehir Belediyeleri, Gölbaşı (Aliağa) vb. belediyelerin proje kapsamındaki çalışmaları “başarılı” olarak değerlendirilmiştir (Göktürk, 2008).

Türkiye’nin “Yerel Gündem 21”lerin birinci aşamasındaki verimliliğinden dolayı UNDP ikinci aşamaya destek olmayı kabul etmiştir. Bunun üzerine mevcut hükümet Türkiye’de “Yerel Gündem 21”lerin uygulanması projesini kabul etmiştir. (Başbakanlık mevzuat geliştirme ve yayın genel m, 2001) Türkiye’de “Yerel Gündem 21”lerin Uygulanması başlıklı proje Ocak 2000 de başlamıştır. Bu proje 2003 yılının ortalarına kadar sürmüştür. Toplam iki yılda sonunda tamamlanması planlanan projeye katılan Belediye sayısı 46 ya ulaşmıştır. Projenin bu ikinci aşaması için beş temel hedef konulmuş olup, bunlardan birincisi; YG21’e katılan yerel yönetimlerin sayısında artış sağlanması ve yeni proje ortağı kentlerde katılımcı süreçlerin oluşturulmasını öngörmektedir. İkinci hedef; yeni proje ortağı kentlerde eylem planlarının hazırlanması

ve devam eden projelerde de bunların uygulanmasını kapsamaktadır. Üçüncü hedef; halkın bilgilendirilmesi ve uluslararası tanıtıma yönelik kampanyalardır. Dördüncü hedef; YG21 sürecinin sürdürülebilir olması ve bu sürdürülebilirliğin destek görmesinin sağlanması olarak belirlenirken; Marmara depremi sonrası yeniden yapılanma sürecinde YG21'in önemli bir işlev görmesi son hedef olarak ön görülmüştür. Projenin ikinci aşamasında; “Yaylak Kırsal Kalkınma Projesi, Afetleri Önlemek ve Hazırlıklı Olmak İçin Yerel Kapasite Geliştirme Projesi” adı altında iki alt proje uygulandığı belirtilmektedir. IULA-EMME koordinatörlüğünde yürütülen bu ikinci aşama proje için ortaklık yaklaşımının yalnızca ulusal değil, uluslararası ölçekte de en geniş kapsamlı ve etkileyici uygulamalarından biri olduğu görülmektedir. BM ile yerel aktörler arasındaki ilişkilerde örnek olarak verilmektedir. Kent Konseyleri ya da benzeri platformların farklı büyüklükteki ve özellikteki birçok proje ortağı kentte, değişik kurumların temsilcilerini düzenli olarak bir araya getiren etkin katılımcı mekanizmaları olarak işlev gördüğü bilinmektedir. Farklı gruplar arasında ki temsil dengesizliğini giderecek yöntemlerin geliştirilmesi, örgütlenmemiş grup veya kişilerin, çalışma gruplarının, bu platformlarda temsil edilmesi gibi konularda düzenleyici çalışmalar yapılmıştır. Yerel Gündem 21 süreci ile ilgili tanıtım malzemelerinin hazırlanılması ve basımının gerçekleştirilmesi, yerel de gelişimi engelleyen sorunların çözümüne yönelik projelerin belirlenmesi, çalışmalarının gündeme geldiği proje kentlerinin birçoğunda, kentlerde yaşayanların hizmetine giren “Yerel Gündem 21” evleri oluşturulduğu görülmektedir (Göktürk, 2008).

Türkiye’de Yerel Gündem 21 Programı’nın üçüncü aşaması; birbirini destekleyen bir dizi projeyi içermektedir. İlk olarak; UNDP-TTF desteğiyle başlatılan “Türkiye’de Yerel Demokratik Yönetişimi Teşvik Amacıyla Sürdürülebilir İlişkiler Ağı Kurulması” başlıklı proje kapsamında mevcut web sitesi etkileşimli bir yapıya dönüşecek şekilde yenilenmiş ve ülke ölçeğinde “Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı”nın oluşturulması sağlanmıştır (Emre Alp, 2005, s. 30).

Gündem 21’in; 24 ve 25’inci başlıklarını oluşturan; Kadın, Çocuk ve Gençlerle ilgili bölümün Türkiye’de güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Bunun için Hollanda Hükümeti’nin MATRA Programınca desteklenen “Şeffaflık İçin Yerel Ortaklar ve İşbirliği Oluşturulmasında Kadınların ve Gençlerin Rolünün Güçlendirilmesi” başlıklı proje

kapsamında; Kadın ve gençlerin yerel karar alma süreçlerine ve yerel yönetişime katılımının artırılması yönünde çalışmalar yürütülmüştür.

Üçüncü aşamanın ana projesi “Türkiye Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Bin Yıl Bildirgesi⁴ Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Programının Yerelleştirilmesi” başlığını taşımaktadır. Bu proje kapsamında hükümetlerin projeye olan katkılarının artırılması ve projenin tanıtılması için gerekli girişimlerin yapılmasını öngörülmektedir. İlgili küresel hedeflerin yerelleştirilmesinde dünya ölçeğinde örnek oluşturacak uygulamalar sergilenmesi hedeflenmektedir. Proje kapsamında ayrıca YG-21 süreçlerinin kurumsallaştırılması amacıyla “Yerel Projelere Destek Programı” başlatılmıştır (Emre Alp, 2005, s. 30).

Projenin dördüncü aşaması; 1997-2005 yılları arasında uygulanan bir dizi demokratik düzenlemeyi içeren “Türkiye Yerel Gündem 21 Programı”nın sağladığı ivmeden yararlanmak olduğu belirtilmektedir. Birleşmiş Milletlerinin BKH’nin teşvik yoluyla yerelleştirilmesi amaçlanmaktadır. Proje stratejisi sivil toplum ve vatandaşların yerel düzeyde BKH’nin gerçekleştirilmesini ve bu konuda ki yetersizliklerin belirlenmesine yönelik harekete geçilmesidir. Bunun yanında cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında yerel yönetimlerin oynadığı rolün önemine vurgu yapılmıştır. Merkezi yönetimin BKH konusunda ki taahhütlerinin yerelleştirilmesi ve toplumun daha geniş kesimlerini de kapsayan (özel sektör dahil) katılımcı yerel yönetişime dönüşmesi hedeflenmektedir. BKH’nin sekizinci hedefi olan “Kalkınma İçin Küresel Ortaklıklar Geliştirme”nin 18. alt hedefi “başta bilgi ve iletişim olmak üzere yeni teknolojilerden yararlanmak için özel sektörle iş birliği içinde olmaktır.” biçiminde tanımlanmıştır. Bu hedef Türkiye’de; TOBB ve bünyesinde ki yerel odalar ve borsalar ile bunların üyeleri, kurumsal ortaklık ve işbirliği içinde Türkiye’nin kalkınması ve BKH’nin yerelleştirilmesi yoluyla hedeflerine ulaşılması amacıyla yerel yönetim aktörleri ve özel sektör kuruluşları arasında “en iyi uygulama” örneğini oluşturacak ortaklıklar geliştirilmesinin teşviki olarak belirlenmektedir (Göktürk, 2008).

Dünya’da ve Türkiye’deki Yerel Gündem 21 uygulamaları önceden belirlenmiş bir kalıba göre oluşturulmamıştır. Bunun yerine şehirlerin; kendine has koşullarını, kültürlerini ve ihtiyaçlarını kapsayan bir yapı şeklinde oluşturulmuştur (Sağır, 2003, s.

⁴ Bakınız Dipnot 3

33). Yerel Gündem 21'in ana hedeflerinden olan yerelde çözüm arama aslında “yerel”e özgü çözümler geliştirerek bu projenin “yerel” tarafından sahiplenilmesinin de önünü açmaktadır. “Ortak Gelecek”e yönelik çözümlerin yerelden başlayarak oluşturulması katılımcılığı arttıracak bu durumda daha duyarlı ve bilinçli bir gündem oluşturarak ortak geleceğimize sahip çıkma konusunda bütün dünya halklarını çözüm masası etrafında birleştirecektir. Yerelde oluşturulacak olan kent konseyleri, kent kozaları, çalışma kozaları, kent kurultayları, kente karşı sorumlu ve kentlilik bilinci ile yaşadığı yere sahip çıkan, bu bilinçle bir araya gelen etkin ve katılımcı mekanizmalar olarak işlev görecektir.

İnsanlar tarafından çevreye verilen tahribatlar, bu tahribatlardan etkilene diğer insanların yaşamına müdahale anlamı taşımaktadır. Yapılan bu “müdahale”den dolayı kişilerin demokratik olarak önce tahribattan etkilenen insanların haklarını sonra da yaşadıkları şehirlerin haklarını savunması gerekir. Çevre sorunlar genellikle ve öncelikle yöresel ve yerel ölçekte hissedilmekte ve az sayıda çevre sorunu bölgesel ve gerçek anlamda ülkesel ya da küresel bir nitelik kazanmaktadır. Çevrenin korunması ve kirliliğin önlenmesiyle “sürdürülebilir kalkınma” ilkesinin yaşama geçirilebileceği, bunun da ancak “yerinden yönetim” çözümleriyle mümkün olabileceği görülmektedir (Üzan, 1999, s. 97-98).

Küresel Birleşmiş Milletler Konferansları ve diğer zirveler “Küresel Ortaklık” kavramından hareketle devletlerarası demokratikleşmenin uluslararası dayanaklarını oluşturmuştur. Bu kavram ile birlikte, tüm dünyada geleneksel “yönetim” (government) anlayışı, yerini “yönetişim” (governance) olarak ifade edilen; katılımcılığa ve ortaklıklara dayalı yeni bir yaklaşıma bırakmaya başlamıştır. Bu yaklaşım; uluslararası düzeyde dünya yönetimine hükmedenler arasında da yeni bir düzey oluşturarak dünyayı da birlikte yönetme algısını ortaya koymuştur. Uluslararası topluluklar ve merkezi yönetimler; yerel yönetimlere, sivil toplum kuruluşlarına ve diğer yerel aktörlere “ortaklar” gözüyle bakmaya başlamışlardır. Bu oluşum dünyada ve yerelde yeni bir yönetsel yapılanmanın ortaya çıkmaya başladığını ve bu yeni yapının güçlü bir şekilde dünya yönetiminde söz hakkı alacağını göstermektedir. Bu yeni yapı aynı zamanda yerele dayandırılarak yapıldığı için çok fazla karşılık bulacağı ön görülebilir. Gündem 21 içerisinde “Sürdürülebilir Kalkınma” kavramının uygulanabilmesinin

koşulu; yerelde insanların bu anlayışı benimsemesinden geçmektedir (Sağır, 2003, s. 30-31).

Tablo 1

Türkiye Yerel Gündem 21 Programı Aşamaları

Program Konusu	Tarih/Sayı
“Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi” Projesi (1.Aşama)	6 Mart 1998 tarih ve 98/10618 sayılı T.C. Resmi Gazete
Valiliklere, kamu görevlilerinin Yerel Gündem 21 hareketini desteklemesi amacıyla İçişleri Bakanlığı tarafından gönderilen Genelge	19.03.1998 tarih ve B050MAH0750000/50042 sayılı Genelge
Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi” Projesi Revizyonu	08 Şubat 1999 tarih ve 23605 sayılı T.C. Resmi Gazete
Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Uygulamaya Geçirilmesi Projesi (2.Aşam)	22 Ocak 2001 tarih ve 24295 sayılı T.C. Resmi Gazete

<p>Uygulamada karşılaşılan bazı sorunların çözümüne yardımcı olmak üzere, özellikle belediyelerin bu amaç için nasıl para harcayabileceklerini belirtmek amacıyla, İçişleri Bakanlığı tarafından gönderilen Genelge</p>	<p>7 Kasım 2000 tarih ve B050MAH076000/409 sayılı Genelge</p>
<p>“Türkiye’de Yerel Demokratik Yönetişimi Teşvik Amacıyla Sürdürülebilir İlişkiler Ağı Kurulması” Projesi (UNDP-TTF Programı)</p>	<p>11 Haziran 2003 tarih ve 25135 sayılı T.C. Resmi Gazete</p>
<p>Türkiye Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Planı’nın Yerelleştirilmesi Projesi (3.Aşama)</p>	<p>12 Kasım 2003 tarih ve 25287 sayılı Resmi Gazete</p>
<p>Türkiye’de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla Birleşmiş Milletler Binyıl Kalkınma Hedefleri’nin Yerelleştirilmesi Projesi (4.Aşama)</p>	<p>24 Nisan 2007 tarih ve 26502 sayılı T.C. Resmi Gazete</p>
<p>Yerel Gündem 21 Programı ve UCLG-MEWA’ya üyelik başvuruları ile ilgili İçişleri Bakanlığı tarafından gönderilen Genelge (Genelge 2007/75)</p>	<p>18.07.2007 tarih ve B.05,0.MAH.0.65.001/80000 -18381 sayılı Genelge</p>

<p>Kent Konseylerinin Güçlendirilmesi ve Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizmaları Olarak İşlev Görmelerine Yönelik Eğitim ve Kapasite Geliştirme Projesi (5.Aşama)</p>	<p>31.12.2009 tarih ve 27449 sayılı T.C. Resmi Gazete</p>
--	---

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNETİŞİM

3.1.YÖNETİŞİMİN ORTAYA ÇIKIŞI

İnsanlar; içinde bulunduğumuz zamana kadar, belirli sistemler ve yapılar kurarak kendilerinin de içinde bulunduğu organizmalar meydana getirmişlerdir. Bu organizmaların en güçlü örneği devlettir. Yaşanılan süreçte her dönemde meydana gelen değişim ve gelişimler devlet yapısını da değişime tabi tutmuştur. Bu değişim devlet yapısını da etkilemiş. Bu etkileşim sonucunda da devlet yapısı farklı isimlerle ve biçimlerle karşımıza çıkmıştır. Devletlerin içinde buldukları zor durumlardan kendilerini kurtarmaları adına yeni yönetim teknikleri tasarlanmıştır. Bu ihtiyacın sebebi devletin kendini yeniden güncelleştirip krizden çıkmasına ortam hazırlamak içindir. Bu güncelleştirmenin asıl amacı ekonomik ve toplumsal yaşamı yeni sisteme uygun hale getirmektir.

Son yüzyılda yönetimler çok yönlü dönüşümlerle karşı karşıya kalmışlardır. Yaşanılan dönüşümlerin birincisi; sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş, ikincisi; fordist üretimden esnek üretime geçiş, üçüncüsü; ulus devlet dünyasından küreselleşmiş dünyaya geçiş; dördüncüsü; modernist düşünceden postmodernist düşünceye geçiş dönüşümleridir (Tekeli, 1999, s. 244).

Yaşanılan dönüşümler ekonomik hayatta meydana gelen değişimlerin yönetim sistemine yansımaları ile meydana gelmektedir. Ekonomik hayatta meydana gelen olumsuz değişimler yönetim sisteminin gözden geçirilip yeniden güncelleştirilmesiyle aşılmaya çalışılmıştır. Bu değişimlerle amaçlanan devlet yapısını ve yönetim sistemlerini tamamen ortadan kaldırmak değildir. Asıl amaç devletlere ve yönetilenlere farklı görev ve sorumluluklar yükleyerek bu kriz durumlarından çıkışlar aramaktır.1929 yılında ki yaşanan büyük buhrana kadar liberal devlet dönemi varlığını korumuştur. Fakat büyük buhrandan sonra yönetim sistemleri gözden geçirilmiş devletin liberal dönem boyunca tarafsız kaldığı süreçten daha müdahaleci bir sürece girerek 1970’li yıllara kadar refah devlet sistemi benimsenmiştir.

1970’li yıllarda yaşanan petrol kriziyle beraber oluşan durumdan çıkmak adına devlet yeniden güncelleştirilmiş, refah devletten, devlet kontrol alanını kısıtlayan neoliberal yönetim tarzına geçilmiştir. Gelecekte de devlet sistemlerinin krizle karşılaştıklarında, yeni sistemler tasarlayarak bu kriz süreçlerini atlama yöntemini benimseyecekleri söylenebilir. Her yaşanan krizde sistemin kendini güncelleyerek krizlere karşılık vermesi hem devletlerin yapısal sorunlarını çözmelerinde hem de yönetilenlerin sistemle beraber hareket etmelerine imkân vermektedir.

Yönetimlerin bu şekilde krizlere karşılık vermesi onlar için bir zorunluluk haline gelmektedir. Çünkü dünyada yaşanan hızlı değişim ve gelişimler onları sadece yönettikleri kişilere karşı değil küresel bir dünyada daha fazla kişiye karşı sorumlu hissetmelerine sebep olmaktadır. Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmeler sonucu insanlar yaşanan her krizden etkilenmekle beraber tasarlanan yeni sistemler tarafından da etki altında bırakılmaktadır.

1970’li yıllarda yaşanan ekonomik kriz refah devletin çöküşünü hazırlamıştır. Devlet yönetimleri bu çöküşe tepki olarak ne liberal yönetim tarzını benimsemeye başlamışlardır. Bu yönetim tarzıyla, devletin müdahale alanı kısıtlanmış daha dar bir alanda işleyişini devam ettirmesi istenmiştir. Neo liberalizmin özellikle 1980’lerden bu yana amacı devletin çalışma alanının daraltılmasıdır. Bu süreçte süreli ifade ettiği “minimal devlet” söylemiyle amacı devleti pasifize etmektir. Bunu da özelleştirme uygulamaları ile hayata geçirilmektedir. Devletin kurumsal yararı, merkezi müdahale alanları ve araçları tahrip ve tasfiye edilerek bu düşünce gerçekleştirilmek istenmektedir (Güzelsarı, 2003, s. 17). Bunun sebebi refah devletin bir çıkmaza düşmesi ve devlet organizmasının yeni bir güncelleştirmeyle krize tepki vermesidir. Dünya da meydana gelen hızlı değişimler 1990’ların başında devlet yapısının yeniden gözden geçirilmesine sebep olmuştur. Bu dönemde neoliberal politikalar yıkıcı etkilerini (ekonomik krizler, işsizlik, yoksulluk gibi) göstermeye başlamıştır ve ekonomide neoliberal politikaların beklenen başarıyı gösterememesi ve toplumda yükselen muhalefet neoliberalizmin hegemonyasını yıkmıştır (Güzelsarı, 2004, s. 104).

Bu dönemde artan küreselleşmeyle birlikte dünya ölçeğinde ortaya çıkan fırsatlar ve sorunlar arasında denge noktası kurulamamaktadır. Devletin bu dengeyi oluşturma noktasında yeni bir görevinin ortaya çıktığı dile getirilmektedir. Bu denge noktasını

bulunmasının formülü olarak da devlet tarafından yönetim anlayışının faaliyete geçirilmesi olarak ifade edilmektedir (Özer, 2006, s. 59). Bu süreçten sonra yönetim yazınsal metinlerde kendine yer bulmaya başlamıştır.

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren yaşanan küreselleşme hareketleri ile küresel sistemin belirleyicilerinden olan “BM, OECD, AB” tarafından bu kavram sıkça kullanılıp devlet yönetim sistemlerinde işler hale gelmesi hedeflenmiştir. Bütün bu gelişmelerinin ışığında günümüzde devlet ve piyasa dengesinin yeniden tasarlanıp onların yanına yeni bir oyuncu olarak sivil toplum örgütlerinin eklenmesiyle yönetim olarak adlandırılan yeni bir yönetim sistemi kullanıma sokulmuştur.

3.2.YÖNETİŞİMİN GELİŞİM SÜRECİ

Yüzyıllardan beri yeryüzünde bir araya gelen insanların oluşturdukları topluluklarda meşruiyetin sağlanması ve belirli bir amacın gerçekleştirilebilmesi için yönetim tarzları oluşturulmuştur. Yönetim üç kavrama referansla tanımlanmıştır. Günümüz koşullarında bir toprak parçası üzerinde yönetim kavramından söz edebilmek için öncelikle o kara parçası üzerinde yaşayan insanların olması gerekir. Çünkü yönetim için gerekli olan insanın kendisidir. İkinci olarak o bölgede olması gereken şey bir kabul görme “meşruiyet” oluşturulmasıdır. Meşruiyetini kanıtlamış olan kişi veya gruplar ancak yönetimi gerçekleştirebileceklerdir. Son olarak bu topluluğun bir vizyona, bir ortak uzak hedefe ihtiyacı vardır. Yönetimler bu üç referans noktasıyla oluşturulmuştur (Tekeli, 1999, s. 240). Oluşturulan yönetimler zaman içinde yaşanan gelişmelerle farklı yönetim tarzları benimseseler de belirli bir amacı gerçekleştirmek için kendilerini güncelleyerek yönetimin devamlılığını sağlamışlardır.

1990’ların başında yaşanan gelişmeler yeni bir yönetim sisteminin ortaya çıkmasına ortam hazırlamıştır. Ortaya çıkan bu sistemin adı yönetişimdir. Governance terimi Türkçe ’ye İngilizceden “yönetişim” olarak çevrilmiştir. Türkçede terime verilen ad gibi terimin anlamı da çeviri yoluyla atanmıştır. Bu nedenle yönetişime Türkiye kökenli bir açıklama bulmak için çaba göstermek anlamlı değildir (Güler, 2003, s. 1).

Yönetişim bugünkü anlamıyla ilk kez DB tarafından 1989 “Sub Saharan Africa: From Crisis to Sustainable Growth” adlı raporunda dile getirildiğinde “siyasal iktidarın ulusal

faaliyetlerin yönetimi için kullanımı” olarak tanımlanmıştır. Kavram devlet ile toplum arasında ki ilişki üzerine yeniden düşünmeyi önermiştir. Devlet-toplum karşılığını kaldırmayı, devlet-toplum birliğini kurmayı savunmuştur (Bayramoğlu, 2002, s. 86).

Dünya Bankası Afrika’da yaşanan ekonomik krizlerin; yönetim krizinden kaynaklandığını düşünmüştür. Bu krizden çıkmak için yönetişimi bir reçete olarak kabul etmiştir. Bu dönemde dünya bankası 1980’lerde ortaya çıkan borç krizini aşmak için yönetişim kavramını kullanmak istemiştir. Bunun için yönetim yapılarında bazı yapısal reformları zorunlu kılmıştır. Bu reformların yerine getirilmediği takdirde de verilecek borçların kesileceğini beyan etmiştir.

Dünya Bankası geliştirmekte olan ülkelere zorunlu kıldığı reformları “iyi yönetim” olarak ortaya koymuştur (Zapcı Çulha, 2002, s. 153). İlk başta da bahsettiğimiz gibi dünyada yaşanan ağırlıklı olarak ekonomik gelişmeler yönetim sistemini etkilemeye devam etmektedir. Ortaya çıkan gelişmelere karşın “sistem kurucular” gerektiğinde baskı enstrümanlarını kullanarak (ekonomik ve sosyal yaptırımlarla) sistemin benimsenmesini hedeflemişlerdir.

Dünya genelinde yaşanan ekonomik, toplumsal, siyasal ve teknolojik gelişmeler doğrudan veya dolaylı olarak yönetim alanını da etkilemiştir. Bu etkileşim yönetim alanında pek çok yeniliği beraberinde getirmiştir. Yaşanan bu gelişmeler var olan yaklaşım ve yöntemlerin hızlı bir şekilde dönüşüme uğramasına ortam hazırlamıştır. İşletmelerden kamu yönetimine, siyasetten uluslararası ilişkilere kadar birçok disiplini etkileyen ve özellikle son beş yıldır kamu yönetimine damgasını vuran söz konusu yeni kavramlardan biri “yönetişim”dir (Sobacı, 2007, s. 219).

Dil bilimi açısından yönetişim kelimesinin İngilizce orijinali olan “governance” nın Yunanca dümen tutmak kılavuzluk yapmak anlamına gelen “kubernan” kelimesine dayandığı görülmektedir. Bu kelime Ortaçağda Latince “gubernare” kural koymak, yönetmek, kılavuzluk yapmak anlamında kullanılmıştır. Yönetişimle ilgili ayrıntılı bir inceleme yapan Anne Mette Kjaer kavramın governance olarak 14.yy ortalarında bilindiğini örneklendiriyor. Kavramın yansız bir anlam içerdiği bu nedenle de “kötü” ve “iyi” sıfatları eklenerek kullanıldığı belirtmiştir (Gündoğan, 2010, s. 15).

Bu süreçten sonra uluslararası kuruluşlar bu kavramın geliştirilip devletler tarafından kullanılması için büyük çabalar sarf etmiş, kavramın uluslararası literatürde yer alması için imkân sağlamıştır.

3.3.YÖNETİŞİMİN TANIMLARI

Bir önceki başlıkta ele aldığımız yönetim kavramı: Neden bu kadar önemli ya da bu kadar önemli mi? Bu soruların cevabı belki de bu kavramın tanımının yapılması ile ortaya konabilir. Bunun için bu kavramın ne anlama geldiği bu başlık altında ele alınmaktadır.

Yönetişim içinde barındırmayı düşündüğü birçok faktörle beraber ortak bir faaliyet döngüsünü başarmayı amaçlamaktadır. Bu kadar faktörün bir araya gelmesi kaçınılmaz bir kargaşayı beraberinde getirecektir. Böyle açık uçlu bir yapıda olması da üzerinde uzlaşılan bir tanım yapılmasını ve bir sisteme dönüştürülmesini zorlaştırmaktadır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde merkezi yönetimin ve kamu yöneticilerinin dışındaki bütün bileşenlerin sisteme alındığı iletişim ve etkileşime dayalı ortak karar alma sürecini ifade etmektedir.

Yönetişim kavramı için uluslararası birçok kurumun tanımlar yaptığı bilinmektedir. Fakat yapılan bu tanımların yönetim kavramını tam olarak açıklayamadığı düşünülmektedir. Dünya genelinde yapılan uygulamalara bakıldığında da kavramın tam olarak açıklanamadığı görülmektedir. Her ülke yâda kurum kendine göre değerlendirip o doğrultuda yönetim anlayışını gerçekleştirmektedir. Yönetişim kavramı temelinde dümen tutmak kumanda etmek yöneltmek anlamı vardır. Temel olarak bu tanımları kabul görmektedir. Buna rağmen kavram üzerinde tam bir fikir birliği olmadığı söylenebilir.

Yönetişim: kavram olarak yönetim kavramının bir türevi olarak düşünülebilir. Aynı zamanda yönetim kavramının biraz üstünde oynanmış hali de denebilir. Yönetim, gerçekleştirilecek her bir eylem veya organizasyon için gerekli kaynakların temini ve kaynakların doğru kullanımı sonucunda istenilen hedefe ulaşma olarak da ifade edilebilir. Yönetişim ise gerçekleştirilecek olan eylemde ihtiyaç duyulan yönetici niteliklerini içinde barındırır. Diğer yandan da yöneten ile yönetilen arasındaki ilişki şeklini de belirler. Aynı zamanda kişilerin eylemlerinde şeffaf davranması konusuna da

vurgu yapar. Yöneticilerin karar alırken katılımcılığı gözetmesini ister, var olan kaynakların organizasyon içinde bulunan tüm kişi ve gruplara eşit bir şekilde dağılmasını amaçlar. Bunları yaparken de yönetim organizasyonunu bozmamayı hedefler.

Yönetim ve yönetişim kavramlarını zaman içinde izledikleri gelişimlerine göre bir karşılaştırma yapılacak olursa; 21. yüzyılın yönetişim anlayışı; 20.yüzyılın yönetim anlayışını baştan ayağa geniş bir değişime uğratmıştır. Merkeziyetçilik yerine yerelliği, üniter yapı yerine federalizmi, katı bürokrasi yerine katılımı, kapalılık yerine açıklığı, hiyerarşi yerine hesap verebilirliği ve sorumluluğu getirerek, adeta “ yönetsel bir devrimin altına imzasını” attığı söylenebilir (Özer, 2006, s. 63).

Yönetişim anlayışının başlıca özelliği devlet işleyişi ile ilgili kararların alınmasında ve uygulanmasında merkezi yönetimi egemen ve belirleyici güç olmaktan çıkararak devlet dışındaki bütün ulusal, uluslar arası aktörün işe koşulması, iletişim kanallarının açık tutulması ve yöneticinin kara alma sürecinde paydaşlarını sürece ortak etmesidir. Bunun yanında sivil toplum örgütlerinin karar alma ve uygulama sürecindeki rollerinin de artırılmasını içermektedir. Bu kapsamda yönetişim klasik yönetim anlayışından farklı olarak sivil toplum kuruluşlarını da paydaş olarak görmesi nedeniyle daha geniş ve kapsamlıdır. “Talepte bulunan” ve “idare edilen” vatandaş yerine bir takım inisiyatifler ve görevler üstlenen katılımcı vatandaşa vurgusu öne çıkmaktadır (Koçak, 2010, s. 471).

Yönetişim uzun vadeli bakış açısı ile belirlenmiş bir amaca ulaşmak için bir kişiye dayanan, ast-üst ilişkisi ile idare edilen, kıstas olarak faydayı ön planda tutan ve bu sonuçlara ulaşmak için ürün ortaya koyan bir oluşum değildir. Bütün kaynakları merkezde toplayan yönetim anlayışından ziyade insan haklarına dayalı performans ölçütlerini gerçekleştirerek çok aktörlü iletişimi ön planda tutan, kendisi ile beraber toplumdaki bütün aktörleri işe koşan, yönlendiren, kurulan iletişim kaynakları aracılığı ile kaynakların daha doğru yönlendirilmesine imkân veren yönetişim arayışına geçilmektedir. Bu özellikleriyle yönetişim siyasal ve ekonomik gücün daha yaygın dağılımını da içermektedir (Tekeli, 1999, s. 248).

Yönetişim kavramının yönetim (governance) kavramından farkı: ast-üst ilişkisine dayanmak yerine birbirine geçmiş birbirini etkileyen ilişkiler ön plana çıkmaktadır. Bu

çerçevede birbirini etkileyen ilişkilerde kasıt; karşılıklı ilişki ve bağımlılık halinde ki aktivitelerin eş güdümünü ve kendi kendine organize olma etkinliklerini ifade etmektedir (Yüksel, 2000, s. 146).

Dünya Bankası, kavramı “ülkenin ekonomik ve sosyal kaynaklarının yönetiminde otoritenin kullanma biçimi” olarak tanımlarken, yönetişimin başlıca üç özelliğini; siyasal rejim biçimine, kalkınma amacıyla kullanılan sosyal ve ekonomik kaynakların yönetiminde yetki kullanma sürecinin niteliğine ve hükümetlerin politika geliştirmede ki kapasitelerine dikkat çekmektedir (Palabıyık, 2004, s. 2).

Kooiman yönetişimi: belirli bir amaca ulaşmak için sosyal aktörlerin ve yöneticilerin kitleleri; kanalize etmek, kontrol etmek ve hükmetmek için yaptıkları eylemler olarak tanımlamaktadır. Rhodes’a göre yönetişim: yöneten kişilerin veya karar alıcıların yönetme süreci ile ilgili uyguladıkları bir metottur. Rhodes’e göre yönetimin özelliklerinde meydana gelen değişikliklerdir. Farklı yönetim uygulamaları değişen yönetim düzeni veya toplumun yönetiminde ki yeni yöntem anlamlarına gelmektedir (Çoşkun, 2013, s. 68).

OECD yönetişimi bireyler, kurumlar, kamu ve özel sektör unsurlarının ortak işlerini yönetme şekli olarak tanımlar. Yönetişim çatışan ya da farklı çıkarların uyum ve işbirliği sağlanarak harekete geçirilmesiyle işleyen süreçtir. Uyumu sağlamakla yükümlü formal kurum ve rejimleri kapsadığı gibi insanların ya da kurumların ya uzlaşmaları ya da bunun kendi çıkarları olduğuna ikna olmaları üzerine doğmuş informal düzenlemeleri kapsar (Güler, 2003, s. 11).

BM ise yönetişimi bir ülkenin her düzeyinde ki işlerinin yönetiminde iktisadi, siyasi ve idare otorite kullanımı şeklinde tanımlamaktadır (Özer, 2006, s. 62).

3.4.İYİ YÖNETİŞİMİN UNSURLARI

Yönetişimi ortaya çıkaran Dünya Bankası Afrika da yaşanan krizi çözmek için yönetişimi önermiştir. Kavramla devlet-toplum arasında ki ilişki yeniden düzenleniyordu. Devlet-toplum karşıtlığına dayanan yönetim şeklinde devlet-toplum ilişkilerinin kurulması için bir model önermiş bulunuyordu. Yönetişim modeliyle, yönetimden daha kapsamlı bir ilke ile yöneten-yönetilen ayrımından ziyade “ birlikte

yönetme “ iddiasını taşıyordu. Bu yeni yapılan tanımlama ile devletin çalışma alanlarının sınırlarına ve hükümet dışı örgütlerin rolüne ilişkin yeni bir bakış açısı gündeme getiriyordu (Göküş, 2010, s. 593).

Yukarda bahsedilen yönetim kavramının taslağı ile “yeni bir yönetim modeli” söylemi görülmektedir. Bu modelle devletin işlevselliğinin küçültülerek minimal bir devlet yapısı öngörülmüştür. Devletin genişlediği alanlardan çekilmesiyle buralara devlet dışı örgütlerin çalışmaya başlaması öngörülmektedir. Bu yeni mantıkla devlet ve devlet dışı örgütlerin yeniden bir yapılanmaya gitmesine gerek vardır. Artık devlet olaylara müdahale etmekten ziyade olayları yönlendiren ve daha durağan bir yapı haline gelmiştir. Bunun yanında devlet dışı örgütler devletin etkisizleştiği kadar etkin hale gelmeye başlamışlardır. Bu noktadan sonra yönetişimin yukarda bahsedilen gelişmelerle daha etkin yürütülebilmesi için belirli kurallara ve kriterlere ihtiyaç duymuştur. Yönetişimin tanımında uzlaşmadığı gibi kavramın kriterleri konusunda da literatürde çok farklı yaklaşımlar vardır. Ama genellikle çoğu Avrupa birliğinin yayımladığı “white paper” beyaz kitap da yer alan ilkeleri benimsemişlerdir. Zaten yönetişimin bu kadar geniş bir kapsamla alınması onun işlerliğini ve etkinliğini arttırmak için belli kriterlerle açıklanmasına ihtiyaç vardır. Yönetişim özü itibariyle de çok katılımcı ve çok kapsayıcı olması nedeniyle uygulanması zor olduğu düşünülebilir. Aşağıda bahsedeceğimiz kriterlerle hem yönetişimin uygulanabilirliği artırılabilir. Hem de yönetim belirli bir çerçevede tutularak daha rahat anlaşılmasını sağlayabilir.

3.4.1. Şeffaflık

Şeffaflık: Özel sektörde faaliyet gösteren kuruluşların mali durumuna, uluslararası kuruluşların faaliyetleri ile ilgili bilgilere ve hükümetlerin ekonomik, politik ve sosyal kararları hakkında; zamanında, doğru, işe yarar bilgiye ulaşmayı ifade etmektedir (Kuzey, 2003, s. 1).

Şeffaflık kavramı yönetişimin gerçekleşmesi için ilk ve önemli aşamalardan biridir. Tanımından da bahsedildiği gibi devlet veya özel sektörün yapacakları faaliyetlerin açık ve net olması bilgiye ulaşmak isteyenler tarafından rahat erişilebilmesi yönetişimin oluşturacağı çok ortaklı yapının da birbirleri arasında ki güvene tesir edecektir.

Yönetişim kavramını ortaya çıkaran etmenlerin sonucunda devlete yeni bir rol biçilmiş bu rolde de devletin farklı ortaklarla bir araya gelerek iş ve işlem yapması istenmektedir. Yönetişimle beraber çok ortaklı yapıların faaliyete geçmesinde, bilgiye ulaşımın sağlıklı olması hem faaliyeti gerçekleştirecek olan devlet veya özel sektörün hem de faaliyetten etkilenenlerin karşılıklı iletişim ve etkileşiminin de önünü açacaktır.

Küreselleşen dünyada aslında yönetimle istenen çok ortaklı yapıların birbiriyle sağlıklı iletişim kurarak ortaklıklar gerçekleştirmeleridir. Bu ortaklıkların başında yapılacak ekonomik yatırımlar gelmektedir. Yabancı sermayecilerin yatırım yapacakları ülkede bilgi talepleri artmaktadır. Bu yüzden yatırımcıların zamanında ve sağlıklı bilgiye ulaşmaları için yatırım yapılacak devlet kuruluşlarının ve özel sektör kuruluşlarının istenilen bilgiyi ulaştırmaları şeffaflığın ve yönetişimin bir gereği aynı zamanda gerçekleştirilmek istenen yönetim tarzının da bir zorunluluğudur.

Hükümetlerin ve özel sektörün yaptığı çalışmalar ile ilgili denetim noktasında şeffaflık etkili bir baskı faktörü olarak çalışabilir. Yapılacak iş ve işlemlerin şeffaflık ilkesi gereği herkese açık olması bu işlemlerin herkes tarafından denetlenmesinin önünü açacaktır. Bu açık sorgulamada devlet-özel sektör kurumlarının işlemlerinde daha verimli ve dikkatli davranmalarının önünü açacaktır. İyi yönetimin amaçları arasında yer alan şeffaflık ilkesi vatandaşlara doğru ve daha fazla bilgiye ulaşmalarına imkân verecektir. Bu da yönetilen ile karar alıcılar arasında daha verimli ve etkili ilişkilerin oluşmasını sağlayacaktır. Bu noktada yönetime katılımın sağlanması kamusal bilgilere rahatlıkla ulaşılabilmesi ve bu bilgi akışının güvence altına alınması gerekmektedir (Lamba, 2012, s. 41).

Şeffaflığın temel şartı sağlıklı bilgi akışıdır. Ve bu bilgi akışına isteyen herkesin ulaşabilmesidir. Burada ki şartın gerçekleşebilmesi için bilginin niteliğiyle ilgili bazı durumlara dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu niteliklerin en başında erişim konusu gelmektedir. Bilginin erişiminin herkese açık olması ve bunun yasal düzenlemelerle korunması aynı zamanda bu bilginin akışını sağlayan kanalların (radyo, televizyon, internet) korunması için gerekli önlemlerin alınmasıdır. Erişim konusunda dikkat çekilecek bir hususta bu bilgiye erişen kişilerin belli bir eğitim düzeyinde bulunmaları önemlidir. Çünkü eğitimsiz bireylerin bulunduğu bir toplumda ne kadar sağlıklı bilgi paylaşımı gerçekleşse de bu paylaşılan bilginin doğru olarak anlaşılması

gerçekleşmeyeceği için şeffaflığın tam olarak sağlandığı söylenemeyecektir. Bunun için eğitim konusunda eşitliğin sağlanması dolaylı olarak şeffaflığın gereklerinden biridir.

Şeffaflık için bir diğer önemli unsurda paylaşılan bilginin ihtiyaçla ilgili olmasıdır. Bilginin sübjektif özelliği kim tarafından alınması gerektiğini muğlaklaştırmaktadır. Bilginin aşırı yığılması bu yığın içinden doğru ve işe yarar bilginin seçilmesi etkinliği azaltacak dolayısıyla şeffaflığı etkileyecek bir unsurdur. Bilginin niteliği konusunda en önemli sorun güvenilir olmasıdır. Bilginin doğru, net, anlaşılır bir şekilde ifade edilmesi gerekmektedir. Bunun içinde bilgi paylaşımı belirli standartlar çerçevesinde olmalıdır. Paylaşılan bilginin mukayese yapılmaya müsait olması ve belli bir periyot içerisinde ki değişikliği göstermesi yine şeffaflığı etkileyen unsurlardandır (Kuzey, 2003, s. 3).

Tüm bunların ışığında şeffaflık yönetim sonucu oluşturulmak istenen yeni devlet yapısında bu süreci ayakta tutacak olan en önemli dayanaklardan biri olacaktır. Gelecekte insanların bilgiye ulaşım istek ve imkânları artması ile beraber şeffaflık ilkesinin unsurları da daha önemli hale gelecektir.

3.4.2. Hesap Verilebilirlik

Yönetişim planlayıcısı olan Dünya Bankası tarafından ilk olarak ortaya atıldığında kamu yönetimlerinde meydana gelen aksaklıklara çözüm vaadiyle geliştirilmiştir. Yönetişim bu meydana gelen aksaklıkları çözmek için de belli kriterlere dayandırılmıştır. Yönetim alanlarında meydana gelen aksaklıkları çözmek için en büyük dayanak olarak hesap verilebilirlik ilkesi gösterilmiştir. Bu ilkeyle yönetimin egemen olduğu alanlarda daha etkin ve verimli bir yönetim tarzı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Hesap verilebilirlik: Herhangi bir kuruluştaki karar vericilerin yetki ve sorumluluklarını kullanmalarından dolayı ortaya çıkan yeni durumlara ilişkin kendinden üst makamlara veya belirlenen bir kuruma cevap verebilme ve yapılan değerlendirmeleri dikkate almaktır. Bunun yanında ortaya çıkan bir başarısızlık veya yanlış sonuç içinde sorumluluğu üzerine alma gerekliliğidir (Samsun, 2018, s. 18). Hesap verilebilirlik aslı itibariyle birine karşı sorumlu olma ve sorumlu olunan kişiye gerektiğinde cevap vermektir. Bu durum aynı zamanda iki taraflı bir etkileşim oluşturduğu için sonucunda her iki kesim tarafından da anlaşılabilir olmasını sağlayacaktır.

Hesap verme; bir üst veya otorite karşısında yapılan eylemin açıklanması ve bu otorite tarafından yapılan eylemlerin sorgulanması anlamını taşır.

Bu eylem bir üst gücün veya bu konuda görevlendirilmiş bir kurumun çağırması ile yapılan bir işlemdir. Bu durum hesap veren açısından sorumluluğu üstüne alma süreci sonucunda oluşacaktır. Çünkü bir üst makam tarafından verilen görevin yerine getirilmesinde alınacak inisiyatifler üst makam tarafından belirleneceği için burada eylemi yapan kişinin sorumluluğundan bahsedilemeyecektir. Yani hesap verilebilirlik ilkesinin yerine getirilebilmesi için üst makamlar tarafından verilecek görevlendirmelerden ziyade kişiye verilecek sorumluluklar sonucu gerçekleşecektir. Kişi veya kurumlar aldıkları sorumluluk karşısında inisiyatif kullanılarak eylemi gerçekleştirme inisiyatifine sahip olacak ve bunun sonucunda da yaptığı eyleme karşı hesap verecektir.

Hesap verilebilirlik kavramı karar alma pozisyonunda olan veya uygulayıcı makamında bulunan kişilerin konu ile ilgili mevzuata uymaları konusunda üstlerine sorumluluk almalarını da gerektirir. Yöneticilerin bu ilke çerçevesinde hesap vermelerinin yanında, yaptıkları eylemleri belirli kural ve standartlarla gerçekleştirmeleri gerekmektedir (Çukurçayır & Sibahi, 2003, s. 52).

Hesap verilebilirlik ilkesi kamu politikalarının belirlendiği süreçlerde ilgili prosedürlerinin ve sonuçların katılımcılar tarafından incelenmesine ve istenen bilgiye ulaşılmasına kısaca geri bildirim olanak tanıyan bir süreçtir (Palabıyık, 2004, s. 4). Hesap verilebilirlik ilkesi yapılan işlem ve eylemlerin bütün yönleriyle incelenmesine ve tartışılmasına imkân sağlayacaktır.

Hesap verebilir olma sadece yaptığı eylem veya işlem ile ilgili gerektiğinde çağrılıp soruşturulmasını içermemelidir. Bunun yanında karar alıcı pozisyonunda bulunan yöneticinin yaptığı yanlış eylemlerle ilgili bazı yaptırımlara maruz bırakılmasını içermelidir (Kesim & Petek, 2005, s. 45). Eylemi gerçekleştiren yöneticinin belirli olması ve yöneticinin yapacağı görevlerde yetki ve sınırlarının tam olarak belirlenmesi bu ilkenin tam olarak hayata geçmesini sağlayacaktır.

Hesap verebilirlik ilkesinin tüm kamu ve özel sektör alanlarında etkin olarak uygulanması için bazı hesap verebilirlik mekanizmaları oluşturulmalıdır.

3.4.2.1.Hesap Verilebilirliğin Türleri (Samsun, 2018)

Siyasi Hesap Verebilirlik: Temsili demokrasi aracılığı ile yönetilenlerin yetkilendirdiği temsilcilerinin seçimler yolu ile seçmenlere hesap vermelerinin yöntemidir. Seçimlerle yönetilenler seçilen kamu yöneticilerinin yaptıkları eylemleri değerlendirirler. Yöneticileri tekrar seçme veya seçmeme tercihini kullanırlar. Böylece en büyük otorite olarak siyasi “hesap sorma” haklarını kullanırlar.

İdari Hesap Verebilirlik: Kamu yönetimi kuruluşlarının kendi kurumları içinde veya ilgili diğer kurumlar arasında dikey veya yatay hesap verebilirlik olarak tanımlanabilir.

Hukuki Hesap Verebilirlik: Devletin tüm birimlerinin karar ve eylemlerine karşı yargı yolunun açık olmasını ifade eder.

3.4.3. Katılımcılık

Yönetişimde katılım halkın karar alma süreçlerine doğrudan katılımı ya da ortak çıkarlarını temsil eden sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yönetimlere taleplerini iletmeleridir. Katılım ilkesiyle yönetilenler yönetim süreçlerini doğrudan veya dolaylı olarak katılarak karar alma sürecini etkileyebilmektedirler. Katılım: Yönetişimin ana hedeflerindedir ve birlikte yönetme, karar alma ilkesini besleyen bir durumdur. Katılım ilkesi sayesinde bireyler yönetimlere taleplerini bildireceklerdir. Bu sayede birçok talebin bir araya gelmesiyle ortak bir payda ve uzlaşma sağlanan projeler oluşturulabilecektir (Özer, 2006, s. 80). Bu sağlanan uzlaşma aynı zamanda uygulanacak olan projenin de kolaylıkla yürütülebilmesine imkân sağlayacaktır.

Avrupa Birliği beyaz kitapta katılımcılığı politika oluşturma zincirinde başlangıç aşamasında politikanın uygulanmasına kadar olan süreçte kendi politikalarının kaliteli, uygun ve etkin olmasını sağlayacağı bir unsur olarak görmektedir. Bunun yanında AB komisyonu; katılımcılık arttığında, alınan kararlara ve politikaları yöneten toplum kurumlarına duyulan güvenin artacağını ifade etmiştir (Kesim & Petek, 2005, s. 44).

Katılımcılık ilkesiyle bireyler alınan kararlara katılımın sağlanması onların bu kararları kendi kararları olarak görmesine ve sahip çıkmasına imkân verir. Bu sayede vatandaş-

devlet arasında ki ilişki bağı güçlendirilir. Aynı zamanda devletin, bireylerin istek öneri ve beklentileri hakkında bilgi akışı sağlanır.

Devlet-vatandaş arasında ki ilişki politika oluşturma ve uygulama sürecinin her aşamasında farklı etkileşimler meydana gelmektedir. Bunlardan; **Birincisi:** Bilgi aktarımı; tek taraflı bir ilişkidir bu tür bir ilişkide devlet ürettiği bilgiyi vatandaşın kullanımına sunar. Bu bilgi erişiminin sağlanması için açık kurumsal mekanizmalar ve bağımsız gözetim ve yargısal kurumlar var olmalıdır.

İkincisi: Danışma; interaktif bir ilişkidir. Bu tür ilişkilerde devlet vatandaşın bilgisine başvurmaktadır. Bu tarz ilişkide devlet vatandaşın görüş ve bilgisini sunmak için gerekli imkânları sunar ve müzakere hususlarını tespit eder.

Üçüncüsü: Aktif katılım; bir ortaklık ilişkisidir. Bu tarz işleyişlerde kişilerin katılımı ile politikalar oluşturulmaktadır. Son aşamasında sorumluluğun devlette olmasına rağmen kişiler politikaları şekillendirebilmektedirler (Kösekahya, 2003, s. 35).

Katılımcılığın sağlanabilmesi için birbiriyle bağlantılı üç unsur gerekmektedir.

1. Karar verme sürecine vatandaşı dahil eden açık şeffaf bir devlet
2. Devletle vatandaş arasında karşılıklı olarak tutarlı ve sürekli bir bilgi akımı
3. Vatandaşları katılım mekanizmaları konusunda bilgilendirecek etkin yolların varlığı (Kösekahya, 2003, s. 36).

Yönetişimle amaçlanan karşılıklı etkileşim ve iletişimin artırılarak birey-devlet arasında sağlıklı bir iletişim kanalının kurulmasıdır. Bu durum yapılan işten etkilenen kişilerin karar alma sürecine katılmalarını sağlayacaktır. Bu sayede kişiler faaliyette bulunan kurumla bir ortaklık gerçekleştirmiş olacaktır.

Bunun başka bir izahı ise karar alma süreçlerine katılan kişiler kurumların almış olduğu kararları bu sürece dahil oldukları için kendi kararları olarak kabul eder ve başarı veya başarısızlığı kendi hareketlerine bağlarlar (Öztürk, 2002, s. 30).

Katılımcılık; bireylerin yaşadıkları bölgeye ve ülkeye kendilerini daha fazla ait hissetmelerini sağlayacaktır. Katılımcılık aynı zamanda bireylere ortak bir payda etrafında buluşma imkânı sağlayacaktır. Bu gelişmede toplumsal barış ve huzuru tesis

etme konusunda yardımcı olacaktır. Bu durum aynı zamanda devletin bireyle bilgi paylaşımını sağladığı için uygulayacağı kararların bireyler tarafından benimsenmesi sonucu uygulanacak politikaların meşruiyetini de arttıracaktır.

3.4.4.Cevap Verebilirlik

İyi yönetişimin temel ilkelerinden biri olan cevap verebilirlik ilkesi; vatandaşların; hükümet ya da kamu yönetiminde yer alanlar tarafından dinlenmelerini, iletilen soru ve görüşler hakkında cevap verileceğini bilmeleri anlamına gelir. Duyarlı politikacı ya da bürokrat ise halkın istek ve ihtiyaçlarını anlamaya, tahmin etmeye, çözüm noktasında bakış açısı geliştirmeye, cevap vermeye hazır olmalıdır. Toplumda ki ihtiyaç ve taleplerin çok çeşitli ve dinamik olduğu göz önünde bulundurulursa söz konusu alana yönelik sistematik bir yaklaşım getirmenin önemi çok açıktır. Bu yaklaşımın temelini ise bilgi unsuru oluşturmaktadır. Günümüzde bilgi ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler bu bilgi akışının da artmasına imkân vermektedir. Kamu hizmetlerinden yararlanan kişilerden elde edilecek bilgi ve deneyimler uygulana politikaların sonuçları açısından göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çerçevede elde edilen bilgi, kamu ihtiyaçlarının belirlenmesi, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi, geliştirilmesi söz konusu hizmetlerden yararlananların memnuniyetlerinin değerlendirilmesi noktasında yardımcı olacaktır (Acar, 2003, s. 52). Bu da devlet ile birey arasında bir iletişim ağı kurarak hem yapılacak politikaların doğru yönlendirilmesini hem de sonuçlarının yararlanıcılar tarafından kabul edilmesini sağlayacaktır.

Cevap verebilirlik ilkesiyle birey politik uygulayıcılarına soru sorabilmekte ve karşılığında cevabını alabilmektedir. Bununla beraber bireyde politika yapıcılara fikir ve beklentilerini iletebilmekle karşılıklı bir etkileşim sürecini başlatmaktadır. Bu süreci beslemesi açısından sağlıklı bilgi akışı için farklı bilgi kaynaklarına gereksinim duyulmaktadır. Bu bilgi kaynakları arasında:

(Yurttaş: Anketler, ilanlar, dilekçeler, öneriler, bireysel görüşmeler ve hedef gruplar.

Personel: Personelin değerlendirmeleri ve önerileri, personel anketleri, kalite atölyeleri.

Uzmanlar: Gözlem, belge denetimi, hedef kitlenin düşüncelerinin değerlendirilmesi.) gibi kişi ve kurumlar bulunmaktadır.

Yönetim toplumsal değişime hızlı bir şekilde cevap verebilecek birikime ve esnekliğe sahip olmalıdır. Cevap verebilirlik kavramı halkın genel çıkarlarını tanımlamaktadır. Bunun yanında sivil toplumun beklentilerini göz önünde bulundurması, yönetimin eleştirel bakış açılarına tabi olması ve tahammül edebilmesi olarak tanımlanmaktadır. Cevap veren yönetim ya da hükümet yaklaşımının temelinde yatan görüş “vatandaş önce gelir” sloganıyla özetlenmektedir. Slogan vatandaş olarak hareket edenlerin toplum hakkında endişe duymalarına ve kendi menfaatlerinin önüne geçerek “bütün toplum için sorumluluk üstlenme” fikriyle ortaya çıkmıştır (Çukurçayır & Sibahi, 2003, s. 54).

Günümüzde iletişim teknolojilerinin artması, bireylerin devletten etkili ve verimli politika beklentilerini de arttırmaktadır. Diğer taraftan da etkili ve verimli politika beklentileri devleti baskı altına almaktadır. Bu baskılar sonucu yöneticiler politika geliştirirken bireyleri politika süreçlerine dahil etmek zorunda kalmaktadırlar. Bunun yanında yönetilenler de istek ve beklentilerini politikacılara iletebilmektedirler. Oluşan bu süreç de yönetişimin hem cevap verilebilirliğini hem de diğer ilkelerini olumlu yönde etkilemektedir.

3.4.5.Hukukun Üstünlüğü

Hukukun üstünlüğü demokratik devletin gerektirdiği en önemli unsurlardandır. Yönetişim gibi çok fazla bilgi akışını ve iletişimi barındıran bir yönetim şekli içinde önemli bir kavramdır. Yönetişim sürecinde bu kavrama bağlı olarak; yasal çerçevelerin belirlenmesi ve kişilerin davranışlarının hukuka bağlılığını kabul etmesi gerekmektedir (Karabacak, 2003, s. 63). İyi yönetişimin ilkeleri birbirini etkileyen ve etkileşimleri ile daha kuvvetli hale gelen ilkelere dir. Hukukun üstünlüğü ilkesi de doğru uygulanmasıyla diğer yönetişim ilkelerini de olumlu etkileyerek onların da etkinliğini ve verimliliğini arttıran bir ilkedir. Yönetişim karşılıklı etkileşimde bulunan bireylerin, devletin, sivil toplum örgütlerinin bir arada sağlıklı bir şekilde iletişim kurmalarını sağlayarak kapsamlı bir sistem oluşturma düşüncesidir. Hukukun üstünlüğü ilkesiyle kişilerin ve kurumların yasal çerçeveleri belirlenecektir. Bu sayede bu grupların birbirleriyle etkileşimlerin sonuçları öngörülür olabilecek hem de birbirlerine tesir etme konusunda belli yasal sınırlamalar getirilebilecektir.

Yöneten ile yönetilen arasındaki ilişkiler hukuki çerçeve ile belirlenmektedir. Bu hukuki çerçevede toplumdaki sosyal sözleşmenin temelini oluşturmaktadır. Bunlar yönetimin faaliyetlerine yol gösteren, sınırlar koyan, kurum kural ve süreçlere kılavuzluk etmekte, kişilerin hak ve hükümlülüklerini tanımlamakta ve yönetim birimleri arasında ilişkileri hukuksal anlamda kurmaktadır (Karabacak, 2003, s. 63). Çizilecek yasal çerçeveler adil yasal çerçeveler olduğunda hem toplum tarafından kabullenilecek hem de bazı kişi ve grupların korunup kollanmasıyla ilgili kaygıları da ortadan kaldırmış olacaktır. Bu kaygılar ortadan kalktığında yönetim süreci de sağlıklı bir işlevsellik kazanacaktır. Kurumların kişilerden üstün olduğu yargısal güvence altına alınacak, bunun sonucunda da kişi ve kurumlar arasında ki etkileşim herkes için genel geçer bir kural olarak kabul edilecektir.

Karar alıcı konumunda bulunan kişilerin hukukun üstünlüğünü tanımaları yönetim sürecinde uygulanacak politikaların daha verimli olmasını ve düzenli işlemlerini sağlayacaktır. Hukuka bağlılık hesap vermeyi de beraberinde getireceği için uygulanacak politikaların da verimini arttıracaktır. Yapılan her eylemin hukuki bir dayanakla yapılması ve gerektiğinde bu dayanağa göre yapılan eylemin sorgulanması bütün yöneticilerin bu bilinçle hareket etmesinin önünü açacak, bu durumda yönetsel ve ekonomik başarıyı beraberinde getirecektir.

Yönetişimde hedeflenen çok yönlü bir etkileşimsel yönetim sistemi olduğu için birbirleriyle etkileşim içinde bulunacak olan kümelerin “Devlet, STK, vd” arasında hukukun üstünlüğü ilkesinin benimsenmesi hem bu etkileşimin sağlıklı ilerlemesi için bir gereklilik hem de bu etkileşimin ham maddesi olan demokrasinin bir gereğidir. Hukukun üstünlüğü ilkesiyle adillik, şeffaflık, eşitlik gibi yönetim için önemli olan ilkelerin sağlıklı işlemlerine imkân sağlanır. Yönetişimi ortaya çıkaran yönetim krizi de bu ilke sayesinde kendini sorgulayıp içinde ki olması gereken değişimi gerçekleştirebilecektir.

3.4.6.Etkinlik

Değişen dünyada yaşanan teknolojik gelişmeler ve yönetsel değişimler her alanda etkin yönetimlerin olması gerektiğini göstermektedir. Etkinlik sonuca ulaşmada ortaya konan başarı olarak tanımlanmaktadır. Uzun dönem bakış açısını koruma, kaynakların yerinde kullanımı, bunun için gerekli altyapıyı barındırma, insanların verdikleri tepkilere karşı duyarlı olma ve ortaya konan düşüncelerin rahat ifade edilebildiği, çözüm arandığı bir ortam yaratma gibi kriterlerle ölçülmektedir (Soylu, 2003, s. 78).

İyi yönetim örneği olarak atfedilen Avrupa Birliği'nin yayınladığı "Beyaz Kitap"ta ise etkinlik, belli amaçlar çerçevesinde gerekli görülen konuların gerçekleştirilmesidir. Bunun yanında; olası sonuçlar ve bu sonuçların dışında kalan durumlar karşısında geçmiş deneyimleri dikkate alarak uygulanan politikaların doğru ve zamanında uygulanmasını sağlamak olarak ifade edilmektedir (Kesim & Petek, 2005, s. 46).

Etkin bir yönetim, küreselleşmenin ve sürdürülebilir kalkınmanın zorunlu kıldığı değişime uyum sağlamak için hükümetin, özel sektörün, sivil toplum örgütlerinin ve vatandaşların karar alma sürecinde bulunmasını öngören geniş bir perspektifi ifade etmektedir (Soylu, 2003, s. 78).

Etkin yönetimde amaçlanan üçlü saç ayağının (devlet, özel sektör, sivil toplum) beraber karar almaları ve bu kararları etkin bir şekilde uygulamalarıdır. Kararların beraber alınması uygulanacak politikaların etkinliğini arttıracaktır. Çok ortaklı bir politika yapım sürecini benimseyen yönetimin etkinlik ilkesiyle hem politikaların çok yönlülüğü (sürdürülebilirliği, verimliliği) sağlanacak hem de uygulanan politikaların yerinde alınmasıyla bireyler tarafından kabul edilmesini sağlayacaktır. Çünkü yönetim anlayışı içerisinde etkinlik, karar alma sisteminin çözücü gücü bağlamında ele alınmaktadır (Kesim & Petek, 2005, s. 46).

Yönetimin bir ülkede etkin olması için gerekli üç eksen olduğu kabul edilmektedir. Bunlardan birincisi; vatandaşın, toplumun sorunlarına çözüm getirme sürecine katılması, ikincisi; vatandaşın, performans ve çıktı ölçümüne katılması ve üçüncüsü de; vatandaşın, devletin yapısal reformlarına aktif olarak katılması olarak dile getirilmektedir. Bu bağlamda kamu hizmetinin pasif tüketicilerini, aktif tüketiciye ve

sorumlu vatandaşa dönüştürmeye yönelik çaba göstermesi gerekir (Çukurçayır & Sibahi, 2003, s. 55).

Yönetişimde etkinlik vatandaşın her düzeyde politika yapma sürecine katılması, aktif ve sorumlu vatandaş olarak alınacak kararların etkinliğini sorgulamasıdır. Aynı zamanda etkinlik; vatandaşın, kamuyla beraber işbirliği içinde politika üretme süreci olarak görülmektedir. Yönetişim için etkinlik sadece girdi-çıkıtı hesabı yapılarak ulaşılabilecek bir sonuç değil, politika sürecinin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi ve politika yapma sürecinin etkili olması olarak söylenebilir.

3.4.7.Eşitlik

Eşitlik: Günlük hayatta karşılaştığı benzer olaylarda kişilere aynı muamelelerin uygulanması ve bu muamele uygulanırken adil ve tarafsız davranılmasıdır. Eşitlik ilkesiyle yönetişimde amaçlanan eşitler arası bir ilişki şeklinin benimsenmesidir. Yönetişimin amaçladığı çok boyutlu ve etkileşimli yönetim sürecinde eşitlik ilkesiyle amaçlanan eşitler arası bir ilişki ağının oluşturulabilmesidir. Yönetişimin hedeflediği yönetim sisteminde, ortak karar alma ve bu kararları ortak yürütme amacı vardır. Bu amaç; hiyerarşik bir yönetim yerine, bütün kümelerin birbirlerini dinleyerek plan yapması ve yapılan planları yürütme süreci olarak açıklanabilir. Bu süreç de ancak eşitler arası ilişkilerle sağlanabilir.

Yönetişimin işlevsel olması için kümelerin ortak hareket etmesi, birinin diğerine üstünlük sağlayarak dışlamaması gerekmektedir. Eşitlik ilkesiyle bu dışlanmışlık hissi ortadan kaldırılırsa hem yönetişimin aktif bir şekilde işlemesi sağlanabilir hem de diğer ilkelerin de işlevselliği artırılabilir. Yönetişimde eşitlik sadece yönetim sürecinde değil yönetim aşamalarında da gerekli bir koşuldur. Çünkü herkesin yönetim sürecinde bilgiye eşit şekilde ulaşabilmesi yönetişimi geliştirir.

Eşitlik yönetim unsuru olduğu gibi aynı zamanda kamu hizmetlerinin de temel ilkelerinden biridir. Kamu hizmetinden yararlanma konusunda vatandaşlar arasında herhangi bir ayırım yapılması düşünülemez (Göküş, 2010, s. 604). Çünkü devletin özel sektörden farkı sosyal adaleti gerçekleştirme düşüncesidir. Bu yüzden hizmet sunulan

yurttaşlara eşit düzeyde standartlaşmış ve beklentileri karşılayan bir kalite de hizmet sunmak önemlidir.

3.4.8.Stratejik Vizyon

Yönetişim kavramı ortak yarar üzerine kuruludur. Ortak yararın gerçekleşmesi için, farklı fikirlerin arabuluculuğu dikkate alınmalıdır ve ortak yarar fikirleri dikkate alınarak gelecekle ilgili planlar oluşturulmalıdır.

Gelecekle ilgili planlar stratejik vizyon olarak tanımlanmaktadır. Stratejik vizyon kavramı, yönetende ve yönetilende tarihi, kültürel, ve sosyal bir temele dayanan uzun vadeli geniş tabanlı bir bakış açısı olmasını ifade eder. İyi yönetişimin ana maddesi olan stratejik planlama uzun dönemli bir göreve ve öngörüye dayalı bir stratejik planlamanın üzerine oluşturulmalıdır (Çukurçayır & Sibahi, 2003, s. 56).

Stratejik vizyonun amacı uzun vadede doğru projeksiyonlar oluşturmaktır. Bu oluşturulan projeksiyonlarla yönetişimin gelişimi için gerekli unsurlar tespit edilmeli ve bu doğrultuda gerekli ön bilgiler toplanmalıdır.

Yönetişim bir süreç olarak düşünüldüğü için stratejik vizyon ilkesi yönetişimin vazgeçilmez bir unsurudur. Stratejik vizyonla gelecekle ilgili planlamada yada politika geliştirmede konulacak hedeflere ulaşmak için yöntemler belirlenmektedir. Stratejik planlama sırasında dikkat edilecek hususlar ise;

- a) Stratejik vizyon açık ve net olmakla birlikte devamlılık arz etmelidir. Bu vizyon, çalışanlar ve yönetim tarafından birlikte belirlenmelidir.
- b) Belirlenen hedefler ulaşılabilir olmalıdır. sağlam temellere oturtulmamış bir strateji uzun döneme gelmeden kısa dönemde bile önlenemez olumsuz sonuçlara neden olacaktır.
- c) Vizyon belirlendikten sonra yönetim çalışanların bu vizyona inanmasını sağlamalıdır.
- d) İdareciler işletmenin vizyonunu ve buna bağlı olan stratejiyi geniş bir çerçeveye yerleştirmelidirler. Çalışanlar çalıştıkları alanda yaşanan gelişmeleri imkanları ve kendi konumlarının gerektirdiklerini daha net görmelidirler.

e) Vizyonun uygulanması esnasında işletmenin katmanları arasında ki bilgi alışverişi sürdürülmeli aylık değerlendirme toplantıları yapılmalıdır. Vizyon gereklerini yerine getiren çalışanlar ödüllendirilerek teşvik edilmelidir (Özdemir, 2003, s. 114).

Yukarda bahsettiğimiz “İyi Yönetişim İlkeleri”nin tamamı, birbirini tamamlayan ve birbirini etkileyen ilkelerdir. Yönetişimin hedefi yönetilenleri karar verme süreçlerine, uygulamaya ve denetime dahil etmektir. Bu ilkenin gerçekleşmesi için de yukarda bahsettiğimiz bütün ilkelerin eksiksiz olarak yerine getirilmesi gerekmektedir. Yönetişim de bir süreç olarak ele alındığı için bu ilkelerin uygulandığı süreçte yönetişimin de istenilen hedefe ulaşacağı görülecektir. Yönetişimin bütün ilkelerini tam anlamıyla uygulayan bir toplumun olması çok zordur. Fakat yönetişim sayesinde oluşturulabilecek geniş tabanlı fikir birliği yönetişimin çok hızlı olmasa da hayata geçmesine imkan verecektir.

3.5.YÖNETİŞİM VE YEREL YÖNETİMLER

Geçtiğimiz yüzyılın ikinci yarısından itibaren dünyada meydana gelen ekonomik ve sosyal değişimler kendi yönetsel alanda da göstermiştir. Özellikle 1980’li yıllardan başlayan değişim süreci üç temel çizgi üzerine kurgulanmıştır. Birincisi; merkezi yönetim-yerel yönetim arasında ki denge yerel yönetim lehine değişmiş yerleşme süreci hız kazanmıştır. İkincisi; yerel yönetimlerin en az düzeyde olan iş gücünün kendini yeniden üretmesine katkısı tümüyle ortadan kalkmıştır. Üçüncüsü; yerel düzeyde özelleştirme uygulamalarıyla sermaye birikimine katkısı genişlemiştir (Taşkın, Demir, & AYTEKİN, 2011, s. 10). Yaşanan bu dönüşümle 80’li yıllarda özelleştirme ve benzeri yollarla yerel yönetimler yerlerini özel sektöre bırakmaya başlamışlardır. Ancak devlet piyasa ayrımını kendi içinde ki yetersizliği kısa sürede kendisini göstermiş aslında yeni sağ anlayışların içinde zaten var olan bir üçüncü sektöründe kent yönetimi içinde düşünülmesi oluşan tepkileri azaltmak açısından gündeme getirilmiştir (Şengül, 1999, s. 12).

Devlet ve piyasa arasında ki problemin çözülmesi için bir üçüncü kurum olarak sivil toplum kuruluşları ortaya çıkmıştır. Oluşturulan bu yapıyla kent yönetiminde üçlü bir karar mekanizma süreci kurulmuştur. Burada problem yerel yönetimlerin merkeziyetçi

yapılarından dolayı özel sektörle problem yaşamamasıdır. 1970'lerden sonra refah devlet kuramının çökmesiyle artık yerelde birçok faaliyetin özelleştirme yoluyla özel sektöre bırakıldığı görülmektedir. Bunun sonucunda da özel sektörle yerel yönetimler arasında bir denge unsuru olarak sivil toplum örgütleri bu sürece dahil edilmiştir. Ve bu yapıya da yönetim adı verilmiştir. Yönetişim kavramı hatararşik ilişkiler barındıran aktif katılım sürecinde çoklu aktörlerin etkileşimini ifade etmektedir. Bu oluşturulan üçlü sistemde de devletin belli alanlardan geri çekilmesiyle bu alanlarda özel sektör faaliyet göstermeye başlamıştır. Devlet bu yapı içinde düzenleyici bir görev üstlenerek hakem rolünü üstlenmiştir.

Yönetişim süreci sonucunda yerel yönetimlerin çok aktörlü bir etkileşim sürecine girmeleri bu kurumları birbirine bağlı birden fazla organizasyonla birlikte hareket etmelerini gerektirmektedir. Bu durum yerel yönetimlerin küreselleşme konusunda bağlı buldukları devletten daha farklı bir noktaya getirip küresel pazarda etkin hale getirmektedir. Bu sürecin sonunda uluslararası aktörlerin yerel yönetimler üzerinde etkilerinin kaçınılmaz olacağı düşünülmektedir. Yerel yönetim ve yönetim sürecinde uluslararası aktörlerin ve bölgesel aktörlerin aktif bir rolü vardır. Bu yeni devlet yerel yönetim ilişkisi yerelin şekillendirilmesinde devletin etkinliğini düşürürken bölgesel ve uluslararası aktörlerin daha faal olmasına ve sermayenin devlet kontrolünün dışına çıkmasına imkân vermektedir (Taşkın, Demir, & Aytekin, 2011, s. 10).

Yönetişimin Türkiye gündeminde yer alması ise, Habitat II Konferansında “İstanbul 1996” sunulan “Türkiye Ulusal Raporu Eylem Planı” ile gerçekleşmiştir. Bu eylem planında: sürdürülebilirlik, yaşanabilirlik, hakçalık, araçsal ilkeler olarak kent bağlılığı, yapabilir kılma ve yönetim gibi ilkeleri hayata geçirmek amaçlanmıştır(Göymen, 2000, s. 8). Yönetişimle ilgili olarak ülkemizde ki en son gelişme: Yönetişimin bir sonucu olan Kent Konseylerinin etkili hale getirilmesi ve yerel yönetim oluşumları olarak faaliyet göstermelerine yönelik bilgilendirme ve kapasite geliştirme çalışması, milletler arası anlaşma olarak Haziran 2009 yılında imzalanmıştır (UCLG-MEWA, 2015, s. 11).

Yönetişim kimilerine göre zorunluluk sonucu oluşmuş bir yönetimken, kimilerine göre de bir sistem dayatması olarak kabul edilmektedir. Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmeler bireylerin bir çok alanda bilgiye ulaşım imkanı sağlamaktadır. Bunun

sonucunda da bireyler kendi yaşadıkları kentle ilgili alınan kararlara bir yolunu bularak ortak olmayı istemektedirler. Yerelde yaşayan bireyler sadece seçim sonucunda tercih hakkıyla kısıtlı kalmayıp doğrudan demokrasiye yakın uygulamalarla yaşadıkları şehirde söz hakkı istemektedirler. Bu sayede kendilerini etkileyen kararlar konusunda önceden taraf olarak kararlarla ilgili fikirlerini ortaya koyabilmektedirler. Bu aynı zamanda karşılıklı bir etkileşimi de tetiklediği için yönetim mekanizmaları da alınacak kararlarda yerel halkın düşüncelerini dikkate alarak proje geliştirme imkanı bulmaktadırlar. Yaşanan gelişmelerin bu durumu zorunlu kıldığı da ileri sürülebilir.

Yönetişim özel sektör kurumlarının yönetime katılmalarının önün açmaktadır. Özel sektör kuruluşları da yönetim üstünde baskı kurarak belli kuruluşların çıkarlarını korumaktadırlar. Ortaya çıkan bu sonuç kimilerine göre küreselleşmenin yereldeki sistem dayatması olarak kabul edilmektedir.

Yerel yönetişim avantaj ve dezavantajları ile yerelde karşılıklı belirleyiciliğe dayalı yönetim anlayışını önemsemektedir. Yerel kamu faaliyetlerinin yerine getirilmesinde kamusal alan, özel sektör ve sivil toplum arasında görev ve sorumlulukların ortaya konması gerektiğini ifade etmektedir. Yerel karar alma ve siyaset geliştirme süreçlerine bir çok katılımcının dahil edilmesini savunmaktadır. Yerel yönetimlerin hareket alanını genişletmesi nedeniyle yerel yönetişim yerel politikaya ilişkin farklı bir bakış açısını ortaya koymakta ve merkezi yönetim yerel yönetim ilişkilerinde devlet-piyasa ilişkisinde ve yerel düzeyde ki yöneten yönetilen ilişkisinde, yeni bir denge ortaya koymaktadır (Bıççı & Sobacı, 2011, s. 230).

3.6.YÖNETİŞİME YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER

Yönetişim modeli ortaya çıktığı günden itibaren günümüze kadar birçok ülkede uygulama alanı bulmuştur. Yapılan uygulamalar yönetişim kavramının olumlu ve olumsuz yönlerini de ortaya koymaktadır. Bunun yanında yönetişimin ortaya çıktığı günden itibaren literatür de belli başlı eleştirilerle karşı karşıya kalmıştır.

Yönetişim modeli üçlü bir etkileşim sürecini benimsediği için, karar alma ve sorumluluk yetkileri önceden tamamen devlette iken yönetişimle beraber bu durum paylaşılmaya çalışılmaktadır. Yönetişim barındırdığı karar alma süreçleriyle birden

fazla sorumlu kurum oluşturmaktadır. Bu durum yönetim sürecine katılan çok sayıda kamu, özel, gönüllü kuruluşlarından kimin neden ne ölçüde sorumlu olacağı belirsizliğini gidermemektedir. Diğer bir deyişle başarı veya başarısızlığın kimin sorumluluğunda olacağı konusu havada kalmaktadır. Bunun yanında yönetim süreci çok aktörlü bir yönetim sistemi benimsediği için yönetim perspektifinde seçilmişlerin rolünü de azaltmaktadır (Çoşkun, 2013, s. 78). Bu süreçte halkın belli bir miktar oyuyla seçilmiş ve iş başına gelmiş yöneticilerin etkisi azaltılmaktadır. Çünkü yönetim sürecinde üçlü aktörlerin hiyerarşik bir ilişkide değil de yatay bir ilişkiyle aynı seviyede olmaları benimsenmektedir.

Yönetişimin hedeflediği yönetim sisteminde yatay ilişki içinde bulunan üç kümenin birlikte çalışması istenmektedir. Bu üç kümeden en önemlisi sivil toplum örgütleridir. Çünkü yönetim yönetim sisteminde temsiliyet hakkı olmayan grupların da yönetim sistemine dahil edilmesini amaçlamaktadır. Sivil toplum örgütleri toplum yararına çalışarak toplumun ihtiyaç ve isteklerini yönetime iletmekle yönetim sisteminde yerini almaktadır. Ancak sivil toplum kuruluşlarının toplum yararına çalışabilmesi için ön şart bağımsız kaynaklara sahip olmaları gerektiğidir. Bu olmazsa sivil toplum kuruluşlarının bağımsızlığından şüphe duyulur hale gelinecektir. Eğer sivil toplum kuruluşları bağımsızlığının koruyamazlarsa işlevlerini de yerine getiremeyeceklerdir (Keleş, 2010, s. 69). Bu durumla ilgili olarak uluslararası kuruluşların birçok alanda doğrudan veya dolaylı olarak sivil toplum örgütlerini desteklediği bilinmektedir. Bu destekten dolayı (desteğin amacı her ne olursa olsun) özel sektörle bir şekilde ilişkisi olan sivil toplum örgütlerinin içinde bulunduğu toplumun haklarını ne kadar koruyacağı tartışmalıdır.

Yönetişim kavramı ortaya çıktığında ilk olarak Birleşmiş Milletler tarafından Afrika'da ki "yönetim krizi" ile ilgili olarak bahsedilmiştir. Yönetişimin önerildiği bölge dikkate alındığında yönetişimin ilkeleri ve özellikleri düşünüldüğünde yönetişimin Afrika'da ve diğer eğitim seviyesi düşük bölgelerde uygulanmasının zor olduğu düşünülmektedir. Çünkü yönetişimin uygulanmasının ancak gelişmiş, bireyleşmiş batı toplumunda geçerli olabileceği öngörülmüştür (Hirst, 1994, s. 89). Bunun örnekleri olarak yönetişimin en iyi örneği olan Avrupa Birliği gösterilebilir. Yönetişimi savunanlar tarafından bu sistemin en iyi olarak gösterilen Avrupa Birliği diğer ülkelere göre eğitim seviyesi olarak çok ilerde olduğu bilinmektedir.

Yönetişim uygulanma sürecinde ulus devletin etkisini azaltarak küresel anlamda sermaye ile işbirliğini gerçekleştiren bölgelerde uygulanması düşünülmektedir. Yönetişim gelişmekte olan ülkelerde WB IMF gibi uluslararası “güçlerin” artan ve doğrudan müdahalesini ortaya koyan ve bu müdahaleyi meşru kılan bir kavram olarak değerlendirilmektedir (Zapcı Çulha, 2002, s. 153).Yönetişim kurumsallık sürecinde devletin yeniden şekillendirilmesi amacıyla bazı reformları gerçekleştirmektedir. Bu gerçekleştirilen reformlarla devlet yönetiminde temsil edilemeyen farklı gruplarında söz sahibi olması amacıyla birçok kümenin yönetim de söz sahibi olmasını istemektedir. Zaman içinde bu kümelerin birbirleriyle olan etkileşimleri sonucunda çıkar gruplarının istekleri yerine getirilerek devlet yapılarında uluslararası kurumların müdahalesine ön açmaktadır.

Yönetişim yukarıda bahsedilen eleştiriler dikkate alınarak anlaşılmalı, bunun yanında yönetişimin getirdiği olumlu yanları da düşünülerek değerlendirilmelidir. Sistemin kendi içinde belli grup ve çıkarları beslemek gibi zaaflarının olmasına rağmen günümüzde demokrasiye katkı yapacak yönlerinin de değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu yüzyılda insanlar farklı iletişim kanallarını kullanarak, temsili demokrasiyi bir adım ileriye götürebilir. Bu aşamada da yönetişimin Türkçe anlamı olarak birlikte yönetim ya da katılımcı yönetim gibi hedefleri demokrasiye katkı sunabilecektir. Aynı zamanda yerleşmenin bu kadar gündeme gelmesinin sebebi olarak; yerelde yaşayan insanların yaşadıkları şehirle ilgili söz hakkı istemeleri, bu şehirlerde üretilen projelerden etkilenenlerin yapılan işlerden haberdar olmak istemeleri söylenebilir. Yaşanan bu gelişmelerden dolayı yönetişimin bir şekilde yönetim sürecimizde yer edeceği düşünülmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE KENT KONSEYLERİ

Kent Konseyleri kente dair bütün gelişmeleri ve oluşumları içinde barındıracak bir şekilde oluşturulmaktadır. Bundan dolayı Kent Konseyleri; kent sakinlerini kente sahip çıkan, vatandaşlık görevlerini etkili bir şekilde yerine getiren, sorun yaşandığında ortak çözümler üretebilen oluşumlardır. Bunun yanında yaşadığı çevrede ve kentinde sürdürülebilir bir yaşamı hayata geçirmeye çalışan ve sürdürülebilir bir yaşamı devam ettirebilen bunlara ek olarak da bu eylemleri gerçekleştirirken bütün paydaşlarını (sivil toplum örgütleri, kent sakinleri, parti temsilcileri, kent çocukları, belediyeler vb.) işe koşan bir model olarak tanımlanabilir.

Kent Konseyleri yerelde etkin bir rol üstlenmesinden dolayı sayıları hızla artmasının yanında kent yönetiminin önemli aktörlerinden biri haline de gelmektedir. Kent Konseyleri: Kent yaşamında oluşan hemşerilik vizyonunu geliştirmeyi, kentin haklarını hukukunu korumayı, sürdürülebilir kalkınmayı ve çevresel duyarlılığı, sosyal yardım ve dayanışmayı, şeffaflığı hesap verilebilirliği, ademi merkezîyetçiliği ve yönetişimi hedefleyen önemli bir demokrasi projesi olabilir. Kent konseyleri aynı zamanda yerelde demokrasinin gelişme zemini için uygun bir yapı da olabilir.. Kent konseyleri Gündem 21 ile başlatılan bu süreçte doğru bir gelişim seyri izleyerek yerel yönetim mevzuatında yerini almıştır. 20 yılı aşkın bir sürecin birikimleriyle de bir zihniyet dönüşümünü gerçekleştirmiştir (Soygüzel, 2012, s. 3).

Kent konseyi konusunda farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Kimi kesimler bu çoğulcu oluşumu, “etkisiz ve anlamsız” girişimler olarak görürken; sesleri daha yüksek çıkmaya başlayan diğer bir kitle ise kent konseylerinin yerelde katılımı pozitif yönde teşvik ettiği ve yerel örgütlenmede önemli bir pozisyonda bulunduğu inancını taşımaktadır (Emre Alp, 2005, s. 65). Türkiye’de ki kuruluş yapısı itibarı ile Kent Konseylerinin katılımı arttırmaya yönelik bir amacının olmasına rağmen birçok farklı nedenden dolayı bu katılımın tam olarak gerçekleştirilemediği görülmektedir. Buna rağmen Kent Konseylerinin; demokrasinin tıkandığı veya işlerliğinin azaldığı noktalarda kendilerine yeni bir alan açarak yavaş yavaş etkinliğini arttırdığı gözlenmektedir.

UNDP ülke ofisi Türkiye’de ki ortakları ile birlikte Türkiye’de tüm vatandaşlar için BKH’ne ulaşılmasında temel bir araç olarak Demokratik Yerel Yönetişimi ve Somut Yerel Yönetişim Araçları olarak Yerel Gündem 21 destekli Kent Konseylerini önermektedir. “BM Kalkınma Hedefleri’nin Yerelleşmesi” Milletler arası anlaşma olarak 24 Nisan 2007 tarihli 26502 sayılı resmi gazete de 2007/11942 sayılı karar ile yayınlanmıştır. (Başbakanlık mevzuat geliştirme ve yayın genel m., 2007) Bu yasal dayanaklarla beraber Türkiye’de ki Yerel Gündem 21’ler çıkarılan yasal düzenleme ile yerlerini Kent Konseylerine bırakmıştır.

Kent Konseyleri bulunduğu coğrafyaya ve kentlere göre uygulamaları farklılıklar gösterebilir. Bununla beraber bütün kent konseylerinin ortak amacı paydaşlarını bir araya getirerek yaşanılan şehir için ortak bir vizyon , ortak bir akıl oluşturmaktır (Emre Alp, 2005, s. 30). Kent Konseyleri 5393 sayılı Belediye Kanununun 76. maddesinde ki tanımıyla kentteki bütün paydaşların bir araya gelerek kentin geliştirilmesine yönelik katkılar sağlayarak bir ortak akıl oluşturulmasını hedeflemektedir (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2005).

Türkiye’de ki Yerel Gündem 21 uygulamalarına bakıldığında tüm kentler için geçerli olabilecek tek bir modelden çok her kentin özelliklerine ve tercihlerine göre gelişen bir yapı görülmektedir. Ana çizgilerde benzerlikler göstermiş olsalar da yapılarında ve işlevlerinde belirli farklılıklar gösteren modeller olduğu görülmektedir. Bu durumu kentler arasındaki katılım ve demokrasi farklılıklarıyla açıklanabilir. Bazı yörelerde aktif katılım etkili bir kamuoyu oluştururken, bazı yörelerde ise sadece bir “kuru gürültü” olduğu düşünülmektedir. Hayata geçirilen uygulamalar tek bir yöntemin doğru sonuca ulaşma açısından beklentileri karşılamadığını göstermektedir. Örnekleri doğru sonuca götüren faktörlerin ve ilgili modeli verimli hale getiren etmenlerin neler olduğunun analitik olarak irdelenmesi, uygulamaların hayata geçirilme şeklinin ve koşullarının göz önünde bulundurulması ve modele işlerlik kazandıran faktörlerin gözden kaçırılmaması gerekmektedir. Böyle bir inceleme hem kent konseylerinin uygulamalarında yapacağı hamlelerle Kent Konseylerini daha aktif hale getirirken hem de demokrasinin gelişmişlik seviyesine yapacağı katkılarla da iyi örnekler oluşturabilecektir. Yerel Gündem 21 sürecinin Kent Konseyince koordine edildiği modellerin ortak özelliğinin, çalışma grupları Kadın ve Gençlik Meclisleri ve diğer katılımcı yapıların konseyin bünyesinde kurulması, Yerel Gündem-21 Genel

Sekreterliği'nin doğrudan Konsey içerisinde veya Konsey ile organik bağlantısı kurulacak şekilde oluşturulması şeklinde görülmektedir. Türkiye'de ki YG21 uygulamaları kent yönetimine katılım yönündeki isteklilik ve kararlılığın en güçlü ve dikkat çekici yönüdür. Buna karşılık, katılımın genelde eyleme dönük olmaması nedeniyle de çeşitli sıkıntılar yaşandığı görülmektedir (UCLG-MEWA, 2015, s. 12).

Kent Konseylerinin işlevleri; bir yandan ilgili kentin “sürdürülebilir kalkınma” önceliklerinin ve hedeflerinin saptanması, ortak, uzun vadeli bir bakış açısı oluşturulması, temel stratejilerin ve çalışma alanlarının ortaya konması olarak ifade edilebilir. Diğer yandan ortak akılla oluşturulması gereken konuların, uygulamaya dönük olarak almış olduğu tavsiye niteliğinde ki kararların başta belediye olmak üzere, ilgili kurumlarca benimsenmesi yönünde çaba gösterilmesi de önemlidir. Yerel eylem planlama sürecinin yürütülmesi ve benimsediği eylem planlarıyla da tutarlılığının sağlanması amacıyla yerel politika kararlarının ve eylemlerinin izlenmesi gibi konularda konsey işlevleri arasında sayılabilir. Bunların yanında sorumlulukların ortaklar arasında dengeli bir şekilde paylaşılmasını gerektiren önemli konuları kapsayan uzun bir liste oluşturmaktadır (Emre Alp, 2005, s. 65). Kent konseyinin bu işlevleri kendisine biçilen misyonun ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Kent konseyinin bütünleştirici yapısı bu işlevlerin yerine getirilmesinde çok önemli rol oynamaktadır.

Kent konseyleri bünyesinde oluşturulan başta Kadın ve Gençlik Meclisleri olmak üzere toplumsal kesimleri temsil eden çalışma grupları ve platformlarda yürüttükleri somut sosyal sorumluluk projeleri ile önemli bir dinamizm yaratmaktadır. Kent için yapılacak faaliyetlerde başta Kadın ve Gençlerin kent konseyi aracılığıyla aktif olarak yer alması kent konseylerinin yerelde daha güçlü bir yapı kazanmasının da önünü açacaktır. Kent Konseyleri, kamu, özel ve sivil toplumdan bütün kentsel paydaşları kent paydasında buluşturan önemli bir yapı olmakla birlikte; aynı zamanda belediyelerin başını çektiği bütün yerel kurumlarla olumlu bir diyalogun sürdürülmesi için gayret göstermektedir (Soygüzel, 2012, s. 3). Kent konseyi diyalog süreçlerini bir aracı olarak değil yuvarlak masa etrafında toplanıp yatay bir ilişki kurarak birbirini dinleyen paydaşları buluşturma amacıyla görmektedir.

4.1.KENT KONSEYLERİNİN HUKUKSAL GELİŞİMİ

Türkiye’de Kent Konseyleri kavram olarak Türkiye Cumhuriyeti’nin 58’inci hükümetin 03 Ocak 2003 tarihinde yayınlanan Acil Eylem Planının da yer almıştır (Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlığı, 2003). Plandaki haliyle “Yerel Yönetimler Reformu” başlığı altında yerel düzeyde katılımı artırmak, yerelde yaşayanların gerçekleştirilen eylemler ile ilgili olarak aidiyet duygusunu oluşturmak, yerel sorunların daha iyi belirlenebilmesini sağlayabilmek için, Valilikler bünyesinde, merkezdeki “Ekonomik Sosyal Konsey” yapısına benzer Kent Konseyleri oluşturulacaktır.

Bundan sonra Kent Konseyleri ile ilgili çıkarılan kanunda Kent Konseyleri Valilikle değil Yerel Yönetim birimi olan Belediyelerle birlikte anılarak 03.07.2005 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanununun 76’ncı maddesinde düzenlenerek mevzuata girmiştir (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2005). Kanunda Kent Konseyi: Kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesine katkı sağlar. Kentin hak ve hukukunu korur. Sürdürülebilir kalkınma, çevre duyarlılığı, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır.

Belediye, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan Kent Konseyi’nin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar.

Kent Konseyinde oluşturulan görüşler Belediye Meclisi’nin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent Konseyi’nin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir haliyle yer alır.

Türkiye’nin 09.12.1992 tarihinde onayladığı “Avrupa Yerel Yönetimle Özerklik Şartı” anlaşmasının ana hedefi olan “Yerelin ve Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesi” amacına uygun olarak Kent Konseyi yapısı oluşturulmuştur.

Avrupa Birliği müzakere süreci; Türk idare yapısının birlik ölçülerine göre yeniden düzenlemesini zorunlu kılması, Türkiye de Yerel Yönetimler Reformu’nun gelişmesini

tetikleyen nedenlerin başında gelir. Zira AB müktesebatının büyük bir bölümü “Yerel Yönetimler” ile ilgilidir. Nitekim AB’ye girecek ülkelerin uygulamak durumunda olduğu AB mevzuatı ve düzenlemelerinin %60’ı yerel yönetimlerce gerçekleştirilmek durumundadır (Tekeli & İlkin, 2005, s. 93). Bu durum Avrupa Birliğinin yereli önemsemesi ve yerelde çözüm araması ile ilişkili olarak algılanabilir. Avrupa Birliğinin demokrasiyi geliştirme süreci kendine bazı ortamlar hazırlaması için kullanabileceği bir alan olarak görülebilir. Ama demokrasi hepimizin ihtiyaç duyduğu ve gelecekte de biz olarak kalmamızı sağlayacak bir sistem olarak sosyal hayatımızda yer edinmesi gerekecektir.

5393 sayılı belediye kanununun 76’ncı maddesinin ilk maddesinde hemşericilik bilincine vurgu yapmıştır. Yine aynı sayılı kanunda hemşericilik hukukuyla ilgili bir madde konarak bu kavramın tanımlaması yapılmıştır. 2005 yılına kadar hemşericilik konusundaki mevzuat tanımlamasında “Herkes kütüğüne kayıtlı olduğu yerin hemşerisidir.” tanımlaması yapılıyordu. Yeni düzenlemeyle hemşericilik kavramının içeriği de değiştirildi.

Madde 13: Herkes ikamet ettiği beldenin hemşerisidir. Hemşerilerin belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onuru zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur.

Belediye hemşeriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin kamu kurum niteliğindeki meslek kuruluşların, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımına sağlayacak önlemler alır.

Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergisi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlüdür (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2005).

Yapılan düzenlemeyle hemşericilik kavramının tanımı genişletilerek kent konseyine katılımın arttırılması amaçlanmaktadır. Kent Konseyleri kuruluş yapıları itibariyle

gönüllü katılıma dayandığı için bu konuda hemşericilik bilincinin geliştirilmesi çok önemli olacaktır.

5393 sayılı belediye kanununun 76'ncı maddesinin ilk paragrafında sürdürülebilir kalkınma kavramına yer verilerek 1992 Rio zirvesinde öne çıkan bu kavram yerel yönetimlerle beraber yürütülmesine imkân sağlamıştır. Sürdürülebilir kalkınma kavramıyla kastedilen “Ekonomik büyüme ve refah seviyesini yükseltme çabalarını, çevreyi ve yeryüzündeki tüm insanların yaşam kalitesini koruyarak gerçekleştirme yöntemidir” (UCLG-MEWA, 2015, s. 7). Sürdürülebilir kalkınmanın amacı çevre ve insan arasındaki organik bağı korumak ve bu dengeyi gözeterek gelişimi sağlamaktır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 76'ncı maddesinin ilk paragrafında geçen saydamlık, hesap sorma, hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkeleriyle yerelde yönetimi geliştirerek yatay ilişkiler kurup karşılıklı sorumluluk duygusunu ve ortak hareket edebilme zihniyetini oluşturmaktır (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2005).

Yine aynı maddenin ikinci paragrafında Kent Konseyinin paydaşları belirlenmiştir. Burada yerelde daha fazla paydaş belirleyerek kente dair ortak bir akıl oluşturma amacı vardır (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2005).

5393 sayılı Belediye Kanunu 76'ncı maddesinin son satırında “Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir.” cümlesi konmuştur. Burada kent konseyinin kararlarına yönelik bir düzenleme yapılarak kararların muhatabı belirlenmiştir. Her ne kadar son kelimesinde “değerlendirilir” ibaresi bulunsa da Türkiye için yeni bir katılım yöntemi olan kent konseyleri adına yerel yönetimlerde söz hakkının olması önemli bir gelişmedir (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2005).

4.2.KENT KONSEYİ YÖNETMELİĞİ

Kent konseyi yönetmeliği 5393 sayılı belediye kanununun 76'ncı maddesinde belirtildiği üzere İçişleri Bakanlığı tarafınca hazırlanmıştır. Hazırlanan yönetmelik 26313 Resmi Gazete sayısıyla 08.10.2006 tarihinde yayınlanmıştır. Yönetmeliğin birinci bölümünde amaçlar, kapsamlar, dayanakları ve tanımları; ikinci bölümünde

kuruluş görevleri ve çalışma ilkeleri, üçüncü bölümde üyelik ve organlar, dördüncü bölümde çeşitli ve son hükümler yer almaktadır.⁵

4.3.KENT KONSEYLERİNİN YEREL DEMOKRASİYE KATKISI

4.3.1.Yerelde Demokrasi ve Uzlaşı Kimliğini Geliştirme

Doğrudan demokrasi, uygulama alanında herkesin yönetime aktif katılımını gerektirmektedir. İçinde bulunduğumuz zamanda, kalabalık nüfusların bir arada yaşamaları doğrudan demokrasi yönteminin uygulanmasını olumsuz etkilemektedir. Doğrudan demokrasinin bu çıkmazına çözüm olarak günümüzde temsili demokrasi sistemi kullanılmaktadır. Temsili demokrasinin günümüz şartlarında hem özelliği hem de zaaflarından biri olan “sadece temsilcilerin seçiminde oy kullanması” günümüz demokrasi yaklaşımında yönetimlerin “meşruiyet” sorununu giderememektedir (Çelik, 2013, s. 219).

Eski Yunan şehir devletlerinde uygulanan klasik doğrudan demokrasi modeli nüfus olarak daha az kalabalık alanlarda rahat uygulama alanı bulan bir demokratik sistemdir. Bu sistem de halk hiçbir temsilciye ihtiyaç duymadan yaşadığı yer veya devletle ilgili her türlü karara katılım imkânı bulmaktadır. Bu bile az nüfuslu şehirlerde bu sistemin uygulanması için yeterli olmamaktadır. Her dönemde belli bir devlet sınırları içinde yaşayan bütün halkların özgür ve eşit bir şekilde karar alma süreçlerine katılımı kolay gerçekleşmeyen bir durumdur. Giderek kalabalıklaşan ve karmaşıklaşan devletlerin bu uygulamayı artık hayata geçirmeleri mümkün görünmemektedir. Bunun yerine doğrudan demokrasinin bir başka türevi olan yarı doğrudan demokrasi modeli uygulanabilirliği açısından daha verimli görülmektedir.

Yarı doğrudan demokrasi modeli doğrudan demokrasi ve liberal demokrasi arasında kalmış karma bir demokrasi modelidir. Burada yine halkın seçtiği temsilciler mevcuttur. Yönetim bu temsilciler aracılığıyla yürütülür. Fakat temsili demokrasiden ayrılan yönü halkın yönetime katılımının daha mümkün olduğu bir yöntemdir. Bu modelde yönetilenler yönetenleri referandum, veto, teklif hakkı ve vekillerin görevden alınması

⁵ Bakınız Ek 4 Kent Konseyi Yönetmeliği

gibi araçlarla yönetime müdahale etme şanslarının bulunmasıdır. Günümüzde teknolojik gelişmelerinde katkısıyla yönetimler en azından yarı doğrudan demokrasinin uygulanabilirliğinin daha mümkün olduğu bir yöne doğru gitmektedir.

Demokrasinin yerel düzeyde gerçekleşmesi için; yerel halkın hem karar alma sürecinde hem de kararların uygulamaya konması sürecinde idarenin kontrolüne aktif olarak katılımının sağlanması gerekir. Bu bağlamda yerel yönetimler politika yapabilme olgusunun gelişmesi ve demokratik anlayışın benimsenmesine büyük katkı sağlayan, Kent Konseyleri aracılığı ile insanların karar alma süreçlerine doğrudan katılımına imkan veren ve dolayısı ile yerel demokrasiyi mümkün kılan önemli oluşumlardır. Kent Konseyleri; kentlilerin yerel yönetim sürecinde aktif rol almasını ve yerelde seçilmiş organlarının faaliyetlerini destekler. Bunun yanında kentin yönetimi ile ilgili yapılan çalışmaları takip eden, yapılan çalışmalar ile ilgili komisyonlar kurup raporlar hazırlayan, bu raporları yerelde kentlilerin gündemine taşıyan ve çalışmalar ile ilgili bilgi aktaran kurumlardır. Aynı zamanda çok katılımcı yapısı ile çalışmaları ve projeleri tartışmaya açarak farklı çözümleri yerel yöneticilerin önüne seren demokratik platformlardır. Kent Konseyleri kentte yöneten ile yönetileni yuvarlak bir masa etrafında bir araya getirerek ortak akıl oluşturma amacındadır. Bunu gerçekleştirmek için de konsey tarafından alınan tavsiye niteliğindeki kararları yerel yönetim meclislerine sunmaktadırlar. Bu yöntemle kentlilerin katılımı ile alınan kararlar doğrudan karar alma organının önüne gittiği için kentlilerin yerelde yönetim mekanizmasına katılımı sağlanmaktadır. Bu durum da bir nevi doğrudan demokrasiye yakın bir uygulamayı hayata geçirmiş olur (Bozkurt, 2014, s. 229).

Kent Konseyleri yönetmeliğinin kendilerine verdiği yetkiyle beraber hem yerelde demokratik yönetim sisteminin gelişmesine hem de bu sistemin katkısıyla yerelde uzlaşma kültürünün ortaya çıkmasına katkı sağlayacaktır. Kent konseylerinin yönetmeliğinin üçüncü bölümünde yer alan Kent Konseyi üyelerinin hepsini genel kurul toplantısında bir araya getirerek farklı kuruluşların farklı kimliklerin farklı düşüncelerin en azından bir arada bulunmasına ortam hazırlamıştır. Kent Konseyi genel kurul toplantısı ile yerelde en yüksek mahalli temsilci ile yerelde yaşayan diğer ortakları yuvarlak masa etrafında toplamaktadır. Buradan çıkan sonuçların içeriği sonuç olarak önemli olmasa da bu paydaşların bir arada bulunup yaşayan bir organizma olan kentin geleceğine dair

kararlarda ortak akıl yürütmeleri gelecek kuşaklar için daha verimli yarı doğrudan demokrasi sistemleri için ortam hazırlayacaktır.

4.3.2.Kent Konseylerinin Yerelde Kadın ve Gençlerin Yönetime Katılmadaki Katkısı

Cinsiyetin siyasal katılımında bir faktör olmasının nedeni; yaşanan toplumda cinsiyetin bir sınıflama etiketi olarak kabul edilmesindedir. Bu ayırım her milletin kültürel ve sosyal özelliklerine de dayandırılabilir. Özellikle kültürel geçmişle ilişkilendirilerek açıklanan cinsiyet olgusunda erkek ev dışı işlerle bağdaştırılırken, kadın ev ve aile ile ilgili yüklenen görevlerle bağdaştırılır. Günümüze kadar hala daha kadının toplumumuzda iş hayatında yer bulamaması ve aktif yönetim mekanizmalarında görev alamaması durumu Türkiye'deki cinsiyet anlayışına bakışı ortaya koymaktadır. Ev dışı bir olgu olan katılım ve yönetişimde haliyle bu algıdan etkilenmiştir. Cinsiyetin katılıma etkisi merkezi siyaseti temsil eden TBMM'de kendini hissettirdiği gibi muhtarlık seçimlerinde ve kent konseyinde de hissettirmektedir (Dur, 2011, s. 75).

Kadınlara yönelik bu genel olguyu ortadan kaldırmak adına kent konseylerinin hem hukuki alt yapısında hem de Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası alanda yaptığı anlaşmalarla ortadan kaldırmak istediği gözlemlenmektedir. Kent Konseyinin özünü oluşturan çok aktörlülük, toplumsal ortaklıklara dayalı yönetim, çok ortaklılık, çok aktörlü yönetim anlayışı, katılımcılık, aktif katılım ve çözümde ortaklık, uzlaşma kültürünün geliştirilmesi, çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarının sağlanması ve ortak akla dayalı uzlaşma gibi demokratik ilke ve pratiklere yer verilmektedir (Köseoğlu, 2011, s. 324).

Kent konseyleri yönetmeliğinde kendisine paydaş olarak gördüğü Kadın ve Gençlik meclislerine kent konseylerinin organları arasında ve yürütme kurulunda da yer vermiştir. Bu madde ile Kadın ve Gençlik Meclislerinin yönetimlerde söz sahibi olmalarının ve aktif rol almalarının önü açılmıştır. Yukarıda da belirtildiği gibi Türkiye'nin merkezi siyaseti dahil bütün yönetim mekanizmalarında kadınlar genelde "dezavantajlı" grup olarak görülmektedir. Bu dezavantajlılığın giderilmesi için Kent Konseylerinde kadınların aktif bir şekilde tanımlanarak yönetimde temsiliyetleri

sağlanmıştır. Bu sayede kadınların kentin gündemine kendi konularının daha çok taşınmasının ve kendilerine yönelik “olumsuz” algının ortadan kalkmasının önü açılmıştır. Birleşmiş Milletlerin Rio Zirvesinde Yerel Gündem 21 olarak Türkiye’nin de imzaladığı Gündem 21 Programı’nın 24 ve 25’inci bölüm başlıklarında yer alan “Kadın ve Gençlerin Rollerinin Güçlendirilmesi” programını yaşama geçirerek kadın ve gençlerin aktif olarak siyasete katılımını arttırmıştır. Bu çalışmaların hepsi yerelde kadınların daha aktif rol alarak yaşadıkları şehirde kendilerinin de var olduklarını ortaya koymaları açısından çok önemlidir. Katılımın her alanda sadece erkek egemen bir şekilde oluşturulmaması gerektiği hatta bunun dezavantajlarının birçok yönetim biriminde görüldüğü ortadadır. Yaşanılan kentte ortalama %50’lik bir payla varlığını sürdüren kadınların bu kente dair alınan kararlarda söz haklarının bulunmaması hem demokratik açıdan hem de etik değerler açısından doğru değildir. Türkiye’de ortalama yerel yönetimlerin % 30-%40’lık bir oy oranıyla seçildiği düşünülürse kadınların sadece kendi temsilcilerine oy vermeleri durumunda kent yönetimini ele alacakları ortadadır.

Kadınların yanında gençlere de yerel yönetimlerde söz hakkı verilmesi gelecek için demokrasi adına atılmış doğru bir adımdır. Gelecekte bir gün yaşanılan kentle ilgili karar alma mekanizmalarında yer alacak gençlerin bugünden bu mekanizmalarla tanışması, alınan kararlara ortak olması ve mekanizmaları sorgulaması sağlıklı bir demokratik ortamın ve doğru kararların alınmasının önünü açacaktır. Gençlerle ilgili olarak: Gündem 21’in 25. bölüm başlığında “Gençlerin rollerini geliştirmesi için imkân verileceği” anlayışla garanti altına alınmıştır. Kent Konseylerinde ki gençlik meclisleri de hem genel kurulun hem de yürütme kurulunun bir organıdır. Bu durumda hem gençlerin kent yönetiminde aktif bir şekilde katılımlarını sağlarken, hem de gençlerin kendileriyle ilgili konuları ilgili mercilere iletmelerine de imkân sağlamıştır.

4.3.3.Kent Konseylerinin Kentlilik Bilincine Katkısı

Kentleşme: Bireylerin kentlerde yaşamaya başladığı andan itibaren beraber yaşamaya başladığı kişilerle kentin yaşayış şeklinin işleyiş biçimini benimsemesidir. Kent yaşam tarzını benimsedikten sonra bu benimsemeyi de davranışlarına dönüştürmesi ve kentte yaşayan bir birey gibi yaşamını devam ettirmesi gerekmektedir. Kentleşme: Bir yerin bina sayısı ile alt yapısı ile yaşayan kişi yoğunluğu ile belirli bir seviyede bulunmasını

ifade eder. Kentleşme ise daha çok bu fiziki yapının içinde yaşayan kişilerin sosyokültürel değerlerini kapsar. Bu noktada bireylerin kentli olma kimliğini kazanması için de kentlerde ortaya çıkan davranış biçimlerini hayat tarzına aktarması gerekmektedir.

Günümüzde giderek artan göç Türkiye’de bütün kentlerde farklı kültürlerden, farklı etnik kökenlerden, farklı dinlerden insanların kendilerine yabancı olan bir mekânda bir arada yaşamalarına sebep olmuştur. Kentte yaşamaya başlayan birey kendini yabancı hissettiği bu ortamda öncelikle kendine bir yaşam alanı açmak için geldiği yere yakın ortak kültürüne yakın bireylerle bir araya gelmeye çalışır. Bu durum kente adapte olma sürecinde yeni bir “tampon bölge” ortaya çıkarır. Bu sürecin en kilit kavramı da “Hemşerilik” olarak ortaya çıkıyor. Hemşerilik kavramı: farklı sebeplerden dolayı göç ile yer değiştiren nüfusun göç ettiği bölgede ekonomik veya sosyal sebeplerden dolayı kenetlenmesi ve dayanışma ihtiyacı duymasını ifade eden bir ara kavram olarak tanımlanabilir (Çelik, 2013, s. 224). Bu süreçler kent içinde bazen kente uzak kent kültürüyle bağdaşmayan yeni küçük kümelenmeler oluşmaya başlar. Günümüzde de bu durum varlığını korumaya devam etmektedir. Bu tampon belgelerde yaşayanlar kent ile aralarında bir ilinti kurmakta zorlanırlar. Bu da onları kentten uzaklaştırır ve kentle aralarında aidiyetliğin oluşmasını engeller.

Belediyeler için 2005 yılında düzenlenen 5393 sayılı kanunun 13’üncü maddesinde hemşericiliğin tanımı yapılmıştır. Bu tanımda “herkes yaşadığı beldenin hemşerisidir” denilmiştir. Bu tanımlamayla kentte, belde de veya köyde yaşayan herkesin bulunduğu yere kendini ait hissetmesi ve bulunduğu yerde ki yerel yönetimin sağladığı imkânlardan yararlanması amaçlanmıştır. Hemşericilik bilincinin bu şekilde tanımlanması göçle başka bir şehirde yaşamaya başlayan insanların kendilerini o şehre ait hissetmeleri için imkân sağlar. Bunun yanında kent konseylerinin yönetmeliğinde yer aldığı haliyle hemşericilik bilincinin geliştirilmesi amacı göç eden insanların göç ettikleri yerlerde kendilerini oraya ait hissetmelerini sağlayacaktır. Aidiyetlik duygusu, yaşadığı kentte alınan kararlara ve o kararlara etki etmesiyle daha çok gelişecektir. Kent Konseyi bu noktada göç eden insanların kentle aralarında bağ kurmalarında yardımcı olarak kendilerini o kentin yönetimine katılmalarını sağlayacaktır.

Kent Konseyleri yerel halkın kent yönetiminde daha katılımcı olmasını, kentlilik bilincinin artırılmasını, kentin tarihi dokusunun ve kültürel mirasının korunmasını, çevreye duyarlılığını artırılmasını, merkezi yönetim, yerel yönetim temsilcileri, üniversiteler, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve kent halkı ile gerçekleştirilmeyi amaçlar. Yerel demokrasinin yaşama geçirilmesinde Kent Konseyleri bir araç olup bu platformda yürütülen ilgili çalışmalar tüm kentlilere açıktır (Bozkurt, 2014, s. 235). Kent Konseyleri kent ile ilgili bütün alanların geliştirilmesinde ve sürdürülebilir kent yaşanmasında aktif rol olan yapıları bir araya getirmekle yükümlüdür. Bu birliktelik kentin geleceğini ve kent ile ilişkili bütün bireylerin geleceğini belirlemektedir.

Kent yönetimlerinin; kentler için uygulanacak hizmet ve geliştirmelerin en mükemmel şekilde uygulanması, kentte yaşayan paydaşlar için sosyokültürel imkânların yaratılması gibi görev ve sorumlulukları vardır. Bunun yanında kentlerde yaşayanlar için kente aidiyet duygusunun geliştirilmesi, kentlilerin kararlara ve hizmetlere etkin katılımının sağlanması gibi sorumlulukları bulunmaktadır. Temelde kentleşme olarak tanımlanan bu çalışma alanları kentte yaşayan bireylerin kentsel yaşam içindeki etkileşimleri ile ortaya çıkan bir kültür değişmesi sürecidir (Kurt, 2011, s. 275).

4.4.KENT KONSEYİNE YÖNELİK ELEŞTİRİLER

Kent Konseyleri yerelde sivil katılımı ve yerelde bulunan her kesimden paylaşım aktif olarak yerel yönetimlerin aldığı ve alacağı kararlar konusunda katılımcılığı sağlamayı amaçlamaktadır. Bu katılımcılık hem yerelde alınan kararların daha çok paydaşla paylaşılarak meşruluğunu arttıracak hem de paydaşlarla kent arasında ya da yerel arasında bir iletişim ağı oluşturacaktır. Günümüzde çok aktörlü yerel yönetimlerin daha demokratik oldukları bu demokratikliğin sadece yasalarla değil kentin asıl sahipleriyle yani kent yaşayanlarıyla iletişim kurması sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu mantıkla Türkiye’de ki Kent Konseyleri yasal zeminde kurulmasını tamamlamış çıkan kanun ve yönetmeliklerle yasallığı kabul edilmiştir. Fakat Kent Konseyleri her ne kadar aktif katılımcılığı, çok aktörlüğü, paydaş yönetimi amaçlasa da çıkarılan kanun ve yasalarda ve bu yasaların uygulayıcılarının yaptığı faaliyetlerde bu amacın belirli noktalarda gözlemlenmediği ve bu platformun yapısının eleştirilere maruz kaldığı görülmektedir.

Bu başlık altında yapılan eleştirilerin ve değerlendirmelerin çoğu katıldığım: “II Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu”, Kent Konseyi Birliği toplantıları ve Kent Konseylerini yaptığı çalıştaylarda gündeme gelmiştir.

4.4.1.5393 Sayılı Belediye Kanununun 76’ncı Maddesindeki Kent Konseyi Bölümüne Getirilen Eleştiriler

Bu kanunda “Kent Konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir.” cümlesiyle kent konseylerinin aldığı kararların kent yönetimi (Belediye) tarafından gündeme alınacağı belirtilmiştir. Fakat gündeme alınan görüşün herhangi bir bağlayıcılığının olmadığı görülmektedir. Bunun yanında Belediye kanununda da belediye meclisinin görevleri arasında kent konseylerinin aldığı kararların görüşülmesi ile ilgili bir kanun yer almamaktadır. Belediyelerde kent Konseyi görüşleri gündeme alınsa da genelde bu önerilerle ilgili bir bağlayıcılık olmadığı için çıkan sonuç Kent Konseyi görüşüyle paralel bir sonuç olmamaktadır. Burada belediyeye büyük bir inisiyatif tanınmıştır. Belediye meclisi de Kent Konseyi kararının etkinlik ve verimlilik açısından hiçbir şekilde dikkate almadan sadece kanunun istediğini yaparak gündeme almaktadır. Bu durum yerel paydaşların Kent Konseyine katılımını olumsuz etkilemekle beraber kent konseyi yürütme ve genel kurulunun çalışmalarında verimsizliğe neden olmaktadır. Bir diğer yönüyle aynı zamanda Kent Konseylerini pasifize eden bir durumu da ortaya koymaktadır.

4.4.2.Kent Konseyi Mevzuatına Getirilen Eleştiriler

Yerelde sivil aktörlerin aktif katılımına dayanan Kent Konseyleri bu katılımlarda tamamen gönüllülük usulünü gözetmektedir. Bu haliyle sadece gönüllü katılımlardan oluşan Kent Konseyleri, kendisiyle ilgili yönetmeliğin onuncu maddesin de genel kurulun ne zaman toplanacağını düzenlemiştir. Tamamen gönüllülük esasıyla çalışan kent konseylerinde yerel paydaşların toplanma tarihine kadar belirleyen yönetmeliğiyle aslında kent konseylerinin belli bir çerçevede kalmasını istemektedir. Kent Konseyleri gibi sivil platformlara dayanan yapıların ne zaman ve nasıl toplanacağı kent konseyine bırakıldığında daha verimli faaliyetler ortaya çıkacağı düşünülmektedir.

Kent konseyleri sivil toplum katılımı ile oluşturulan bir platform olmasına karşın Kent konseyi yönetmeliğinin üçüncü bölümünde düzenlenen “Kent konseyi üyeliği” maddesinde sadece sivil toplum örgütlerine yer verilmiştir. Bu hali ile kent konseyi yönetimine sivil katılım söz konusu değildir. Kent yönetimine ortak olmayı düşünen bir yapıda kent sakini olup sivil toplum üyeliği olmayan kişilerin bu yapıya girememesi üstünde düşünülmesi gereken bir durumdur. Bu durum aynı zamanda kent ile ilgili alınacak kararlara her kesimden katılımını da engellemektedir. Yine Kent Konseyi yönetmeliğinde Kent Konseyi üyeliği ile ilgili herhangi bir düzenlemenin yer almaması bu konuda bir muğlaklık yaratmaktadır.

Kent Konseyi yönetmeliğinin 16’ncı maddesinde “Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar.” denilmiştir. Bu durum kent konseyiyle belediye arasında organik bir bağın oluşmasının önünü açmıştır. Bu düzenleme aynı zamanda kent konseyi faaliyetlerinde belediyenin etkili olmasına da sebep olmaktadır. Kent Konseyleri mali destek konusunda belediyelere bağlanmasından dolayı yerelde yaşayanların algısı da Kent Konseylerinin belediyenin bir birimi olmasına sebep olmuştur. Bu durum aynı zamanda Kent Konseyine olan güveni katılım ve desteği ile olumsuz etkilemektedir. Yine Kent Konseylerinin belediye ile olan bu organik bağı dolayısıyla belediyenin aldığı kararla ilgili Kent Konseylerinin olumsuz görüş bildirmesinin mümkün olmadığı görülmektedir. Belediye başkanları bütçesini sağladığı bir platformu ister istemez kontrol etme amacını güdecektir. Bu da belediye başkanının Kent Konseyine hem seçim aşamasında hem de işleyiş aşamasında müdahalesi anlamına gelmektedir. Aynı zamanda yönetmelikte sadece “Destek sağlar.” cümlesinin geçmesinden dolayı belediyeleri bağlayıcılığı yoktur. Belediyelerin Kent Konseyine bütçe ayırmak konusunda keyfi tavırlar sergilediği de incelenen çalışmalarda görülmektedir. Bu durumda Kent Konseyleri üstlendikleri görev açısından demokratik aktif katılımı engellemektedir.

Kent Konseyleri Türk kamu yönetiminde önceden yeri olmayan bir platformdur. Her ne kadar Kent Konseyine benzer platformlar oluşturulsa da bu durum günümüzdeki Kent Konseyi kadar etkili değildir. Kent Konseyleri 1992 Rio Zirvesinden sonra gündeme gelen Yerel Gündem 21’in devamı niteliğindedir. Yerel Gündem 21’in çıkış noktası da

büyük ekonomi devletlerin dünyanın geleceğinden şüphe duymaları sonucu orta ve küçük ölçekli ekonomilerin ve gelişmekte olan ekonomilerin bu zararı engellemesi için ortaya atılan bir fikirdir. Yani bir nokta da büyük devletlerin küçük devletlere dayattığı bir süreçtir. Yine Türkiye'nin de imza koyduğu Avrupa Birliği yerel yönetimler özerklik şartında istenilen düzenlemelerin hayata geçirilmesinde önemli bir dönüm noktasıdır. Avrupa Birliğinin uyum sürecinde istenilen düzenlemelerin %60'ının yerel yönetimlerle ilgili olduğu düşünüldüğünde Kent Konseylerinin de “Avrupa Birliği Dayatması” olarak algılanmasına sebep olmaktadır.

Kent Konseylerinin katılımında kişisel katılım söz konusu olmadığı için daha çok sivil toplum örgütlerinin katılımı ön plana çıkmaktadır. Burada da yerelde güç dağılımı eşitsizliği söz konusu olduğunda bazı cemaatlerin hemşeri gruplarının veya aktif ailelerin ağırlığının söz konusu olacağı görülmektedir. Bu durum bireyin özgürlüğünü esas alan demokratikleşme açısından bir çelişki olmakla kalmayıp ulusal bütünlüğü zayıflatabilecek bir risk taşıyabileceği göz ardı edilmemelidir (Sağır, 2003, s. 38).

Kent Konseyi yönetmeliğinde ve kanunda belli düzenlemeler yapılırken Kent Konseyinin “kime karşı sorumlu olduğu” ve “kime hesap vereceği” konusunda düzenlemeler yapılmamıştır. Günümüzde demokratik olarak sorgulanmanın tek yöntemi seçimlerken, bu yapının değiştirilmesi adına ortaya çıkan Kent Konseyleri kendileri konusunda da bir sorgulama yöntemi olarak seçimleri kabul etmektedirler. Kent Konseylerinin kendileri açısından karar alma konusunda bir bağlayıcıları olmadığı için hesap verme sorumluluğundan da kolayca sıyrılabilirler. Bu durum Kent Konseylerinin demokratik yönetim yapılarına gölge düşürmekle beraber sivil bir platform olarak da Kent Konseylerinin katılımcıları gözünde olumsuz bir durum ortaya koymaktadır (Demirci, 2010, s. 38).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE KENT KONSEYLERİNİN ETKİNLİĞİ: BÜYÜKŞEHİR KENT KONSEYLERİ ÇERÇEVESİNDE YAPILAN BİR ARAŞTIRMA

5.1.ARAŞTIRMANIN TANIMI

1990’ların başından itibaren dünyada daha yüksek sesle konuşulmaya başlanan sivil toplumun gücü ve bu gücün yerelde yönetime katılma konusunda ki düşünceleri zaman içinde Türkiye’de de gündeme gelmeye başlamıştır. 2006 yılına gelinene dek sadece yapılan toplantılarda gündeme gelen bu konu bu tarihten sonra resmiyet kazanarak, hukuki bir şekilde de desteklenmiştir. Bu süreçte hem yerel yönetimler hem yereldeki sivil paydaşlar Yerel Gündem 21’in ruhuna uygun olarak aynı masa etrafında toplanmış, güç birliği yapmayı ve ortak akıl oluşturmayı hedeflemiştir.

Bu gelişmelerin yardımı ile Türkiye’de sivil toplum örgütlerinin yerel yönetimlere katılımı sağlanmıştır. Bu aşamadan sonra sivil toplum örgütleri kendi başlarına yerel ile ilgili çalışmalar yapabilmışlerdir. Yaptıkları çalışmaları da yerelin faydasını gözeterek yerel yönetimlerle paylaşmışlardır. Yapılan bu çalışmalar da yerel yönetimlerle sivil toplum örgütlerini ortak bir amaçta ve ortak bir paydada buluşturmuştur.

Yerel yönetimlerin ve sivil toplum örgütlerinin buluştuğu ortak payda “Kent Konseyleri” olarak ifade edilmektedir. Belediye teşkilatı olan yerlerde Kent Konseyleri kurulmaktadır. Kurulan Kent Konseyleri yerelde katılımcılık, şeffaflık, hesap sorabilme, sürdürülebilir kalkınma, kentin hukukunu koruma gibi ilkeleri benimsemiştir. Bu ilkeleri gerçekleştirmek için de Kent Konseyleri yerelde katılımı en üst seviyede gerçekleştirmeyi hedeflemiştir. Fakat kimi il ve ilçelerde bazı sebeplerden dolayı(Mevzuattan kaynaklanan eksiklikler, Kent Konseylerinin kuruluş amacının tam olarak kavranamaması, yerelde sivil katılımın istenilen düzeyde sağlanamaması) farklı Kent konseyi uygulamaları görülmektedir. (Kent Konseyinin kurulmaması, Belediye Başkanlarının aynı zamanda Kent Konseyi başkanlığını yürütmesi gibi) Yapılan bu çalışmayla Kent Konseylerinin durum tespiti yapılmak istenmiş ve Kent Konseylerinin etkinlik seviyesi ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çalışma süresince 2016-2018 yılları arasında Kent Konseylerinin oluşturduğu Kent Konseyleri Birliği genel kurul toplantılarına, Kent Konseylerinin bölgesel toplantılarına, Kent Konseylerinin il bazlı tematik toplantılarına ve Kent Konseyi Birliği seçim toplantılarına birebir katılım gösterilmiştir. Kent Konseyi başkanlarına görüşmeler yapılmadan önce bir anket uygulanmış, sonrasında yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bu doğrultuda toplanan bilgiler grafiklerle görselleştirilerek elde edilen bulgular ifade edilmeye çalışılmıştır.

5.2.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Yapılan bu çalışmayla amaçlanan kent konseylerinin var olan durumunu belirlemektir. Araştırma öncesi yapılan çalışmalarda; sivil toplumla, yerel yöneticileri bir araya getiren Kent Konseylerinin etkili çalışmalar yapabildikleri gözlemlenmiştir. Bu nedenle yerel yönetimlere daha fazla katkı sağlayabilmesi için Kent Konseylerinin daha da verimli bir hale getirilmesi önemlidir. Yapılan bu çalışma bu bağlamda değerlendirilmelidir. Gelecekte yapılması gerekenlerin tespiti açısından da ele alınabilir.

5.3.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE EVRENİ

Bu çalışmanın yöntemi Nitel araştırma yöntemidir ancak araştırmanın ilk aşamasında anket tekniği uygulanmıştır. Ankete verilen cevaplar yüzdeler halinde, frekans tablolarıyla çalışma içerisinde nicel veriler halinde sunulmuştur. Çalışmanın ilk aşamasında anket kullanılmasının başlıca sebepleri arasında; katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi demografik verilerini göz ardı etmemek ve derinlemesine görüşme öncesi bazı argümanlar ile ilgili nicel veri elde etmektir.

Araştırmada katılımcılarla derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ilk basamağında görüşmecilere (Kent Konseyi Başkanlarına) 12 soruluk bir anket uygulanmış ve bu ankete verilen cevaplar doğrultusunda görüşme tekniği kullanılarak verilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca bazı illerde gerçekleştirilen(Ankara, İstanbul, Bursa) “Kent Konseyleri Birliği” toplantıları, “Kent Konseyleri Sempozyumu” ve Çalıştaylar takip edilerek, bu toplantılarda başkanlar ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Katıldığımız Kent Konseyi toplantılarında; Eskişehir, Mersin,

Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Ordu, Adana, Bursa, Gaziantep, Balıkesir Yalova, Van, Mardin Kent Konseyi başkanları ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Toplantılara katılmayan Kent Konseyi başkanları ile de e-posta ya da telefon aracılığı ile iletişime geçilmiştir. Bu iller arasında; Erzurum Kayseri Ankara, Denizli, Konya, Hatay, İstanbul, Antalya, Trabzon, Malatya, Sakarya, illeri Kent Konseyi başkanları bulunmaktadır. Elde edilen veriler kaydedilip çalışmada paylaşılmıştır.

Araştırmanın başlangıcında 30 Büyükşehir Belediyesi Kent Konseyi başkanı ile görüşme yapılması planlanmıştır Başlangıçtaki amaç araştırmayı oluşturan Kent Konseyleri başkanlarının tamamına ulaşmak olmasına rağmen alandan kaynaklanan zorluklar nedeniyle araştırma sürecinde Kent Konseyi başkanlarının tamamına ulaşamamış olup 23 Kent Konseyi Başkanı ile görüşmeler tamamlanmıştır.

5.4.KARŞILAŞILAN ZORLULAR

Alandan kaynaklanan zorluklar: Bazı Kent Konseyleri ile iletişime geçilememiştir. Bazı Kent Konseyi başkanları da programlarının yoğun olduğunu ifade edip çalışmaya katılamamıştır. Bu nedenden dolayı çalışma 23 Kent Konseyi Başkanı ile tamamlanmıştır. Ayrıca; birkaç Büyükşehir Belediyesi dahil bazı illerde Kent Konseylerinin kurumsallaşma sürecinde problemler yaşadığı görülmüştür. Bunların yanında kimi belediyelerde bu yapının tam olarak tanınmamasından dolayı belediyeler üzerinden iletişime geçildiğinde de olumlu geri dönüşler alınamamıştır.

5.5.ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu çalışma Büyükşehir Belediyeleri Kent Konseyleri başkanlarıyla yapılmıştır. Çalışmanın ilk aşamasında Kent Konseyi başkanlarına internet üzerinden bir anket yöneltilmiştir. Hazırlanan ankette ilk başta demografik bilgiyi özetleyen yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi sorular sorulmuştur. Sonrasında 12 soruluk bir anket yöneltilmiştir. Anket sonuçları elde edildikten sonra kent Konseyleri başkanları ile derinlemesine görüşmeler yapılarak anket cevaplarını da içeren değerlendirmeler yapılmıştır.

Tablo 2

Araştırma Kapsamında Görüşü Alınan Kent Konseyi Başkanlarının Yaş Dağılımı

YAŞ ARALIĞI	FREKANS (KİŞİ SAYISI)	YÜZDE (%)
18-25 yaş aralığı		
26-34 yaş aralığı	2	% 8,6
35-49 yaş aralığı	10	%43,4
50-60 yaş aralığı	10	% 43,4
+ 60 yaş üstü	1	% 4,3
TOPLAM	23	%100

Çalışmada elde edilen verilere göre görüşmecilerin (Kent Konseyi Başkanları) büyük bir çoğunluğu 35-60 yaş aralığında bulunmaktadır. Ülkemizde genç nüfusun fazla olmasına rağmen 18-25 yaş aralığında bir Kent Konseyi başkanının bulunmaması bu yaş aralığının STK'lara katılma konusundaki ilgilerini ortaya koyan bir veri olarak kabul edilebilir.

Ayrıca 18-25 yaş aralığında Kent Konseyi başkanının bulunmaması durumu yönetişimin amaçlarında biri olan "Katılımcılık" hedefinin de gerçekleştirilemediğini göstermektedir. Yönetişimde katılımcılık ilkesi ile hedeflenen karar alma süreçlerine katılımıdır. Bu doğrudan katılım olduğu gibi bir sivil toplum örgütü aracılığı ile de gerçekleştirilebilir. Bu yönü ile yönetim katılım sürecinde çok fazla kapsayıcı olmaya özen göstermektedir. Çalışmada elde edilen veriler ise Kent Konseylerinin bu noktada konsey başkanları açısından kapsayıcı bir katılımı sağlayamadıklarını göstermektedir. Kent Konseylerinin; "Kentte yaşayanların yönetime katılımını sağlama" hedefi vardır. Bunu yanında Kent Konseyleri 18-25 ve 60+ yaş aralıklarını daha aktif ve katılımcı hale getirmek için meclisler ve çalışma grupları kurmaktadır. Bu hedeflere ve yapılan çalışmalara rağmen bu yaş aralıklarında Kent Konseyi başkanı bulunmamaktadır.

Tablo 3

Araştırma Kapsamında Görüşü Alınan Kent Konseyi Başkanların Cinsiyet Dağılımı

CİNSİYET GRUPLARI	FREKANS	YÜZDE (%)
Kadın	7	% 30
Erkek	16	%70
TOPLAM	23	% 100

Görüşmecilerin % 70'i erkek, % 30'u kadındır. Bu durum ülkemizde kamusal alanda kadın-erkek görünürlüğünün de bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Yönetişim amaç olarak kapsayıcı katılımı hedeflemektedir. Elde edilen veriler de bu amacın tam olarak gerçekleştirilemediğini göstermektedir.

Kent Konseylerinin amacı kentlerde yaşayan her kesimin yönetime katılımını arttırmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için Kent Konseyleri kentte yaşayanların genelini kapsayan çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalara ek olarak katılım açısından "dezavantajlı" gördüğü kadınlar için de faaliyetler yürütmektedir.(Kadın Meclisleri, kadınlar ile ilgili Çalışma grupları) Yapılan çalışmalarla kadınların yerelde daha katılımcı olması hedeflenmektedir. Bu tablodan elde edilen veriler konseyler açısından bu hedefin tam olarak gerçekleştirilemediğini göstermektedir.

Tablo 4

Araştırma Kapsamında Görüşü Alınan Kent Konseyi Başkanlarının Eğitim Durumu

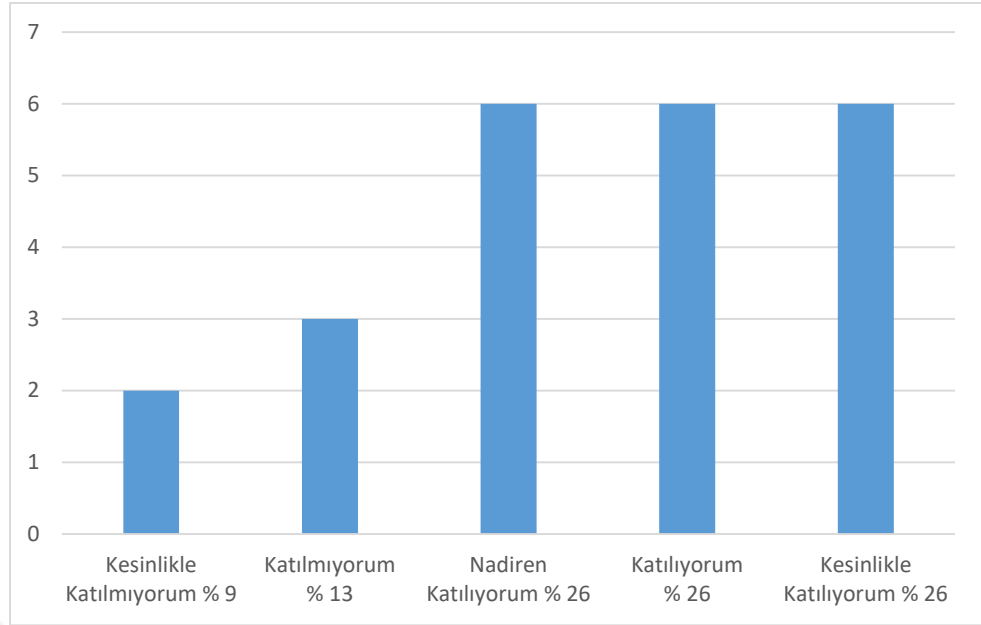
EĞİTİM DURUMU	FREKANS	YÜZDE (%)
İlkokul		% 0
Ortaokul	2	%9
Lise	2	%9
Ön lisans	15	%65
Üniversite	4	%17
TOPLAM	23	%100

Tablo 4’te görüşmecilerin eğitim durumları sayısal olarak ifade edilmiştir. Tabloya göre görüşmecilerin büyük bir çoğunluğunun ön lisans ve lisans mezunu olduğu görülmektedir. Bu tabloya göre görüşmecilerin eğitim seviyesinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Kent Konseyi başkanlarının; eğitim seviyelerinin yüksek olmasının yönetim yaklaşımını uygulamada pozitif bir etki yaratabileceğini düşünebiliriz. Çünkü yönetim yaklaşımında kilit nokta karar alıcı pozisyonunda bulunan kişilerin bu yaklaşıma olumlu bakması ve bu yaklaşımı uygulamaya koyabilmesidir. Yönetişim yaklaşımının uygulamaya konabilmesi için: Kent Konseyi başkanlarının bütün katılımcıları, bir paydaş olarak görmesi, uzlaşılı kimliğini ön planda tutabilmesi, karar alma sürecinde demokratik ve çoğulculuğa önem vermesi, ortak vizyon, ortak akıl, yaratma sürecinde fikir birliğini dikkate alması gerekmektedir. Bu noktada Kent Konseyi başkanlarının eğitilmiş olması yönetim yaklaşımını daha işler hale getireceği düşünülmektedir. .

Kent Konseyi başkanları ile yapılan yüz yüze görüşmelerde en çok vurgulanan nokta: Kent Konseyi başkanlarının sahip olması gereken donanımlar olmuştur. Görüşmeciler; ılımlı, görüşlere saygılı duyan, fikir birliği yaratabilen, geniş vizyona sahip Kent Konseyi

başkanlarının verimli çalışabileceklerini dile getirmişlerdir. Yapılacak başkanlık seçimlerinde bunların kriter olarak alınmasına vurgu yapmışlardır.

Şekil 1. Ankette bulunun 1. soruya verilen cevaplar.

Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyleri belediyelerden bağımsız hareket eder.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 1’deki gibidir.

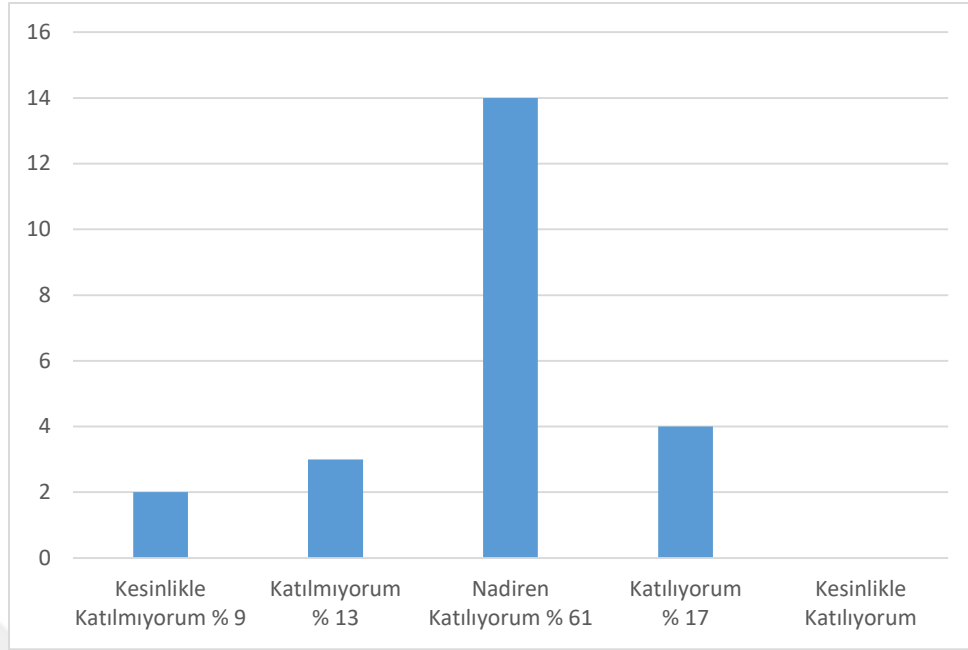
Şekil 1’de görüldüğü gibi katılımcıların yarısından fazlası kent konseylerinin belediyeden bağımsız hareket ettiğini düşünmektedir.

Yapılan yüz yüze görüşmelerde de bu sürekli dile getirilmiştir. Kent Konseyi başkanları; Kent Konseylerinin belediyelerden ayrı bir yapı olduğunu dile getirmişlerdir. Hiçbir şekilde belediyenin etkisinde kalmadıklarını, kendi organlarıyla çalışmalarını etkili bir şekilde devam ettirdiklerini ifade etmişlerdir.

Kent Konseyi başkanlarından “Katılmıyorum” cevabını verenlerin aklında ki en büyük soru işareti ise belediye ile olan ekonomik bağılıklarıdır. Bize de bu soruyu sorduran neden budur. Türkiye’deki oluşumundan dolayı Kent Konseyleri Belediyelerin koordinatörlüğünde yürütülmektedir. Bu noktada Kent Konseylerinin ilişkisi bulunduğu belediyeden bağımsız hareket edebilmesi hem Kent Konseyleri hem de çalıştığı belediye açısından önemli bir gelişmedir. Bu durum yönetişimin olumlu bir etkisi olarak görülebilir. Kent Konseylerinin ekonomik olarak bulunduğu belediyeye bağımlılığı olsa

da bu ilişkinin yönetişime dayalı olarak, ortak akılla yürütüldüğüne dair bir işaret olarak kabul edilebilir.

Şekil 2. Ankette bulunan 2. soruya verilen cevaplar.

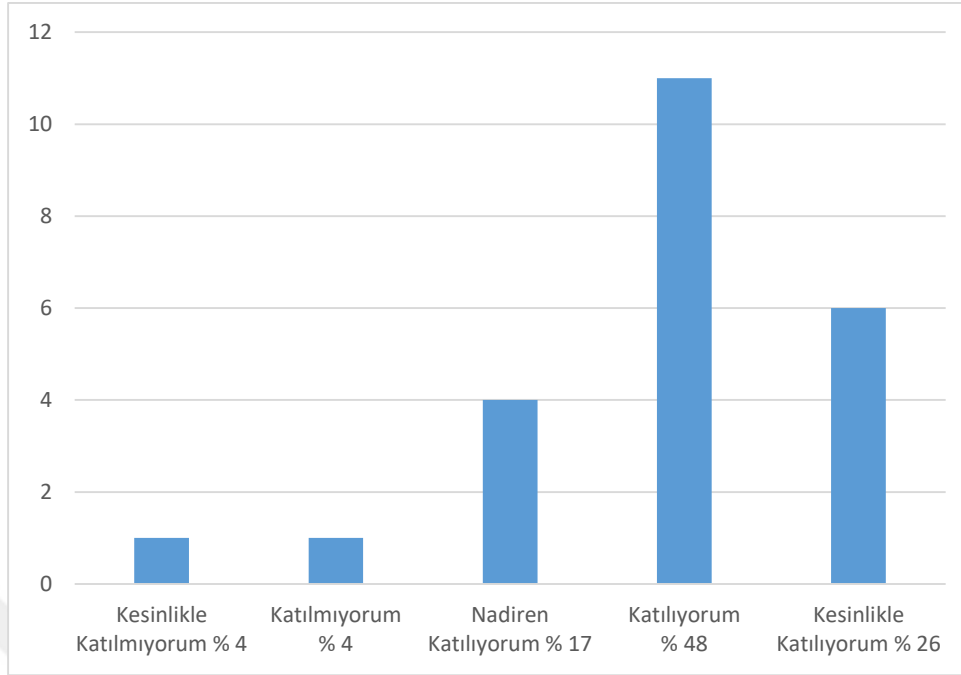
Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Belediye meclisinin aldığı kararlar üzerinde Kent Konseylerinin etkisi vardır.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 2’deki gibidir.

Katılımcılara yöneltilen bu önermede amaç: Kent Konseylerinin ne ölçüde belediye meclisini etkilediğini ortaya koymaktır. Verilen cevaplara ve grafiğe dikkat edildiğinde bu konu hakkında net bir tablo görülmemektedir.

Kent konseyleri başkanları bu soruyu cevaplarken; daha genel konularda yönetime katılabildiklerini, fikir beyan edebildiklerini ifade etmişlerdir. Konunun içeriğinin katılımlarını etkilediğini dile getirilmiştir. Kimi Kent Konseyi başkanları bu durumun birazda Kent Konseyi görevlerinin tam olarak tanımlanmamasından kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Kent Konseyi başkanları, konseyler tarafında alınan kararlara karşı belediyelerin özgür bırakılmasının (Mevzuatta “Kent Konseyi kararları ilk meclis toplantısında gündeme alınır.” ibaresi vardır. Ama uygulama veya değerlendirmeye yönelik bir tanımlama yapılmamıştır) katılımlarını etkilediği ifade edilmiştir. Bu noktada şunu ifade etmek gerekir: Konseylerin aldığı her karar belediyeleri bağlamalı mıdır? Bu durum belediye çalışmalarını ne ölçüde verimli hale getirebilir? Bu soruların öngörüsünü yapmak zor görünüyor. Ama bu noktada yönetim kavramının devreye

girebileceği düşünölmektedir. Kararların her iki tarafın katılımı ile oluşturulması yönetim açısından önemlidir. Bu süreçte yaşanan şehirdeki bütün paydaşların işe koşulması, ortak vizyon oluşturulması bu sorunun çözümünde anahtar olacağı düşünölmektedir.

Şekil 3. Ankette bulunan 3. soruya verilen cevaplar.

Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyinin aldığı kararlar belediye meclisi tarafından dikkate alınır.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 3’teki gibidir

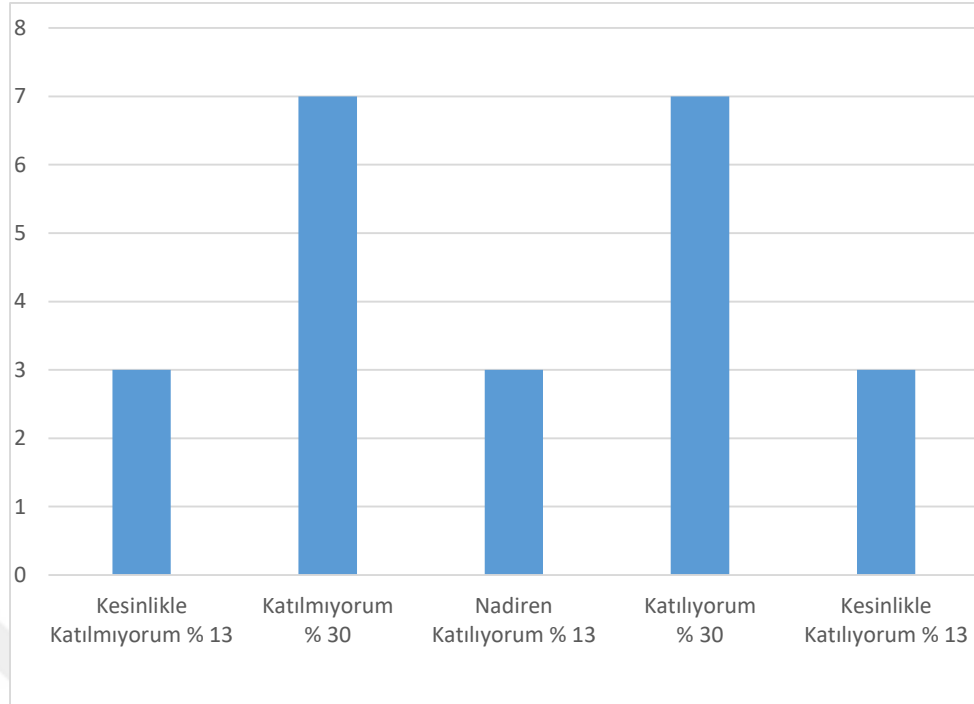
Belediye meclisinin; Kent Konseylerinin yaptığı çalışmaları dikkate alıp almaması (var olan durumu tespit etme konusunda) yaptığımız çalışma için önemli bir göstergedir. Bu durum birebir görüşmelerde de çok fazla gündeme geldiği için önerme olarak konsey başkanlarına yöneltildi.

Buradan çıkan sonuç, Kent Konseyi kararlarının belediyeler tarafından dikkate alındığı yönündedir. Yukarıda şekil 3, Kent Konseyi kararlarının Belediye Meclisleri tarafından dikkate alındığını ortaya koymaktadır.

Yüz yüze görüşmelerimiz sırasında, Kent Konseyi başkanları; Kent Konseyi mevzuatı konusunda ve yerel katılım konusunda problemler yaşamalarına rağmen belediyeler tarafından dikkate alındıklarını ifade etmişlerdir. Kent Konseyi başkanları;(İleride belirteceğimiz gibi alınan kararın içeriğinin dikkate almayı belirlediğini belirtmekle beraber) belediyelerin Kent Konseyi kararlarını dikkate alma konusunda gösterdikleri iyi niyetin Kent Konseyleri açısından çok önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Bazı başkanlar meclis toplantılarına sürekli katılım gerçekleştirerek bu etkinliklerini daha da arttırdıklarını ifade etmişlerdir. Yine farklı bir yöntem olarak bazı başkanlarda yerelde oluşturabildikleri kamuoyu ile belediye meclisini etkileyebildiklerini ifade etmişlerdir.

Şekil 4. Ankette bulunan 4. soruya verilen cevaplar.

Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyi, belediye meclisinin aldığı kent ile ilgili tüm kararlara karşı belediye meclisine hesap sorabilir.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 4’teki gibidir.

Bu önermeye verilen cevaba ve yüz yüze yapılan görüşmelere göre %50’lik bir durumun ortaya çıktığını göstermektedir. Kent Konseyi başkanların yarısı belediye meclisi kararlarına karşı hesap sorabildiğini diğer yarısı da meclis kararlarına karşı hesap sormadığını dile getirmişlerdir.

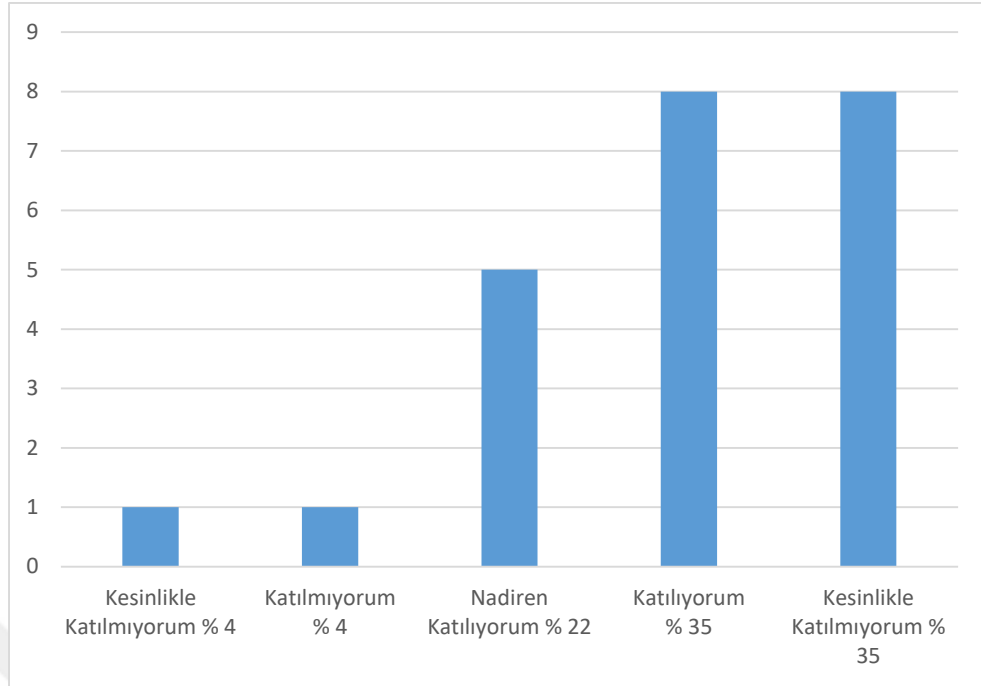
Yüz yüze görüşmelerimiz sırasında bazı Kent Konseyi başkanları, çıkan kararları genel kurullarında görüştükten sonra belediyelerine cevaplanması için sorular yöneltebildiklerini ifade etmişlerdir. Bu yolla kararları sorgulayabildiklerini dile getirmişlerdir. Bazı başkanlar da; yerel basını aracılığı ile alınan kararları yerel halkın gündeminde tutmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu sayede belediye meclis kararlarına karşı hesap sorabildiklerini dile getirmişlerdir.

Diğer yandan kimi Kent Konseyi başkanları; broşür, kitapçık çalışmalarıyla alınan kararları yerelin gündemine taşıdıklarını ifade etmişlerdir. Bu yöntemle yerelde farkındalık yaratabildiklerini ve belediye meclisi üzerinde bir kamuoyu baskısı

oluşturarak kararlarda değişikliğe sebep olduklarını ifade etmişlerdir. Bu çalışmalar sayesinde de hesap sorabildiklerini beyan etmişlerdir.

Bazı Kent Konseyi başkanlar ise bu konuda çok etkin olmadıklarını çünkü yeterli STK ve yerel katılım desteği göremediklerini ifade etmişleridir. Bunun yanı sıra yeterli bütçeleri olmadığı için yerelde güncel konularla ilgili farkındalık çalışmaları yapamadıklarını ve kamuoyu oluşturamadıklarını dile getirmişlerdir. Bunlardan dolayı kararları sorgulama noktasında etkili olmadıklarını ifade etmektedirler.

Şekil 5. Ankette bulunun 5. soruya verilen cevaplar.

Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyleri kent yönetimine katılırlar.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 5’teki gibidir.

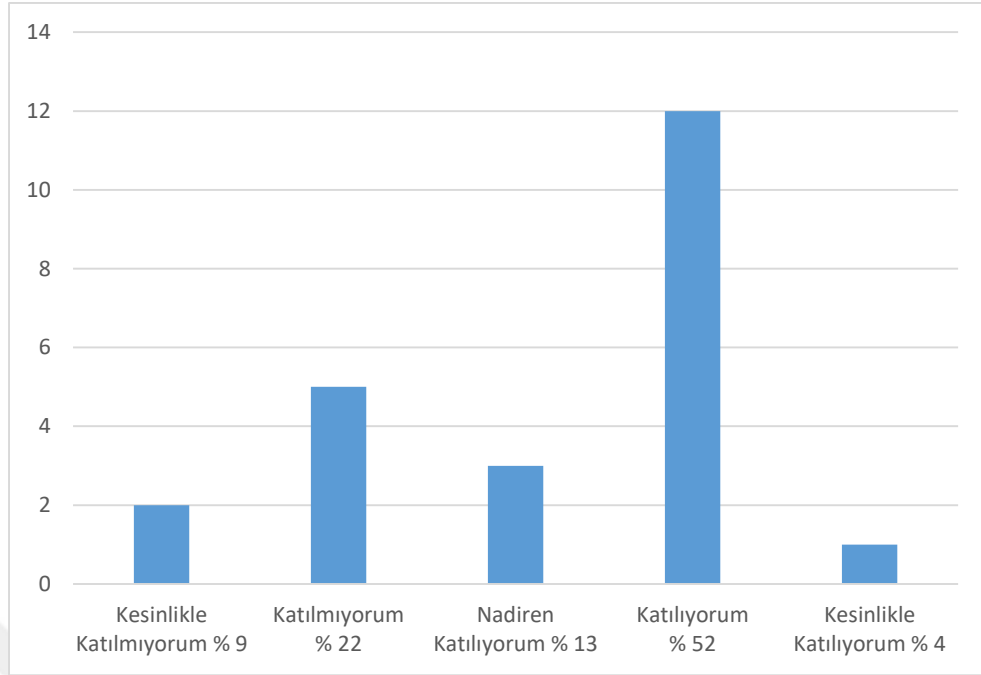
Bu önermede Kent Konseyi başkanlarının büyük çoğunluğu ankette ve yüz yüze görüşmelerde konseylerin kent yönetimine katılabildiğini ifade etmişlerdir.

Kent Konseyi başkanları kent yönetimine katılımlarını gerçekleştirmek için bazı belediyelerde meclis toplantılarına katıldıklarını; bazı belediyelerde de ilgili birimler ile belirli süre aralığında görüşmeler yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu yöntemler sayesinde Kent yönetimine katılabildiklerini, talep ve dileklerini gündeme getirebildiklerini ifade etmişlerdir. Kent konseyi başkanları kendi kurulları aracılığı ile mahalle muhtarları, STK temsilcileri ve diğer paydaşlarından gelen istek ve dilekleri birebir alabildiklerini ifade etmişlerdir. Bu yöntemle yerelde belediye ile halk arasında bir “ tampon “ bölge gibi çalışabildiklerini dile getirmişlerdir. Bu çalışmaların da Kent Konseylerinin kent yönetimine etkin katılımına imkan verdiğini ifade etmişlerdir. Aynı zamanda bu durumun da belediye meclisini daha etkin bir hale getirdiğini söylemişlerdir. Uygulanan

bu yöntemin belediye açısından da yerel ile etkili bir bağ kurma yolu olduğunu da ifade etmişlerdir.

Kent Konseyi başkanları: Bu etkileşimlerin hepsi üst üste konulduğunda yerelde yönetime katılma konusunda ellerinin daha güçlü olduğunu ifade etmişlerdir.

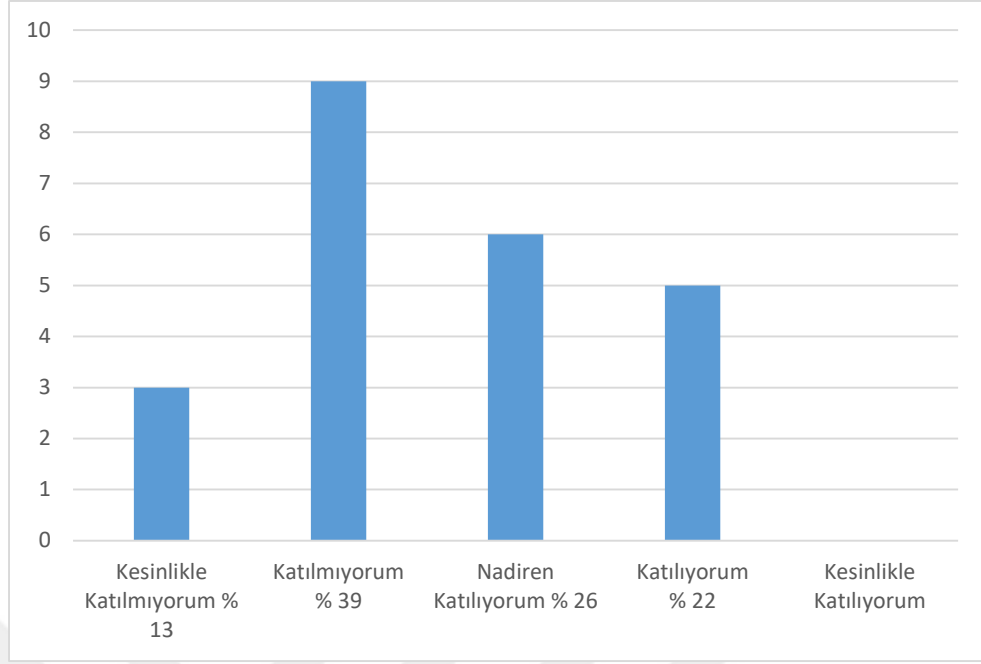
Şekil 6. Ankette bulunun 6. soruya verilen cevaplar.

Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyi ile Belediye Meclisi arasındaki ilişkiler bireysel ilişkilere bağlıdır.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 6’daki gibidir.

Bu soruyu ortaya çıkaran sebep yaptığımız ön görüşmelerde bu konunun birçok başkan tarafından dile getirilmesidir.

Sorunun anket sonucu da söylenenlerle aynı doğrultuda bir sonuç ortaya koymuştur. Kent Konseyi başkanları yapılan çalışmalar sırasında belediye ile Kent Konseyi arasında çıkan sorunları (Mevzuattan kaynaklanan boşluklardan dolayı birebir ilişkiler kullanılıyor. Örneğin “Belediye kent konseyine yardım ve destek sağlar” maddesi mevzuatta var. Ama bu destek sağlanmadığında nasıl bir yöntem izleneceği belli değil.) birebir ilişkilerle çözmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Diğer yandan Kent Konseyi başkanları belediye ile organik bağlarının olduğunu da kabul etmişlerdir. (bütçe desteği-personel temini) Kent Konseyi başkanları Konsey çalışmalarının devam etmesi ve belediyenin sağladığı desteğin kesilmemesi için de bireysel ilişkilerin kullanıldığını ifade etmişlerdir. Bazı noktalarda bu ilişkilerin askıya alınması konsey ile belediye arasında problemleri çabucak büyüttüğünü de söylemişlerdir. Ortaya çıkan bu

sonuçların ışığında Kent Konseyi başkanlarının Kent Konseyinin ruhuna uygun olan davranışlar sergilemesi gerektiğini ve uzlaşmacı kimliğini kullanarak bu problemleri çözmesi gerektiğini dile getirmişleridir. Kent Konseyi başkanları bu uzlaşmanın taviz vermek anlamı taşımadığını ifade etmişlerdir. Uzlaşmanın amacı; ortak akıl oluşturup problemlerin çözüme kavuşturulmasıdır. Burada yönetim kavramının uygulamaya konduğunu söyleyebiliriz. Başkanların ortak akıl ve ortak vizyona aykırı düşecek bir davranışta bulunmada aynı zamanda konseylerinde özerk ruhuna uygun olarak çözümler üretmek amacıyla olduğunu görmekteyiz. Bu örnek de Kent Konseylerinin iyi çalıştıklarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Bu noktada Kent Konseyi başkanları tarafından Kent Konseyi başkanlarının önemli sorumlulukları olduğu ifade edilmiştir. Kent Konseyi başkanlarının yönetime yatkın, uzlaşmacı bireylerden oluşması bu kurumu daha işler hale getireceği vurgulanmıştır.

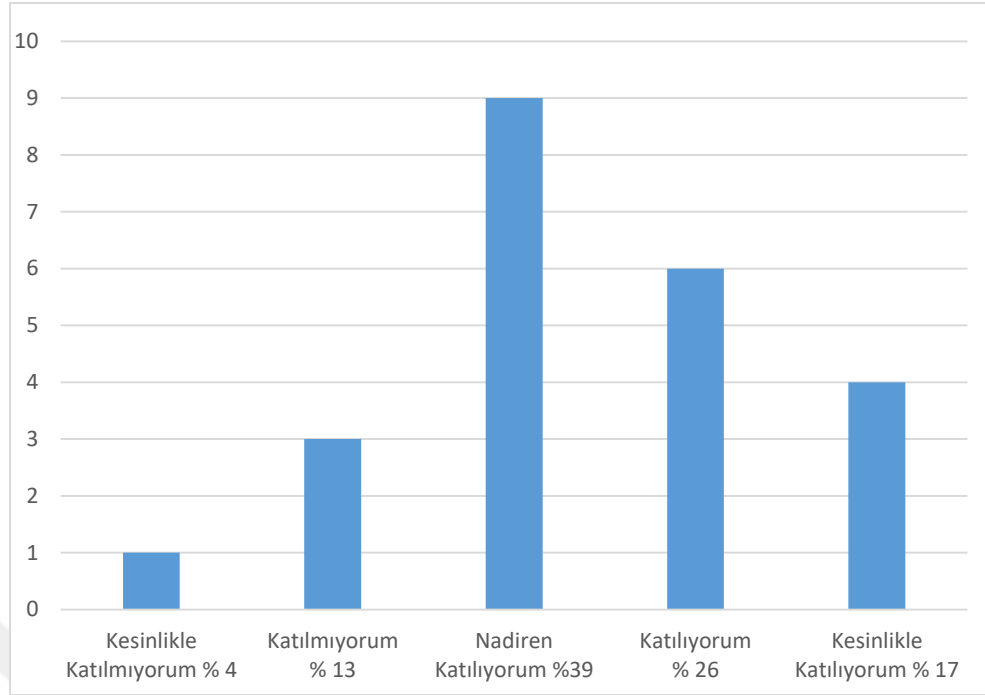

Şekil 7. Ankette bulunun 7. soruya verilen cevaplar.

Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyinin aldığı kararlar üzerinde belediyenin etkisi vardır.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 7’deki gibidir.

Yöneltilen bu önerme; Kent Konseyleri ve belediyeler arasında ilişki bulunmasına rağmen, belediyelerin Kent konseylerini çoğunlukla etkilemediğini ortaya koymaktadır. Ortaya çıkan bu sonucun başka bir önemi de Kent Konseylerinin kuruluş amacı ile ilgilidir. Kent Konseyleri; yerel yönetimlerden bağımsız, yerelin bütün paydaşlarını içeren bir oluşumdur. Bundan dolayı yerel yönetimlerin etkisinde kalmaması Kent Konseyleri açısından önemli bir gelişmedir. İlk bakışta belediye ve Kent Konseyi arasındaki ilişkiler (Kent Konseylerinin altyapı ve personel konusunda belediye desteğini alması) Kent Konseyleri, “belediyelerden bağımsız hareket edebilir mi?” sorusunu zihinlere taşıyabilmektedir. Ama yapılan çalışma ve birebir yaptığımız görüşmeler gösteriyor ki Kent Konseyleri yaptığı çalışmalarda ve aldığı kararlarda belediyenin etkisinde kalmamaktadır. Bu durum aynı zamanda Kent Konseylerinin kuruluş amacını da desteklemiştir. Buda Kent Konseylerinin güçlenmesi için doğru bir ortamın oluştuğunu göstermektedir.

Şekil 8. Ankette bulunun 8. soruya verilen cevaplar.

Kent Konseyi başkanında oluşan 23 katılımcıya “Yaşadığımız şehirde yerel halkın Kent Konseyi bilinci vardır.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 8’deki gibidir.

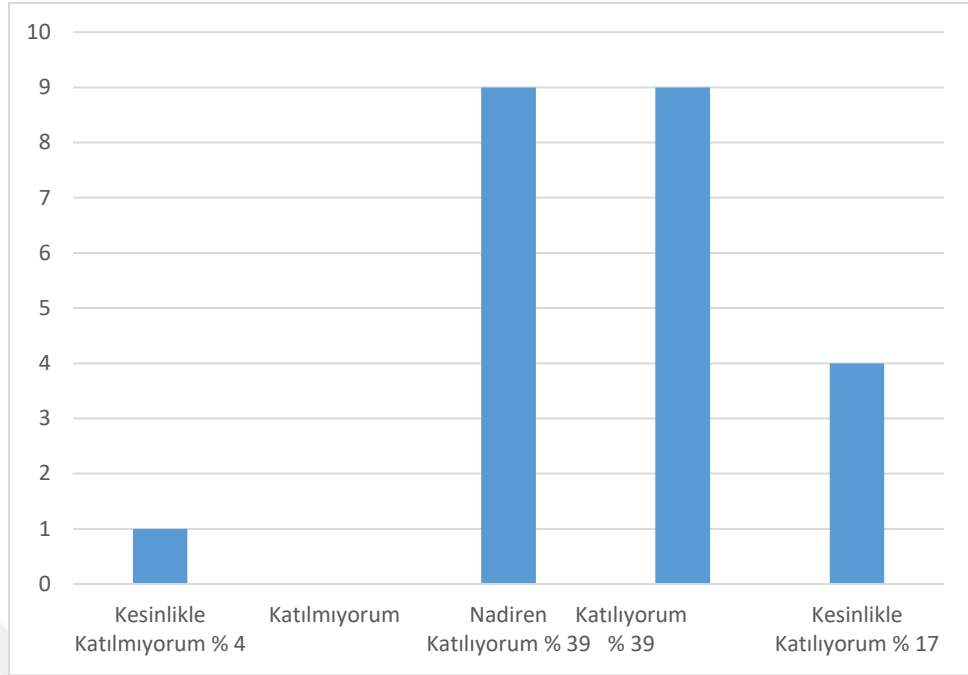
Bu çalışma kapsamında durum tespiti açısından yöneltilen önemli örneklemelerden biri de “Yaşadığımız şehirde yerel halkın Kent Konseyi bilinci vardır.” önermesi olabilir. Çünkü Kent Konseylerinin kuruluş amaçlarından biri yerele sıkı sıkıya bağlı bir yapı oluşturmasıdır. Kent Konseylerinin yerelden alacağı katılım ve destek Kent Konseylerini birçok konuda daha etkin hale getirebilecektir. Kent Konseylerinin yerelde tanınırlığı; hem yerel yönetimler için hem de Kent Konseyleri için önemlidir.

Yüz yüze görüşmelerde Kent Konseyi başkanları tarafından; Kent Konseylerine katılımın istenilen düzeyde olmadığı fakat giderek artan bir seyir izlediği ve yerelde Kent Konseyi bilincinin yavaş yavaş oluşmaya başladığı ifade edilmiştir. Bunun yanında Kent Konseyi başkanları Kent konseylerine katılımın her geçen gün arttığını, bu artışta da yapılan konsey çalışmalarının etkili olduğunu dile getirmişlerdir. Kent

Konseylelerinin ülkemizde yeni yeni konuşulmaya başlanması ve genç bir oluşum olması da konseylelerin tanınırlığını olumsuz etkilediği söylenebilir

Bazı Kent Konseyi başkanları; yerel ile iletişimlerinin iyi iyi olmasından dolayı yapılan çalışmaların yerelde hemen karşılık gördüğünü ifade etmişlerdir. Konsey başkanları yapılan herhangi bir çalışmanın bir anda kentin farklı bölgelerine yayılabildiğini dile getirmişlerdir. Bu durum da yerelde Kent Konseyi bilinci oluştuğunu göstermektedir. Bunun yanında. Kent Konseyi başkanları, Kent Konseyine katılım bilincinin oluşması sürecinde; konsey gönüllülerine ve çalışma gruplarına önemli sorumluluklar düştüğünü ifade edilmişlerdir.

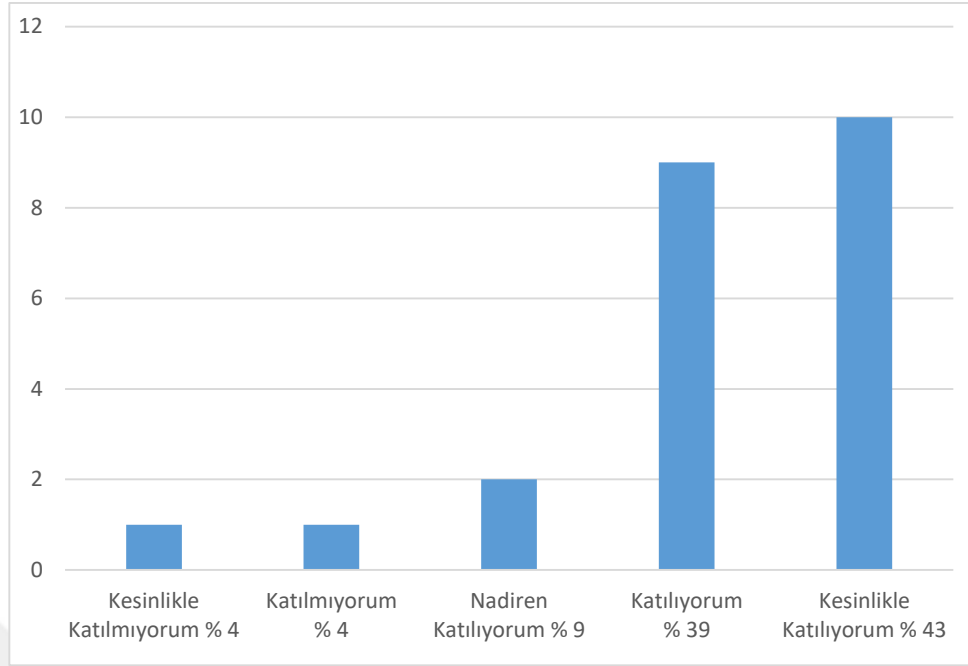
Şekil 9. Ankette bulunun 9. soruya verilen cevaplar.

Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyi çalışma grupları etkin olarak faaliyet gösterir.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 9’daki gibidir.

Bu önerme ile Kent Konseylerinin kendi içindeki işlerliğinin tespiti amaçlanmaktadır. Kent konseylerini etkili ve verimli hale gelmesi; verimli meclisler veya çalışma grupları oluşturmasına sonraki aşamada da meclislerin ve çalışma gruplarının katılımı artırılan projeler ortaya koymasına bağlıdır. Konseyler buldukları bölgelerdeki yerel dinamikleri dikkate alarak çalışma grupları ve meclisler (kadın meclisi, çocuk meclisi, yaşlı meclisi vb.) oluşturmaktadırlar. Oluşturulan çalışma grupları ve meclisler katılımcılarla beraber aktif hale getirilmektedir. Bu meclisler ve çalışma grupları sayesinde konsey bilincinin yerele daha hızlı yayılacağı düşünülmektedir. Kent Konseyi başkanlarının çoğunluğu meclislerinin etkili olarak çalıştığını ifade etmişleridir. Kent Konseyi başkanları; her ilin kendi belirleyici faktörleri olduğunu, konseylerinde bu belirleyici faktörler ile iletişime geçerek meclislerini ve çalışma gruplarını oluşturduklarını ifade etmişlerdir. Kent Konseyi başkanlarının çoğunluğu oluşturulan meclisler arasında gençlik ve kadın meclisleri aktif çalıştığını ifade etmişlerdir. Bazı

Kent Konseyi başkanları yaşlı nüfusun yüksek olduğu illerde yaşlı meclislerinin de aktif çalıştığını belirtmişlerdir.

Şekil 10. Ankette bulunun 10. soruya verilen cevaplar.

Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseylerinin personel ihtiyacı belediye tarafından karşılanır.” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 10’daki gibidir.

Kent konseylerinin belirlenmiş bütçelerinin olmaması (olsa bile bunun kısıtlı olması) sebebiyle yapılan bazı giderlerin belediyeler tarafından (elektrik, su, internet vb.) karşılandığı bilinmektedir. Yüz yüze yapılan görüşmelerde Kent Konseyi başkanları bu durumun kimi noktalarda yararlı sonuçlar ortaya çıkarttığı gibi, kimi noktalarda da bazı problemleri beraberinde getirdiğini ifade etmişlerdir. Grafikte çıkan sonuçta bu ihtiyaçların belediye tarafından karşılandığını ortaya koymaktadır.

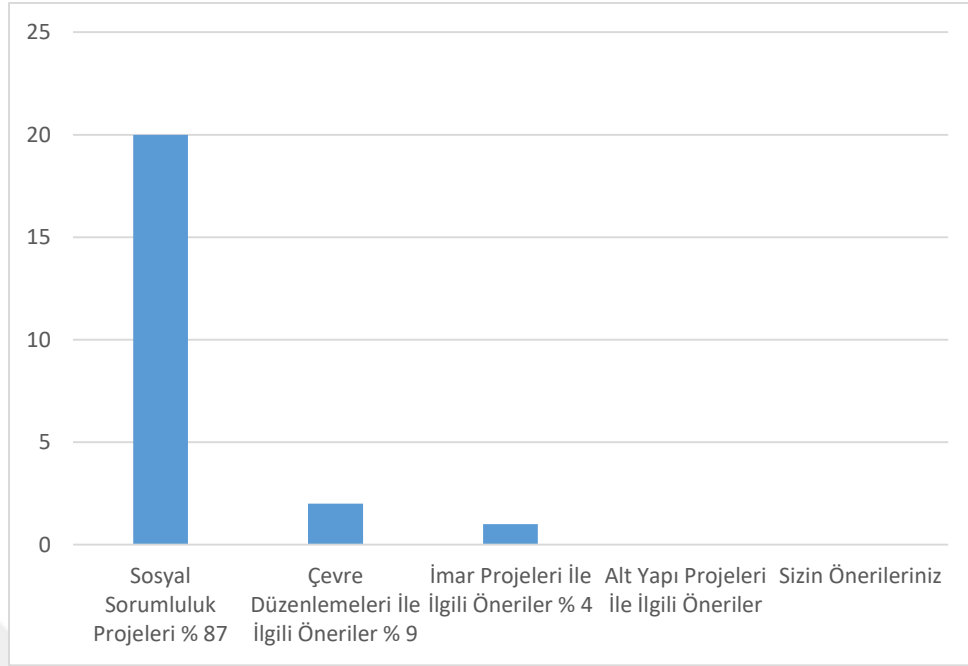
İhtiyaçların belediye tarafından karşılanması kent konseylerini büyük bir yükten kurtarmaktadır. (bina, alt yapı vb.) Diğer yandan bu ihtiyaçların belediye tarafından karşılanmaması Kent Konseylerinin kurumsallaşması noktasında olumsuz sonuçlar ortaya çıkardığı konsey başkanları tarafından ifade edilmiştir. Nitekim çalışma esnasında karşılaşılan zorluklar başlığı altında ifade edildiği gibi bazı Kent Konseylerin belirli adreslerinin bulunmaması Kent Konseylerinin kurumsallaşma sürecinde

problemler yaşadığını göstermektedir. Belediyelerden bu tarz yardımları alan konseylerle iletişim kurmanın da kolay olduğu görülmüştür.

Bazı Kent Konseyi başkanları belediyeler tarafından sağlanan desteğin Kent Konseylerinin çalışma alanının kısıtlanmasına sebep olduğunu ifade etmiştir. Konsey başkanları kurulan bu ilişki sebebi ile Kent Konseylerinin rahat çalışmadığını, gerekli eleştirileri yapamadığını ifade etmişlerdir.

Kent Konseyi başkanları ortaya çıkan bu sonuçtan dolayı bir noktada bir denge gözetilerek çalışmaların sürdürüldüğünü dile getirmişlerdir.

Şekil 11. Ankette bulunun 11. soruya verilen cevaplar.

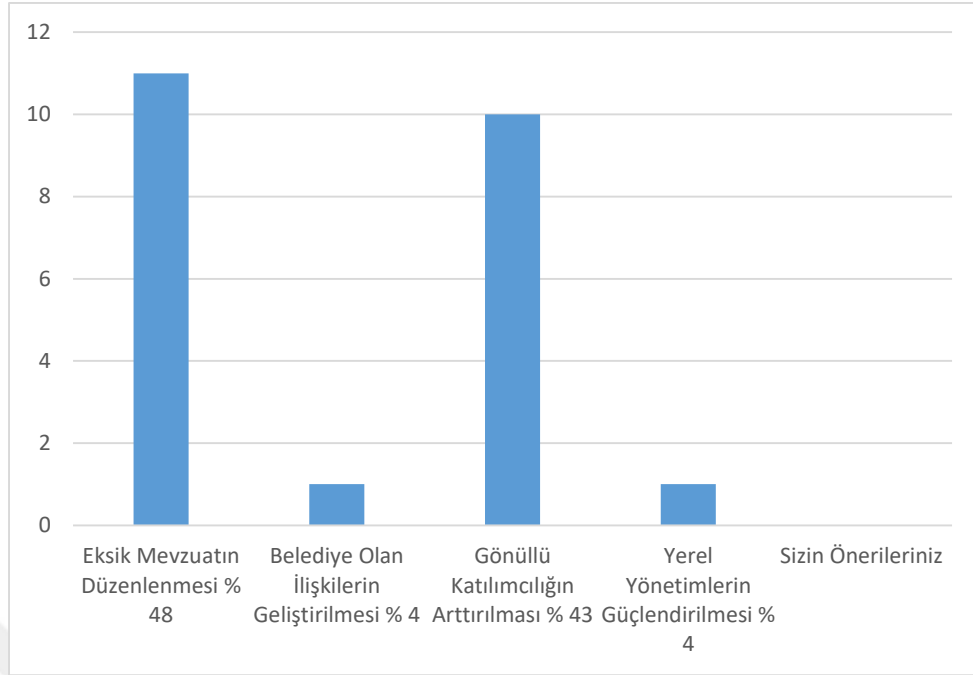
Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyinin aldığı hangi kararlar belediye tarafından daha çok uygulanır?” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 11’deki gibidir.

Bu çalışma süresince amaçlanan Kent Konseylerinin kent için alınan hangi kararlarda etkin olduklarını ortaya koymaktır. Diğer yönüyle “Konseylerin kent ile ilgili müdahale edebildiği konular nelerdir?” bu ortaya konmaya çalışılmıştır. Yapılan görüşmeler Kent Konseylerinin bir şekilde kent yönetimine katılıp etkin olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla beraber bu etkinliğin daha çok hangi yönde olduğunu tespit etmek için bu önerme görüşmecilere yöneltilmiştir. Çıkan sonuca göre Kent Konseylerinin sosyal sorumluluk projelerinde daha etkin oldukları görülmektedir..

Kent için yapılacak her türlü çalışmanın kıymetli olduğu bilinciyle bu sonuçlar ortaya konmuştur. Aynı zamanda Kent Konseylerinin kendine göre eksikleri olması ve genç bir kuruluş olarak varlığını sürdürmesi bu yapılan etkinliklerini daha da kıymetli hale getirmektedir. Bunlarla beraber konseylerin sadece “sosyal sorumluluk projelerinde” etkin olarak görev alması Kent Konseyinin işlevinin zayıflatıldığı düşüncesini de akla getirmektedir. Bundan sonraki yapılacak çalışmalarda ve konseyin Türkiye genelinde

yapacağı toplantılarda bu durumun değerlendirilip tartışılması gerektiği de düşünülmektedir.

Şekil 12. Ankette bulunun 12. soruya verilen cevaplar.

Kent Konseyi başkanından oluşan 23 katılımcıya “Kent Konseyi sizce daha etkin hale nasıl getirilebilir?” diye bir önerme yönelttiğimizde aldığımız cevapların dağılımı şekil 12’deki gibidir.

Son olarak yöneltilen bu önerme ile kent konseylerinin eksik yönlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Yüz yüze yapılan görüşmelerde ifade edilen en büyük eksiklik “Mevzuat” konusundadır. Kent Konseyi başkanları tarafından; Mevzuattan kaynaklanan problemlerin birçok farklı sonucu ortaya çıkardığı ifade edilmiştir. Bunu aşmanın tek yönteminin de yeni bir yasal düzenleme olduğu dile getirilmiştir.

Diğer yandan Kent Konseyinin ana damarı olan gönüllü katılımcılık bütün konseyler için ortak bir problem alanıdır. Kent Konseyinin kuruluşunun ve gelişiminin bağlı olduğu yegâne güç olan “yerelde gönüllü katılım” kent konseylerinin varlığını ve etkinliğini birebir etkilemektedir. Kent Konseyi başkanları tarafından: Yaşanılan kentlerde gönüllü katılımcılık geliştirilemediği müddetçe konsey çalışmalarının verimli hale getirilemeyeceği ifade edilmiştir.

Kent Konseylerinin kuruluş amacı da yerelde daha fazla katılımın sağlanması ve bu sayede yetki paylaşımının gerçekleştirilebilmesidir. Eğer katılım istenilen seviyelerde gerçekleştirilemezse Kent Konseylerinin de istenilen sonuçlara ulaşamayacağı düşünülmektedir. Konseyler açısından katılım sağlanamazsa yerelde tanınma ve daha fazla kişiye ulaşma amacı da gerçekleşmeyecektir. Bu durum hem çalışmaların verimliliğini düşürecek hem de Kent Konseylerine yöneltilen eleştirileri her geçen gün arttıracaktır

Diğer yandan başta da bahsettiğimiz gibi yönetişimin daha etkili kullanılabildiği yapı olan Kent Konseylerinin katılım problemini çözmemesi yönetim yaklaşımının da verimli şekilde hayata geçmesini engelleyecektir. Yönetişimin amacı bütün yerel ortakların yönetime katılımını sağlamaktır. Bu sayede daha şeffaf, hesap sorulabilir, sürdürülebilir, ileriye dönük geniş bakış açısına sahip, adil bir yönetim şekli oluşturulabilir.

5.6.SONUÇ DEĞERLENDİRME

İçinde bulunduğumuz çağda yaşanan gelişmeler ortaya çıkan herhangi bir problemin bulunduğu yerde çözümlenmesinin daha verimli olacağını ortaya koymaktadır. Bu çözüm yönteminin de yerelde; verimliliği ve katılımcılığı arttıracığı düşünülmektedir. Bunun için de yerelde çıkan sorunların yerelin katkısıyla çözümlenmesi ve yerel bütün güçlerin bu çözüme dahil edilmesi gerekmektedir. Uygulanacak bu yöntemle de yerelde etkili ve sürdürülebilir yönetimlerin oluşabileceği düşünülmektedir. Bu durum yerelde yaşayanların var olan problemlerden daha çok haberdar olmasını da sağlayacaktır. Bu sayede yerel güçlerin; hem probleme hem de problemin çözüm sürecine sahip çıkması sağlanabilecektir. Uygulanacak bu yöntemle de problemlerin verimli ve kalıcı bir şekilde çözümlenmesine de olanak tanınacaktır.

Diğer yönüyle de çözüme ortak olmanın yerelde bulunan bireyler için; kente aidiyetliği, kente sahip çıkmayı ve kentinde mutlu yaşamayı beraberinde getireceği düşünülmektedir. Kente dair bu olumlu düşüncelerin bir araya gelmesiyle kent sakinlerinin; yaşadığı kente uzak durmayacağı, kentinden ayrı kendine bir yaşam alanı oluşturmayacağı düşünülmektedir. Bunun yanında kentlerde yaşayanların çözüm ortağı olarak görülmesi şehrin içinde küçük “bölgesel mahallelerin” oluşmasına da engel olacağı öngörülmektedir.

Yukarda bahsedilen; kendini bulunduğu kente ait hissetme ihtiyacını karşılayacak yapının kent konseyleri olduğu düşünülmektedir. Bireyler kent konseyleri aracılığı ile kent ile ilgili kararlar konusunda görüş beyan edebilecek yapılan değişiklikler hususunda dilek ve temennilerini iletebileceklerdir. Ya da olması gereken yeni bir proje için çözümün bir parçası olup farklı önerilerde bulunabileceklerdir. Tüm bunlar da bir kentin bütün güçlerini işe koşarak gelişimine imkân verecektir. Bu durumun da bir kent için çok önemli olduğu düşünülmektedir. Yapılacak konsey çalışmaları ile kentin özgül gücü ortaya konabilecek, kent ile birey arasında ki kenetlenme de güçlendirilecektir.

Kent konseylerinin birden fazla STK'yı parti temsilcilerini, oda temsilcilerini vb. kente ait bütün katılımcıları barındıran özgün bir yapıda bulunması kentte yaşayanların Kent Konseylerine katılımın fazla olmasına imkan vermektedir.

Bu kadar katılımcıyı bir araya getiren bir yapının içinde farklı seslerin bulunması kaçınılmaz bir gerçekliktir. Bu durumun da kendi içinde yeni bir çözüm odağı oluşturup uzlaşma kültürünün daha çok gelişmesine imkan vereceği düşünülmektedir. Bu uzlaşma kültürü kent kültürüne yerleştiğinde de farklı seslerin bir kargaşa değil farklı çözüm yöntemleri üretme noktasında bir kaynak olabileceği düşünülmektedir.

Elbette ki bu kadar farklı sesin bir arada bulunması bir karmaşa ortamının da oluşmasına sebep olacaktır. Kent Konseyi başkanları ile yapılan çalışmada ve yüz yüze görüşmelerde bu durumun bazen kontrol edilmez olduğu da belirtilmiştir. Ancak kent konseyi başkanları bu konuyu küçük bazı düzenlemelerle aşabildiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin; mahalle temsilciliği veya mahalle yönetimleri oluşturarak toplantıların daha verimli hale getirilebileceği ifade edilmiştir.

Kent konseylerinin kuruluş amacı yerelde katılımı daha etkin hale getirmektir. Günümüzde gelişen teknoloji ve insanların beklentileri bunu artık yapılabilir hale getirmektedir. Kentin yönetimine katılım; kente ait olma ve ortak kararlar alabilme kabiliyetini de içinde barındırmaktadır. Hemen hemen görüştüğümüz bütün Kent Konseyi başkanlarının amaç ve temennisi de bu yöndedir. Başkanlar yaptığımız görüşmelerde kent aidiyetinin önemini tekrar tekrar vurgulamışlardır. Bundan dolayı yapılan her çalışma geniş tabanlı oluşturulan kurullarla yönetilmeye çalışılmıştır.

Yukarıda bu başlık altında bahsettiğimiz konular bizim açımızdan kent konseylerinin önemini ortaya koymak amaçlıdır. Bu önemin şu anki konseyler tarafında kabul görmesi de bu yapının ileride daha önemli, etkin ve farklı bir işleyişe sahip olabileceği düşüncesini zihnimizde canlandırmaktadır. Yaptığımız çalışmada her ne kadar kent konseylerinin etkin olup olmadığı sorgulansa da kent konseylerinin artık kurumsallaşabildiği ve çevresiyle etkileşimini arttırdığı görülmektedir. Kent konseyi başkanları belediye ile olan bağlılıklarını inkâr etmeden kendi görevlerinin bilincinde olarak çalışmalarını sürdürdüklerini ifade etmişlerdir. Kent konseyi başkanlarına göre bu durumun kent konseyinin ruhuna uygun düşmektedir. Belediyelerle uzlaşma zemini arayarak, uzlaşmanın sağlanabileceğini ifade etmeleri önemli bir noktadır. Bu durum; yönetim kavramına uygun çalışmalar yapıldığını ortaya koymak adına bir örnek olarak kabul edilebilir.

Bunun yanında Kent konseylerinin artık yerelde bir karşılıklarının olduğu görülmektedir (Bu durum kent konseyleri için çok önemlidir.) Bu karşılığın yapılan çalışmalarla her geçen gün arttırıldığı da Kent Konseyi başkanları tarafından ifade edilmiştir. Bunlara ek olarak kurumsal oluşumun sağlanması sürecinde konsey başkanına ve yürütme kuruluna büyük görevlerin düştüğü görülmektedir. Bir kentin özgül güçlerine ulaşması sürecinde başkan dahil herkesin kent konseylerini uzlaşma kültürü üzerine inşa etmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu yöntemle hem katılımın daha geniş çerçevede sağlanabileceği hem de yukarıda bahsettiğimiz kent aidiyetliğinin büyük ölçüde gerçekleştirilebileceği düşünülmektedir

Yönetişim TDK'nin ifadesiyle "Resmi veya özel kuruluşlarda idari, ekonomik, politik otoritenin ortak kullanımı" olarak tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu, 2019). Paydaşlarla yetkilerin ortak kullanımı veya yetkileri kullanma kararının beraber verilmesidir. Yönetişim kavramının altını doldurmak üzere Kent Konseylerinin gündeme geldiği varsayılmaktadır. Tabi ki bunların hepsinin bir arada gerçekleşmesi güç bir durum olabilir. Bu yolda yönetim sisteminin gerçeklerini, kentlerimizin gerçeklerini göz ardı etmeden, konsey yapısını da uygulanamaz bir hedefe dönüştürmeden ilerlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Yönetim alanında yaşanan gelişmelerin de bizi bu noktaya yönlendirdiği söylenebilir. İletişim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmelerin yerinde kendi içinde değişim ve gelişime açık olmasını zorunlu kıldığı da ortadadır. Hızlı iletişim kurma imkânlarının belki de gelecekte yerelde belli konularda doğrudan demokrasiye imkân verebileceği düşünülebilir. Ve bunun günümüzde ki karşılığı da kent konseyleri olabilir.

Bütün yönleri ile yaptığımız çalışma kent konseylerinin yavaş yavaş, etkinliğini arttırarak ilerlediğini ortaya koymaktadır.

Tüm bunların ışığında yapılan bu çalışmanın en baştan beri amacının sadece bir tespit yapmak olduğunu belirtmek gerekir. Her kurum ve kuruluşun kendi içinde var olan gücüyle veya dezavantajlarıyla büyük birikimler barındırdığı unutulmadan var olanı ortaya koyup bunun üzerinden gerekiyorsa iyileştirilmeler yapılmalı ya da eksik yönleri değerlendirilerek düzeltilmesi için fırsat verilmelidir.

DİPNOTLAR

Dipnot 1: Yerel Gündem 21 projesinde planlanmış 18 aylık projeye katılan kentler: Bursa Büyükşehir Belediyesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Ağrı, Adıyaman, Çanakkale, Gölbaşı (Ankara),Harran (Şanlıurfa) ve Trabzon Belediyeleri

Dipnot 2: Yerel Gündem 21 projesinin kapsamının genişletilmesi kararı ile katılan kentler: Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, İzmit Büyükşehir Belediyesi, Afyon, Aliğa (İzmir),Burdur, Çatalca (İstanbul),Çeşme (İzmir),Çorum, Foça (İzmir),Kaş (Antalya),Kızkalesi (İçel),Zonguldak Belediyeleri, Kastamonu İl Özel İdaresi

Dipnot 3: Birleşmiş Milletler Bin Yıl Bildirgesi Kalkınma Hedefleri: Mutlak Yoksulluk ve Açlığı Ortadan Kaldırmak, Herkesin Temel Eğitim Almasını Sağlamak, Kadınların Durumunu Güçlendirmek ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlamak, Çocuk Ölümlerini Azaltmak, Anne Sağlığını İyileştirmek, HIV/AIDS Sıtma ve Diğer Salgın Hastalıkların Yayılımını Durdurmak, Çevresel Sürdürülebilirliği Sağlamak, Kalkınma İçin Küresel Ortaklıklar Geliştirmek

KAYNAKÇA

- Acar, P. (2003). *Cevap verilebilirlik ve iyi yönetim*. 2018 tarihinde <http://debis.deu.edu.tr/userweb/hilmi.coban/%c3%b6devler/iyi%20y%c3%b6netim/cevap%20verebilirlik.pdf> adresinden alındı
- Başbakanlık mevzuat geliştirme ve yayın genel m. (2001). 2018 tarihinde T.C Resmi Gazete: www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/01/20010122.htm adresinden alındı
- Başbakanlık mevzuat geliştirme ve yayın genel m. (2007, Nisan 24). *BM kalkınma hedeflerinin yerelleşmesi antlaşması 26502 sayılı resmi gazete*. Şubat 2018 tarihinde Resmi Gazete: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/04/20070424-1.htm> adresinden alındı
- Bayramoğlu, S. (2002). Küreselleşmenin yeni siyasal iktidar modeli: yönetim. *Praksis*(7), 85-116.
- Bıkçı, D., & Sobacı, M. (2011). Yerel yönetimden yerel yönetime:Post-fordizm bağlamında yerel yönetimleri anlamak. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 215-233.
- Bozkurt, Y. (2014). Yerel demokrasi aracı olarak Türkiye'de Kent Konseyleri:Yapı işleyiş ve sorunlar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(40), 229-240.
- Çelik, A. (2013). Kent yönetimi bağlamında Kent Konseyleri işlevleri üzerine bir değerlendirme. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(2), 215-229.
- Çoşkun, S. (2013). Kamu yönetiminde yönetim yaklaşımı. A. Nohutcu, A. Balcı, N. K. Öztürk, & B. Çoşkun içinde, *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar* (s. 68). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çukurçayır, M., & Sibahi, B. (2003). Yönetim yaklaşımı ve kamu yönetiminde kalite. *Sayıştay Dergisi*(50-51), 35-66.
- Demirci, M. (2010). Katılımcı demokrasi açısından Kent Konseyleri: Eleştirel bir değerlendirme. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 19(1), 21-46.
- Dışişleri Bakanlığı. (2018, 10 15). *Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı*. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı: <http://www.mfa.gov.tr/birlesmis-milletler-insan-yerlesimleri-programi.tr.mfa> adresinden alındı
- Dur, İ. İ. (2011). Yerel yönetim ve Kent Konseyleri. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Emre Alp, S. (2005). *Türkiye yerel gündem 21 programı, yerel gündem 21 uygulamalarına yönelik kolaylaştırıcı bilgiler el kitabı*. <https://kentkonseyi.umraniye.bel.tr/userfiles/files/kentkonseyi/YG21-el-kitabi.pdf> adresinden alındı
- Göktürk, A. (2008). Bugün gelinen yerde Kent Konseyleri ve Yerel Gündem 21. *Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni*(64), s. 6-16.
- Göküş, M. (2010). Kamu hizmeti kavramı ve yönetim yaklaşımı. M. Çukurçayır, H. Ekşi Uğuz, & H. Eroğlu içinde, *Yönetişim, Kuram, Boyutlar, Uygulama*. Çizgi Kitabevi.

- Görmez, K., & Aaltınışik Uçar, H. (2010). Yerel demokrasi ve Kent Konseyleri. *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*. Bursa.
- Göymen, K. (2000). Türkiye'de yerel yönetimler ve yönetim: Gereksinimler, önermeler, yönelimler. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 9(2), 3-13.
- Göymen, K. (2010). *Türkiye'de yerel yönetim ve yerel kalkınma*. Boyut Yayın Grubu.
- Güler, B. (2003). Yönetişim tüm iktidar sermaye. *Praksis*, 93-116.
- Gündoğan, E. (2010). Yönetişim: kavram,kuram,boyutlar. M. Çukurçayır, H. Eroğlu, & H. Ekşi Uğuz içinde, *Yönetişim, Kuram, Boyutlar, Uygulamalar*. Çizgi Kitabevi.
- Güzelsarı, S. (2003, Haziran). Neo liberal politikalar ve yönetim modeli. *Amme İdaresi Dergisi*, 36(2).
- Güzelsarı, S. (2003, Haziran). Neo-Liberal Politikalar ve Yönetişim Modeli. *Amme İdaresi Dergisi*, 36(2).
- Güzelsarı, S. (2004). Kamu yönetimi disiplininde yeni kamu işletmeciliği ve yönetim yaklaşımları. M. Öktem, & U. Ömürgönülşen içinde, *Kamu Yönetimi Gelişimi Ve Güncel Sorunları*. Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Hirst, P. (1994). Associative Democracy: New Forms of Economic and Social Governance (İlişkisel Demokrasi: Yeni Ekonomik ve Sosyal Yönetişim Formları). (K. Göymen, Çev.) 2018 tarihinde alındı
- Karabacak, H. (2003). *Hukukun üstünlüğü ve iyi yönetim*. <http://debis.deu.edu.tr/userweb//hilmi.coban/%c3%b6devler/iyi%20y%c3%b6netim/hukukun%20%c3%bcst%c3%bcnl%c3%bc%4%9f%c3%bc.pdf> adresinden alındı
- Karabulut, H. (2009). Yerel demokrasilerde Kent Konseylerinin rolü: Bursa Kent Konseyi örneği. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kavas, K., & Sezer, S. (2002). Johannesburg Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nin ardından. *Türk İdare Dergisi*(437), 1-25.
- Keleş, R. (2010). Yönetişim kavramına eleştirel bir yaklaşım. M. Çukurçayır, H. Eroğlu, & H. Ekşi Uğuz içinde, *Yönetim, Kuram, Boyutlar, Uygulamalar*. Çizgi Kitabevi.
- Kesim, H., & Petek, A. (2005). Avrupa komisyonunca belirlenen iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde Türk kamu yönetimi reformunun bir eleştirisi. *Amme İdaresi Dergisi*, 38(4), 39-58.
- Koçak, S. Y. (2010). Avrupa Birliği ve Yönetişim. M. Çukurçayır, H. Eroğlu, & H. Ekşi Uğuz içinde, *Yönetişim, Kuram, Boyutlar, Uygulamalar*. Çizgi Kitabevi.
- Kösekahya, G. (2003). *Katılımcılık ve iyi yönetim*. <http://debis.deu.edu.tr/userweb//hilmi.coban/%c3%b6devler/iyi%20y%c3%b6netim/kat%c4%b1l%c4%b1mc%c4%b1l%c4%b1k.pdf> adresinden alındı
- Köseoğlu, Ö. (2011). Kent Konseyleri: Müzakereci demokrasi için bir fırsat mı? *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*. Bursa.
- Kurt, N. (2011). Kent hizmetlerinin geleceğini kentsel sorumluluklar ve kent kültürünün geliştirilmesi stratejisi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 265-278.

- Kuzey, P. (2003). *Şeffaflık ve iyi yönetim*. <http://debis.deu.edu.tr/userweb//hilmi.coban/%c5%9feffaf%l%4%b1k.pdf> adresinden alındı
- Lamba, M. (2012). Yayımlanmış Doktora Tezi. *Yerel Yönetişimde Kent Konseylerinin belediyelerin karar alma süreçlerine etkisi: Antalya, Afyonkarahisar ve Burdur örneği*. Isparta.
- Mevzuat Bilgi Sistemi. (2018, Mart 25). *Kent Konseyi yönetmeliği*. Mevzuat Bilgi: <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.10687&MevzuatIliski=0&so urceXmlSearch=kent%20kons> adresinden alındı
- Özdemir, U. E. (2003). *Stratejik planlama ve iyi yönetim*. <http://debis.deu.edu.tr/userweb//hilmi.coban/%c3%b6devler/iyi%20y% c3%b6netim/stratejik%20planlama.pdf> adresinden alındı
- Özer, M. (2006). Yönetişim üzerine notlar. *Sayıştay Dergisi*, 59-89.
- Öztürk, N. K. (2002). Bürokratik devletten etkin yönetime geçiş: İyi yönetim. *Türk İdari Dergisi*(437), 27-38.
- Palabıyık, H. (2004). Yönetimden yönetime geçiş ve ötesi üzerine kavramsal açıklamalar. *Amme İdaresi Dergisi*, 37(1), 1-18.
- Pallemaerts, M. (1997). Stockholm'den Rio'ya uluslararası çevre hukuku: geleceğe doğru geri adım mı? *52(1-4)*, 613-632. (B. Duru, Çev.) Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi.
- Sağır, M. (2003). Küreselleşme süreci ve siyasal katılımı yeni arayışlar: Yerel Gündem 21 Antalya Kent Konseyi Kadın Meclisi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 12(4), 28-41.
- Samsun, N. (2018, Şubat). *Hesap verebilirlik ve iyi yönetim*. <http://debis.deu.edu.tr/userweb//hilmi.coban/hesap%20verebilirlik.pdf> adresinden alındı
- Sobacı, M. (2007). Yönetişim kavramı ve Türkiye'de uygulanabilirliği üzerine değerlendirmeler. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 219-235.
- Soygüzel, H. (2012). *Kent Konseyleri ulusal raporu III. Türkiye Kent Konseyleri buluşması*. Çanakkale: Türkiye Kent Konseyleri Birliği.
- Soylu, H. (2003). *Etkinlik ve iyi yönetim*. <http://debis.deu.edu.tr/userweb//hilmi.coban/%c3%b6devler/iyi%20y% c3%b6netim/etkinlik.pdf> adresinden alındı
- Şengül, H. (1999). Yerel yönetim kuramları yönetimden yönetime. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 8(3), 3-19.
- Taşkın, D., Demir, D., & Aytakin, A. (2011). *Yeni kamu yönetiminde yönetim: Yerel yönetimlerde Kayseri örneği*. 2018 tarihinde Academia: https://www.academia.edu/12927545/YEN%C4%B0_KAMU_Y%C3%96NET%C4%B0M%C4%B0NDE_Y%C3%96NET%C4%B0C5%9E%C4%B0M_YEREL_Y%C3%96NET%C4%B0MLERDE_KAYSER%C4%B0_%C3%96RNE%C4%9E%C4%B0 adresinden alındı
- Tekeli, İ. (1999). *Modernite aşılırken siyaset*. Ankara: İmge Kitabevi.

- Tekeli, İ., & İlkin, S. (2005). *Avrupa Birliği, Türkiye ve yerellik*. İstanbul: Nadir Kitabevi.
- Tıraş, H. (2012). Sürdürülebilir kalkınma ve çevre: teorik bir inceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 57-73.
- Türk Dil Kurumu. (2019, 10 1). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. Türk Dil Kurumu Sözlükleri: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2005). *5393 Belediye kanunu*. 2016 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlığı. (2003). *58. Hükümet acil eylem planı*. 2018 tarihinde Docplayer: <https://docplayer.biz.tr/3890419-T-c-58-hukümet-acil-eylem-planı-aep.html> adresinden alındı
- UCLG-MEWA. (2015). Kent Konseyleri.
- Üzan, N. (1999). Belediyeler ve yerel gündem 21. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 8(2), 96-101.
- Yıldız, S. (2010). Yönetimsel katılım ve Kent Konseyleri: Antalya-Burdur-Isparta. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yüksel, M. (2000). Yönetişim (Governance) kavramı üzerine. *Ankara Barosu Dergisi*(3), 146-160.
- Zapcı Çulha, F. (2002). Dünya bankasının küresel pazar için yeni stratejisi: Yönetişim. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 57(3), 151-179.

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 21/10/2019

Tez Başlığı : Yerel Yönetimlerde Kent Konseylerinin Etkinliği: Büyükşehir Belediyelerinde Kurulan Kent Konseylerinin İncelenmesi Üzerine Bir Çalışma,

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 132 sayfalık kısmına ilişkin, 11/10/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından İntihal.net adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 17'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Ardaahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

21.10.2019
Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Evren Güzel
Öğrenci No: 14020101016
Anabilim Dalı: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Programı: Kamu Yönetimi
Statüsü: Yüksek Lisans Doktora

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Dr. Öğr. Üyesi Kutay Üstün

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih:21/10/2019

Tez Başlığı: Yerel Yönetimlerde Kent Konseyinin Etkinliği: Büyükşehir Belediyelerinde Kurulan Kent Konseylerinin İncelenmesi Üzerine Bir Çalışma

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

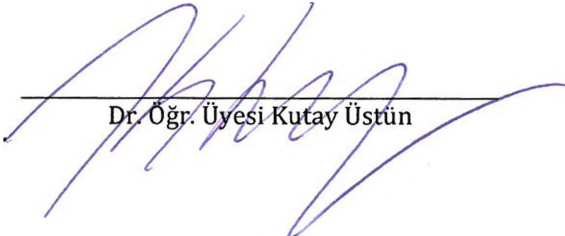
Tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

21. 10. 2019
Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Evren Güzel
Öğrenci No: 14020101016
Anabilim Dalı: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Programı: Kamu Yönetimi
Statüsü: Yüksek Lisans Doktora

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

Dr. Öğr. Üyesi Kutay Üstün

EK 3.**GÜNDEM 21'İN BÖLÜM BAŞLIKLARI** (Göktürk, 2008)**Kısım I: Sosyal ve Ekonomik Boyutlar****Bölüm 1:** Giriş

Bölüm2: Gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir kalkınmanın hızlandırılması için uluslararası işbirliği

Bölüm 3: Yoksullukla mücadele**Bölüm 4:** Tüketim alışkanlıklarının değiştirilmesi**Bölüm 5:** Demografik dinamikler ve sürdürülebilirlik**Bölüm 6:** İnsan sağlığının korunması ve kollanması**Bölüm 7:** Sürdürülebilir insan yerleşimleri gelişmesinin desteklenmesi**Bölüm 8:** Karar alma sürecinde çevre ve kalkınmanın bütünleştirilmesi**Kısım II: Kalkınma İçin Kaynakların Korunması ve Yönetimi****Bölüm 9:** Atmosferin korunması**Bölüm10:** Toprak kaynaklarının planlanması ve yönetimine bütünleşik yaklaşım**Bölüm 11:** Ormansızlaşma ile mücadele**Bölüm12:** Hassas ekosistemlerin yönetimi: çölleşme ve kuraklık ile mücadele**Bölüm 13:** Hassas ekosistemlerin yönetimi: dağların sürdürülebilir gelişmesi**Bölüm 14:** Sürdürülebilir tarımın ve kırsal kalkınmanın desteklenmesi**Bölüm 15:** Biyolojik çeşitliliğin korunması**Bölüm 16:** Biyoteknolojinin çevresel açıdan sağlıklı bir şekilde yönetimi

Bölüm 17: Okyanusların, kapalı ve yarı-kapalı denizler de dâhil olmak üzere her türlü denizin ve kıyı alanların korunması, canlı kaynaklarının korunması, rasyonel kullanımı ve geliştirilmesi

Bölüm 18: Tatlı su kaynaklarının temini ve kalitesinin korunması: Su kaynaklarının geliştirilmesi, yönetimi ve kullanımında bütünleşik yaklaşımların uygulanması

Bölüm 19: Zehirli ve tehlikeli ürünlerin yasadışı uluslararası dolaşımı dâhil olmak üzere, zehirli kimyasal maddelerin çevresel açıdan sağlıklı bir şekilde yönetimi

Bölüm 20: Tehlikeli atıkların yasadışı uluslararası dolaşımı dâhil olmak üzere, tehlikeli atıkların çevresel açıdan sağlıklı bir şekilde yönetimi

Bölüm 21: Katı atıkların ve atık suların çevresel açıdan sağlıklı bir şekilde yönetimi

Bölüm 22: Radyoaktif atıkların güvenli ve çevresel açıdan sağlıklı bir şekilde yönetimi

Kısım III: Temel Grupların Rollerinin Geliştirilmesi

Bölüm 23: Başlangıç

Bölüm 24: Sürdürülebilir ve hakkaniyetli gelişme yönünde kadınlar için küresel eylem

Bölüm 25: Sürdürülebilir gelişmede çocuklar ve gençlik

Bölüm 26: Yerli halkların ve toplumların rollerinin tanınması ve güçlendirilmesi

Bölüm 27: Hükümet-dışı kuruluşların rolünün güçlendirilmesi

Bölüm 28: Gündem 21'in desteklenmesinde yerel yönetimlerin destekleri

Bölüm 29: İşçilerin ve işçi sendikalarının rolünün güçlendirilmesi

Bölüm 30: İş çevrelerinin ve sanayinin rolünün güçlendirilmesi

Bölüm 31: Bilimsel ve teknolojik topluluk

Bölüm 32: Çiftçilerin rolünün güçlendirilmesi

Kısım IV: Uygulama Araçları

Bölüm 33: Mali kaynaklar ve mekanizmalar

Bölüm 34: Çevresel açıdan sağlıklı teknolojinin transferi, işbirliği ve kapasite geliştirilmesi

Bölüm 35: Sürdürülebilir gelişme için bilim

Bölüm 36: Öğretimin, kamu duyarlılığının ve eğitimin özendirilmesi

Bölüm 37: Kapasite geliştirmeye yönelik ulusal mekanizmalar ve uluslararası işbirliği

Bölüm 38: Uluslararası kurumsal düzenlemeler

Bölüm 39: Uluslararası hukuki araçlar ve mekanizmalar

Bölüm 40: Karar alma sürecinde bilgi

EK 4.

KENT KONSEYİ YÖNETMELİĞİ (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2018)

Birinci Bölüm

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 –(1) Bu yönetmeliğin amacı; kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetişim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 –(1) Bu yönetmelik; kent konseylerinin oluşumunu, yönetim ilkelerini, organlarını, görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esaslarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 –(1) Bu Yönetmelik; 3.7.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 76'ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır

Tanımlar

MADDE 4 –(1) Bu yönetmeliğin uygulanmasında;

- a) Belediye: Kent konseyi oluşumuna yardım ve destek sağlayan belediyeyi,
- b) Kent konseyi: Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşerilik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetişim mekanizmalarını,

c) Meclisler ve çalışma gurupları: Kadın ve gençlik meclisleri başta olmak üzere kent konseyinin görev alanlarında, yönetim anlayışına dayalı ve sürdürülebilir kalkınma içinde çeşitli toplum kesimlerinin kent yönetimine katkıda bulunmalarını, kaliteli ve yaşanabilir bir kentin yönetiminde aktif rol almalarını hedefleyen ve gönüllülük esasında oluşmuş ortak yapıları,

ç) Yerel gündem 21 programı: Birleşmiş Milletler Rio Yeryüzü Zirvesi'nde 1992 yılında kabul edilmiştir. 21 inci yüzyılın gündemini belirleyen Gündem 21 başlıklı Eylem Planının 28 inci bölümü uyarınca, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer ortakların, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini belirleyerek, kentleri için Yerel Gündem 21 olarak adlandırılan 1997 yılından itibaren uygulanan Türkiye Yerel Gündem 21 Programını,

d) Yönetişim: Saydamlık, hesap verebilirlik, katılım, çalışma uyumu, yerindenlik ve etkinlik gibi kriterlere dayanan, çok aktörlü ve toplumsal ortaklıklara dayalı yönetim anlayışını,

e) YG21: Yerel Gündem 21'i, ifade eder

İkinci Bölüm

Kent Konseyinin Kuruluşu, Görevleri ve Çalışma İlkeleri

Kent Konseyinin Oluşumu, Görevleri ve Çalışma İlkeleri

MADDE 5 – (Başlığı ile değişik: RG-6.6.2009-27250)

(1) Kent Konseyleri belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde, 8 inci maddede belirtilen üyelere oluşur.

(2) Kent konseyi genel kurulu ilk toplantısını yapmak üzere belediye başkanının çağrısı ile toplanır. Belediye başkanının başkanlığında toplanan genel kurul, toplantıyı idare etmek üzere üyeleri arasından en az üç kişiden oluşan divan kurulunu seçer.

(3) Divan kurulunun oluşturulmasından sonra, kent konseyi yürütme kurulu ve kent konseyi başkanı seçilir.

Kent konseyinin görevleri

MADDE 6 - (1) Kent konseyinin görevleri;

- a) Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşerilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,
- b) **(Değişik: RG-6.6.2009-27250)** Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,
- c) Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,
- ç) Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımıcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- d) Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,
- e) Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,
- f) Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,
- g) Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,
- ğ) Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- h) Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,
- ı) Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.

Çalışma ilkeleri

MADDE 7 –(1) Kent konseyi, aşağıdaki ilkeler temelinde çalışmalarını sürdürür.

a) YG21 süreci kapsamında, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkelerinin bütünlüğünde, kentlerin yaşanabilir bir geleceğe taşınmasına katkıda bulunmak,

b) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin imzaladığı ve onayladığı Birleşmiş Milletler Zirveleri ile diğer uluslararası sözleşmelerde kent ve kent yaşamına yönelik temel ilkeleri hayata geçirmek,

c) Kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutmak,

ç) Kent konseyi, uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözeterek, tarafsız bir yaklaşımla görüş ve önerilerini oluşturmak,

d) Katılımcılığı ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas almak,

e) Değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek sonuç odaklı çalışma kültürünü benimsemektir.

Üçüncü Bölüm

Kent Konseyi Üyeliği ve Organları (Değişik Başlık: RG-6.6.2009-27250)

Kent konseyi üyeliği

MADDE 8 – (Başlığı ile değişik: RG-6.6.2009-27250)

1) Kent konseyi; merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile buluşturmak üzere aşağıda belirtilen kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur:

- a) Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,
- b) Belediye başkanı veya temsilcisi,
- c) Sayısı 10'u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,
- ç) Mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde bütün mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam muhtar sayısının yüzde 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri,
- d) Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,
- e) Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci,
- f) Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri,
- g) Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi.

Organları

MADDE 9 –(1) Kent konseyi aşağıdaki organlardan oluşur:

- a) Genel Kurul
- b) Yürütme Kurulu
- c) Meclisler ve çalışma grupları
- ç) (Ek: RG-6.6.2009-27250) Kent konseyi başkanı

Genel kurul

MADDE 10 – (Değişik: RG-6.6.2009-27250)

(1) Genel Kurul, kent konseyinin en yetkili organı olup 8'inci maddede sayılan üyelere oluşur. Genel kurul, her yıl ocak ve eylül aylarında yapacağı iki toplantıdan az olmamak üzere, üyelerin salt çoğunluğu ile toplanır.

(2) Genel kurula kent konseyi başkanı başkanlık eder. Başkanın bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi toplantıya başkanlık eder.

(3) Genel kurul; yürütme kurulunun, meclislerin ve çalışma gruplarının seçim ve çalışma esaslarını, bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, çalışma yönergesi ile belirler.

Yürütme Kurulu

MADDE 11 – (1) (Değişik: RG-6.6.2009-27250) Yürütme kurulu, genel kurul tarafından birinci dönem için iki, ikinci dönem için üç yıl görev yapmak üzere seçilen, kadın ve gençlik meclis başkanlarının da yer aldığı en az yedi kişiden oluşur. Yürütme kuruluna kent konseyi başkanı, bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi başkanlık eder.

(2) Yürütme Kurulu, genel kurulun gündemini tespit eder ve genel kurul tarafından oluşturulan görüşleri ilgili belediyeye sunar ve uygulamayı izler.

Kent Konseyi Başkanı

MADDE 11/A – (Ek: RG-6.6.2009-27250)

(1) Kent konseyi başkanı genel kurul tarafından seçilir. Kent konseyi başkanının görev süresi, yürütme kurulunun görev süresiyle paralel olmak üzere ilk dönem için iki yıl, ikinci dönem için üç yıldır.

(2) Kent konseyi başkanının seçimi için ilk oylamada üye tamsayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü tur oylama yapılır. Üçüncü oylamada en fazla oyu alan aday, başkan seçilmiş olur.

(3) Kent konseyi başkanının seçimi, kent konseyinin ilk toplantısının birinci birleşimde tamamlanır.

(4) Kent konseyi başkanının izin, hastalık veya başka bir sebeple görevi başında bulunmadığı hallerde, bu süre içinde kendisine yürütme kurulunun en yaşlı üyesi vekâlet eder.

Meclisler ve Çalışma Grupları

MADDE 12 –(1) Kent konseyleri, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma grupları oluşturabilir.

(2) Meclislerin ve çalışma gruplarının çalışma usul ve esasları genel kurulca belirlenir.

(3) Meclislerde ve çalışma gruplarında oluşturulan görüşler, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye meclisine sunulur.

Dördüncü Bölüm

Çeşitli Ve Son Hükümler

Toplantı ve görüşme usulü

MADDE 13 –(1) Kent konseyi organları, çalışma yönergelerinde belirlenen yer ve zamanlarda üye tam sayısının salt çoğunluğu ile olağan olarak toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alınır. Oylamada eşitlik çıkması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır.

(2) Genel kurul, yürütme kurulu başkanı tarafından doğrudan veya 8'inci maddede öngörülen katılımcı sayısının üçte birinin teklifi üzerine olağan üstü toplantıya çağırılabilir.

Görüşlerin ilanı

MADDE 14 –(1) Kent konseyi genel kurulunca oluşturulan görüşler, belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirildikten sonra belediye tarafından kent konseyine bildirilir ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurulur.

Genel Sekreterlik

MADDE 14/A – (Ek: RG-6.6.2009-27250)

(1) Kent konseyi genel sekreteri, belediye başkanı tarafından önerilen üç aday arasından yürütme kurulu tarafından seçilir.

(2) Kent konseyi genel sekreteri, 6 ncı maddede belirtilen görevlerin yerine getirilmesini koordine eder. Meclisler, çalışma grupları ve benzeri yapılar arasındaki çalışma uyumunu ve koordinasyonu sağlar.

(3) Genel sekreter, kent konseyi başkanına ve yürütme kuruluna karşı sorumludur

Sekretarya Hizmetleri

MADDE 15 –(1) Kent konseyinin sekretarya hizmetleri, ilgili belediye tarafından önerilecek ve yürütme kurulu tarafından kabul edilecek görevliler tarafından yerine getirilir.

(2) (Değişik: RG-6.6.2009-27250) Sekretarya hizmetlerini yürüten personel, bu çalışmalarında genel sekretere karşı sorumludur.

Yönerge Çıkarma

MADDE 16 –(1) Kent konseyi genel kurulu bu yönetmeliğe aykırı olmamak kaydıyla uygulama yönergeleri çıkarabilir.

Kent konseyinin mali yapısı

MADDE 16/A – (Ek: RG-6.6.2009-27250)

(1) Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar

GEÇİCİ MADDE –(1) YG21 Programının uygulandığı yerlerde, kent konseyi veya benzeri adlarla oluşturulmuş yapılanmalar bu yönetmelik hükümlerine uygun hale getirilir. Kent konseyi bulunmayan belediyelerde ilk toplantı, belediye başkanının çağrısı ile yapılır.

(2) Kent konseyi veya benzeri adlarla oluşturulmuş mevcut yapılanmalara ve ilk toplantıya ilişkin işlemler bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içerisinde tamamlanır.

(3) Kent konseyi ilk toplantısını, belediye başkanının çağrı yazısında bildirilen gündemle, ilan edilen yer ve tarihte yapar. Bu toplantıda yürütme kurulu oluşturulur.

Yürürlük

MADDE 17 –(1) Bu yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer

Yürütme

MADDE 18 –(1) Bu yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.

EK 5. ANKET ÖRNEĞİ

YEREL YÖNETİMLERDE KENT KONSEYLERİNİN ETKİNLİĞİ

Sayın Kent Konseyi Üyeleri,

Türkiye’de Büyükşehirlerde kurulan Kent Konseylerinin kent yönetimine katılmadaki etkinliklerini ortaya koymaya yönelik bir tez çalışması yapıyorum. Bu çalışma için doldurduğunuz anketteki bilgiler SADECE BU TEZ İÇİN kullanılacaktır. Katılımlarınız için teşekkür ederim.

Danışman: Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öğrencisi
Dr. Öğr. Üyesi Kutay ÜSTÜN Evren GÜZEL

Cinsiyetiniz?

Kadın Erkek

Yaşınız?

25 ve altı yaş 26-34 yaş 35-49 yaş 50-60 yaş 60 ve üzeri yaş

Eğitim durumunuz?

İlkokul Ortaokul Lise Önlisans Üniversite

1) Kent Konseyinin aldığı hangi kararlar belediye tarafından **daha çok** uygulanıyor?(Önem sırasına göre lütfen sıralayınız. (1-2-3-4)

Sosyal sorumluluk projeleri Çevre düzenlemeleri ile ilgili önerileri

İmar projesi ile ilgili önerileri Altyapı projeleri ile ilgili önerileri

Sizin Öneriniz:.....

2) Kent Konseyi sizce **daha etkin** hale nasıl getirilebilir?

Eksik mevzuatın düzenlenmesi Belediye ile olan ilişkilerin geliştirilmesi

Gönüllü katılımcılığın artırılması Yerel yönetimleri güçlendirilmesi

Sizin Öneriniz:.....

SORULAR	<u>Kesinlikle Katılmıyorum</u>	<u>Katılmıyorum</u>	<u>Nadiren Katılıyorum</u>	<u>Katılıyorum</u>	<u>Kesinlikle Katılıyorum</u>
1) Kent Konseyi Belediye 'den bağımsız hareket eder					
2) Belediye Meclisinin aldığı kararlar üzerinde Kent Konseyinin etkisi vardır					
3) Kent Konseyinin aldığı kararlar Belediye Meclisi tarafından dikkate alınır.					
4) Kent Konseyi, Belediye Meclisinin aldığı kent ile ilgili tüm kararlara karşı Belediye Meclisine hesap sorabilir.					
5) Kent konseyleri kent yönetimine katılırlar.					
6) Kent konseyi ile Belediye Meclisi arasındaki ilişkiler bireysel ilişkilere bağlıdır.					
7) Kent Konseyinin aldığı kararlar üzerinde Belediye'nin etkisi vardır.					
8) Yaşadığımız şehirde yerel halkın Kent Konseyi bilinci vardır					
9) Kent konseyi çalışma grupları etkin olarak faaliyet gösterir.					
10) Kent Konseyinin personel ihtiyacı Belediye tarafından karşılanır.					